

Auto ▶25

Ettevaatust
tanklate valetavate
manomeetritega

Jaanus Otsa ▶14-15

On vana
tõde, et
efektiivne on
autoritaarne
juht.

Skanska EMV ametist lahku-
vat juhti Jaanus Otsat peetak-
se raske iseloomuga isepäi-
seks juhiks, kes samas on väga
hea äriees ja armastab musta
huumorit.

Luubi all ▶10-13

Linnamäe
võtab
Magnumi
tagasi

Ekstra ▶16-17

Eesti filmid
hakkavad
lõpuks ära
tasuma

Puhkepäev

Rekkor vs
Kalj järv
mõrvaloos

Nädalavaheetus
Äp2

| 21.-23. september 2007 | nr 171 (3422) | 19 kr |

Kruuda müüb Kalevi

Toiduäri. Oliver
Kruuda müüb Kalevi
ja paneb saadava
raha meediasse.

▶4-5

Foto: Andras Kralla

5 PÄEVA

Äp JÄI SILMA nädal Harry Tuule pilgu läbi

Nädal nagu Chicagos

Neegri ründamine, FBI külastus, surm autot ja iluoperatsioon inimkaubitsejale – uudistenädal Eestis meenutab tuulist Chicagot tulistel maffiaaegadel.

Kohati oli tunda lausa sajanäpulist taguse inkvisitsiooni maiku, kui tuli välja, et Eestis *skinhead*'ide kantsina tuntud Tartus korraldati neegrile lausa nõiajaht – kuidas muidu põhjendada Prantsusmaalt pärit üliõpilase kividega loomist.

Tegelikult on see veider, sest on ju teada, et eestlased religioonist suuremat ei hooli ja risti ette ei löö. Osaliselt ehk seetõttu on ka autoturm Eestis muutunud tavaliseks. Kaheksa kuuga suri teedel 140 inimest ehk neli inimest nädalas. Viga sai 2360 inimest ehk ligi üheksa inimest päevas. Kindel, et sinna, kuhu nad kiirus-tasid, nad ei jõudnud. Selge on seegi, et autot omada pole ainult eluohutlik, vaid lausa kahjulik ja kallid. Nafta hind on nüüd 81 dollarit barrel ja lisaks tõuseb uuel aastal kütuseaktsiis Euroopa Liidu tasemele.

Võib-olla on autolt kokkuhoitav raha mõistlikum investeerida. Näiteks iseendasse nagu striptiisiklubi Lily kupeldaja, kelle plastiline operatsioon lükkas edasi kogu kohtuistung. Ajab närvi, eks?

Aga see on kõõmes hirmu kõrval, mida põevad Eesti pessimistid, sest nende tõlgenduses on kuritegevus siinmail lämmatav. Kuidas teisiti mõistab musta maailmanägemisega indiviid FBI direktori külaskäiku Eestisse ja üleskutset kõigile kuritegevusega võidelda, sest politseinikest on alati puudus. Isegi Ameerikas. Hirmus!

Kõik pole siiski veel kadunud

Rahva kaitseks plaanitakse osta oma hävituslennukid. Tõsi,

plaan teostub parimal juhul 2018. aastal ja vaid juhul, kui majanduskasvust tingitud rahameres suplevad kaitseministeeriumi (mille eelarve sõltub otseselt SKPst) ametnikud soostuvad nii "omaks" saanud raha eraldama. Juba on minister öelnud, et midagi uut ja uhket pole igal juhul vaja. Pigem vana ja liisinguga.

Mõni hea uudis ikka ka

Hea uudisena saavad seni FIEdena isemajandavad taksojuhid lõpuks palgale, nagu hiljuti sai Äripäeva peatoimetaja. Seda lubas taksojuhtidele Tallinki turule tulemisega tihenevat konkurentsi kartev Tulika.

Aga kas taksoid keegi tuleval aastal kasutama hakkab, pole kindel. Sest kollase ajakirjanduse väitel, ei tule "Eesti keskmist" 25 500 krooni (!) kuus peale teeniv neljaliikmeline pere järgmisel aastal lihtsalt toime. Pole ime, et riigikogulased nurisevad, saades kätte küll veidi enam ehk 31 000 krooni. See ei ole ju elu. Muuseas, statistiliselt saab Eesti keskmine neljaliikmeline pere kulutada vaevalt 12 000 krooni, aga see selleks. Eks pealinlased ägavad kinnisarvalaenu all nagu vaarisad põllul. Märgid näitavad, et hinnad kukuvad, kuid koorem hoopis kasvab.

Riikukukkesid (tuntud ka poliitikute nime all) ei rahusta seegi, et järgmisel aastal saab riigipirukast jagada 96,4 miljardit krooni ehk mammonat jagub kõigile. Rikkus tungib peale nagu katk, nii et presidentki peab kandma varsti rasket kullast auraha (ja oi kuidas ta selle eest veel suge-da saab).

Aga meil käib ikka kõik vanaviisi – nokk kinni ja saba lahti. Korda anname Venne-Saksa gaasitorule uuringuloa kord ei anna. Olu-kord on lootusetu nagu Eesti jalgpall, mis loovutas veel kaks kohta ning langes ma-sendavale 127. kohale.

Rikkus tungib peale nagu katk, nii et presidentki peab kandma varsti rasket kullast auraha.

Äp NÄDALA FOTO

Kruuda kiire päev

► Kalevi kommivabriku ja Tere piimatööstuse maha müünud Oliver Kruudat teeninud Mercedes pidi olema oma ülesannete kõrgusel. Kui Paidesse aktsionäride koosolekule sõita võis ta rahulikult, siis koosolekult Tallinna pressikonverentsile jõudis Kruuda 60 minutiga.

Foto: Andres Haabu

Äp TULEKUL

ESMASPÄEV

► Eesti Kaubandus-Tööstuskoja kontaktpäev Hispaania vedelikukäitlussüsteemidega tegelevate firmadega.

TEISIPÄEV

► Isamaa ja Res Publica Liidu valib uut esimeest.
► Antakse välja Eesti juhtimiskvaliteedi auhind.
► Äripäeva Lääne-Virumaa arengukonverents.

KOLMAPÄEV

► Valitsus saadab uue riigieelarve riigikogusse.
► Kristiine linnaosavalitsus otsustab, kas keelata Kristiine Prisma Peremarketil alkoholi müük.
► Äripäeva Ida-Virumaa arengukonverents.

NELJAPÄEV

► Leedu tuumajaama projekti avalik arutelu Tallink Spas.
► Loksa laevatehases on avatud uste päev.
► Äripäeva Harjumaa arengukonverents.

Äp LUGEJA ARVAB

aripaev.ee

Ansip: meie inimesed teevad valesid asju

► Mulle tundub ka järjest teravamalt, et tegelen vales sektoris vale alaga. Viimane aeg riigisektoris ümber kolida, kus palgad tõusevad mühinal ja muret vähem.
► Kuidas oleks isikliku eeskujuga, hr peaminister? Võtaks oma võimetele vastava töö?
► Olen Ansipiga täiesti nõus. Olen sama meelt, et üle 25% tööjõulisest elanikkonnast töötab vales sektoris – riigisektoris! Viimane aeg oleks vähemalt pooltel neist ümber õppida ja omandada amet, millest tootval tööstusel abi oleks.

Karu: Eesti vajab oma Las Vegasit

► Võiks muidugi olla üks või isegi mitu suuremat kasiinode küla. Üks mere peal nafta-platvormilaadsel ehitisel. Teine Ida-Virumaa vanades kae-vandustes ja kolmas min-

gi järve või merevee all klaaskuplites. Vaat see oleks tõsi-ne tõmbenumber kogu maailma silmis.
► Samas pole halb mõte ju? Kuhugi põhjaranniku ja idapiiri lähedale teha üks omaette linn, à la Eesti Las Vegas, ja mujal kasiinodust kinni panna. Sellist asja tervitan mina küll kahel käel.
► Armin, palun mine tooda sõltlasi tõesti kusagil mujal ja parem ka mitte mujal. Inimese nõrkusi ei tohi kuritarvitada.

Kristiine Prisma võib alkoholi müügi loast ilma jääda

► Kritiseerijad, pakkuge siis välja, mis oleks parem karistus? Fakt on, et pood müüs alaealistele alkoholi ja politsei (mitte Savisaar) avastas selle. Kas jätame karistuse? Tegemine puhtalt seaduse järgimisega linnavalitsuse poolt, mida aga ei saa öelda alaealistele

alkoholi müünud poe kohta.
► Kui riik keelas pronksiöö rahutuste tõttu alkoholi müügi ja ühes keldripoes avastati rikkumine, siis olid küll kõik litsentsi äravõtmise poolt.
► Ma ei tea, kas Kristiine keskusel on mingi seos Viru Pojaga, kuid kui on, tunnistan ausalt, et näen rõõmuga nende "peetimist" kõikide vahenditega. Ehitamisega seoses sülitatakse avaliku arvamuse tohutule vastuseisule.

Liive: elektri hinna tõus ei halvenda majanduskasvu

► Tuhat korda korratud vale ei muutu tõeks – seda on meie ajalugu õpetanud. Elektri hinna tõstmine halvendab väga tugevasti Eesti majanduskasvu.
► Majandusele ei tee elektri hinna tõus muidugi midagi. Jäetakse kahe silma vahele tavaline inimene, kes kannatab ja jääbki kannatama.

Äp NÄDALA VÕITJA

Yrjö Vanhanen ▲

võitis riigikohtus Tallinna linna

Sel nädalal leidis riigikohus, et Tallinna linnavalitsuse venitamise Viru hotelli laiendusele ehk Viru Pojale ehitusloa andmisega on ebaseaduslik, ning jättis jõusse eelmise astme kohtu otsuse. Sellega peaks Soome kinnisvaraarendaja Pontos Oy ja selle juhi Yrjö

Vanhaneni aastetepikkune jagelemine linnavalitsusega läbi olema. On see nüüd hea või halb, et Tammsaare parki veel üks maja tuleb, on aga tallinlase enda arvata. Küll aga ei saa linn enam loa andmisega viivitada ning ehitus läheb ilmselt peagi lahti.

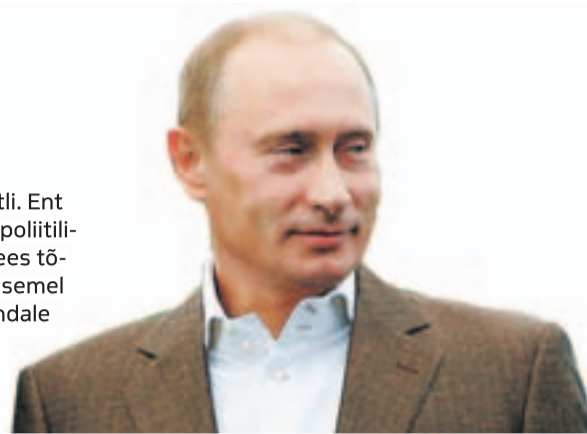
Äp NÄDALA KAOTAJA

Vladimir Putin ▼

gaasijuhe takerdub

Eesti valitsus otsustas eile, et ei luba Vene-Saksa gaasijuhtme ehk Nord Streami tarbeks Eesti territoriaalvetes uurinuid teha. Venemaa presidenti Vladimir Putini ning Saksa-maa valitsuse ühine projekt sai seetõttu esimese tõsisema tagasilöögi ning Putin teenis sel-

lega nädala kaotaja tiitli. Ent taas kord näitas Eesti poliitiline eliit, et avalikkuse ees tõsise debati pidamise asemel püüti olulist teemat endale poliitilise kapitali kogumiseks ära kasutada ning tähelepanu võita.

Äriplaan Lähiturgude huvi näitab väsimuse märke

Pruuli: aeg teha uus Welcome-kampania

Kevadised pronksõduriga seotud sündmused on muude mõjude kõrval vähendanud Eestisse reisivate Venemaa turistide arvu, oleks aeg teha uus "Welcome to Estonia" kampania, ütles reisifirma Go Travel nõukogu esimees Tiit Pruuli eile "Äriplaani" konverentsil.

Sel aastal on venelaste antud 20 protsenti vähem viisasid kui mullu. "Samas peaks tõusva majandusega Venemaa olema üks põhilisi riike, kust järgnevatel aastatel turiste maailma saadetakse," nentis Pruuli.

Pruuli sõnul on turismis Eesti partnerriikide tagasimine ilmselge, Soomest on sel poolaastal Eestisse tulnud 6 protsenti vähem turiste võrreldes eelmise aasta sama ajaga, Rootsist 9 protsenti vähem.

Pruuli prognoosis, et see on ka üks põhjusi, miks majanduskasv järgmisel aastal märgatavalt aeglustub. "Eesti atraktiivsus turismimaana on oluliselt vähenenud ja väheneb veelgi. Hea on öelda, et otsige uusi turge, kust inimesi Eestisse tuua. Reisibürood ükski ei suuda seda teha ilma riiklike tugiprogrammideta. Siseturismi positiivne trend aga püsib," rääkis Pruuli.

Pruuli arvates on Eestile vaja tugevat mainet, mis on samuti oluline julgeoleku tagatis. "Eesti kliimat muuta ei saa, aga mainet ja tuntuust saab muuta. Poliitiliste monumentide ja gaasitorude taustal

► Turismiarimees Tiit Pruuli sõnul Eesti oma kliimat muuta ei saa, küll aga mainet. Foto: Andras Kralla

on see samasugune julgeolekugarantii. E-riigi joru tuleb ka õigel ajal ajada, aga Ansipi läptoppi ei tule keegi siia vaatama. Võib-olla ainult Angela Merkel, kes seda seitse minutit viisakusest teeks," rääkis tuntud reisimees riigi maine tähtsusest.

Kuigi viimane Eestit tutvustav reklaamikampania "Welcome to Estonia" ei innusta kedagi, ei ole muud võimalust, kui teha seda uuesti, nentis ta. **Silvia Kruusmaa**

Äp TSITAAT

E-riigi joru tuleb ka õigel ajal ajada, aga Ansipi läptoppi ei tule keegi siia vaatama.

Tiit Pruuli, turismiarimees

Küsitlus Pronksõduri teisaldamisel rohkem pooldajaid

Tippjuhid avaldasid arvamust

Äripäev korraldas Äripäeva majanduskonverentsil "Äriplaan 2008" SMS-hääletuse, kus küsis saalis viibivatelt tippjuhtidelt, kuidas nad suhtuvad pronksõduri teisaldamisega.

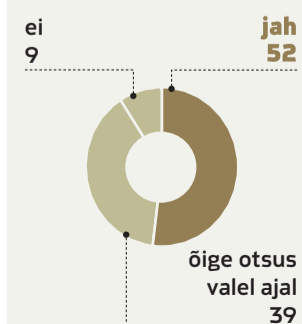
Napilt üle poole pidas seda õige otsuseks ja alla 10 protsenti valeks, 39 protsenti arvates oli vale teisaldamise ajastus. Vastas 185 inimest.

Eesti krooni devalveerimist pidas veidi üle poolte välistatuks ja 5% arvas, et see mõjuks majandusele turgutavalt. vastas 218 saalisviibijat.

Äp HÄÄLETUS

Tippjuhid pooldasid pronksõduri teisaldamist

► kas pronksõduri teisaldamine oli õige tegu? vastuste protsent

Pool vastanutest välistab krooni devalveerimise

► kas krooni devalveeritakse? vastuste protsent

Allikas: Äripäev

Äriplaan Merko niigi Läti poole kaldu

Merko: 4 miljardi projekt oli riskantne

Merko Ehituse juhatuse esimees Tõnu Toomik ütles Äripäeva majanduskonverentsil, et nad loobusid Läti raamatukogu 4 miljardi krooni suurusest projektist, sest risk oli liiga suur.

Merko Ehituse eelmise aasta käive oli 4,4 miljardit krooni. "See oleks olnud vaid üks projekt ja risk oli väga suur, see oli ka investeerimisprojekt. Merko Ehituse investeerimisportfell peaks olema jagatud võrdselt Eesti, Läti ja Leedu vahel ja juba praegu on see Läti poole kaldu. Võtsime need pakkumise tingimused välja ja otsustasime nii," rääkis Toomik.

Toomiku sõnul hakkavad ärevamad ajad ehitusturul läbi saama. "Sõda hakkab läbi saama. Enam ei pea tegelema sellega, kust saada killustikku või paneele. Nüüd saab keskenduda põhitegevusele. Tuleb põhjalikumalt tegeleda ettevalmistuse, müügi ja turundusega," ütles Toomik.

Toomik soovitas ehitusfirmadel liituda. "Olen juba varem rääkinud, et ehitusfirmad võiksid liituda, sest turuosad on väikesed. Aga midagi pole väga juhtunud ja turuosad pole ka suurenenud. Annan taas soovitusi liituda, et saaksime konkurentidest lahti," ütles Toomik.

aripaev.ee

ÄRIPLAAN

Inimesed ei julge kinnisvara osta

E-Betoonemendi juhataja Vaido Leosk ütles, et inimesed ei julge praegu kinnisvara osta, sest kardetakse teha halba ostu. "Kinnisvaraturul on toimunud pööre langusele. Keegi ei taha olla see rumal, kes ostab praegu maja, et siis naabrimees paari kuu pärast ütleks, et ta sa tegid halva otsuse," rääkis Leosk.

ÄRIPLAAN

Vare: transiidis läheb viletsamaks

Ärikonsultant Raivo Vare ütles, et transiidis tuleb 2008. aasta vilets. "Vene toorme transiidivoogude koguseline vähenemine jätkub. Langevad sektori juhtfirmade käibed ja kasumid. Mõni firma lahkeb turult, kuid konkreetseid nimesid ma ei ütle," rääkis Vare.

MIRKA

KVH MIRKA Ltd Eesti filiaal otsib seoses tegevuse laiendamisega

BÜROO-ASSISTENTI

Põhiülesanded:

- tellimuste täitmine
- klientide teenindamine
- bürootöö korraldamine

Sobiv kandidaat on 30–45aastane naine, kellel on

- kutse-või kõrgharidus
- valdab eesti keelt ning suhtleb vene, soome ja inglise keeles
- hea arvutikasutamisoskus
- iseseisvus probleemide lahendamisel
- väga hea suhtlemisoskus
- ausus ja täpsus

Ettevõtte pakub erialast väljaõpet ja häid palgatingimusi.

Kandideerimiseks palun saatke oma CV kuni 01.10.2008 märgusõnaga MES e-posti aadressile sales.ee@mirka.com

4

UUDIS

Oliver Kruuda müüb salaja Kalevi ja Tere

Uus omanik on Indrek Rahumaa Alta Capital

Äp
Piret Reiljan
piret.reiljan@aripaev.ee

Äp
Kristina Traks
kristina.traks@aripaev.ee

Äp
Virge Lahe
virge.lahe@aripaev.ee

Magusakontserni Kalevi ja piimatööstuse Tere (nüüd nimega AS Rubla) suuromanikud Oliver Kruuda, Heino Priimägi ja Aare Annus otsustasid eile müüa need ärid ning keskenduda kinnisvarale ja meediale.

Selle tehinguga saab kolmik eesotsas Kruudaga ainuüksi Kalevi tütarfirmade müü-

gist 530 miljonit krooni vaba raha. Varem on Kruuda öelnud, et kavatses jõuliselt investeerida omandatud meediaettevõtetesse.

Kalevi ja Tere müügiotusest teatati ootamatult eile pärastlõunal Paides toimunud aktsionäride koosolekul. Ettevõtete ja nende tütarfirmade uueks omanikuks saab ärimees Indrek Rahumaa juhitav investeerimisfirma Alta Capital Partners.

Kalevile kuuluvate toiduineteostuste müügi baashind on 880 miljonit krooni, millest arvatakse maha äriühingute finantskohustused ehk ca 350 miljonit krooni.

Kuna Tere piimatööstus pole börsifirma, siis selle tehingu suurus pooled ei avalda.

“Meie etapp toiduineteostustes on selleks korraks lõppe-

nud,” ütles Kruuda eileõhtusel mornivõitu meeleolus möödunud pressikonverentsil. “Oleme uhked, et Kalevit ei müünud kuhugi Portugali ega Mehhikosse.”

Toiduineteostuste müümise põhjuse kohta ütles Kruuda pärast pikka mõttepausi, et ettevõtetes nappis kapitali. “Oli vaja veel kõvasti investeerida, kuid meil ei olnud neid võimalusi,” lisas ta.

Mida Kruuda saadud raha peale hakkab?

“Nendest kavatsustest peame kõigepealt börsi teavitama, aga tahaks investeerida,” ütles Kruuda. “Meedias on meil üks lahti löödud ning see valdkond on osutunud põnevamaks, kui alguses tundus. Varsti tuleb meilt kindlasti uudiseid sel teemal.”

Alta Capitali juht Indrek Ra-

humaa ütles, et Kalevi ja Tere täiendavad suurepäraselt firma senist investeerimisportfelli. “Oleme pikaajaline tööstusinvestor, meil on toiduaineteostused Lätis ja Poolas,” ütles Rahumaa.

Kruuda sõnul pole Kalevil kavas börsilt lahkuda, vaid ta jääb börsile lihtsalt meediaettevõtteks.

Kalevi müügist on sahistatud aastaid, ettevõtte võimalike kosilastena on mainitud enamikku Põhjamaade koniditritehaseid.

Ka Kruuda ise on tunnistanud, et huvilisi on tiirelnud ettevõtte ümber pidevalt ja eelmisel aastal jäi müügitehing toimumata vaid seetõttu, et Keskerakonna juht Edgar Savisaar andis Kruudale tungivat nõu, et see ettevõtet soomlastele ei müüks.

Äp KOMMENTAAR

Finantsinspeksioon on seisukohal, et AS Kalevi ei järginud aktsionäre ettevõtte müügist teavitades hea ühingujuhtimise tava. 30. augustil avalikustatud ASI Kalevi aktsionäride korralise üldkoosoleku kokkukutsumise teate kohaselt olid eile toimunud koosoleku päevakorras 2006./2007. majandusaasta aruande kinnitamine, kasumi jaotamine ning auditiiri nimetamine ja taastamise korra määramine.

Aktsionäride üldkoosoleku kokkukutsumist ja korraldamist reguleerib peale äri-seadustiku soovituslik juhend “Hea ühingujuhtimise tava”. Selle järgi esitab börsiettevõtte üldkoosoleku kokkukutsumisel põhjendused ja selgitused nende päevakorras olevate teemade kohta, mille sisuks on emitendi jaoks olulised muutused.

Näiteks erakorralised tehingud, nagu kogu või enamiku vara või ettevõtte müük. Selline teave peab olema üh-

temoodi mõistlikult varakult

kättesaadav kõikidele aktsionäridele ja peab olema piisav.

Finantsinspeksiooni hinnangul ei andnud olulise osa vara müüki puudutava küsimuse lisamine päevakorda koosoleku toimimise käigus aktsionäridele piisavalt aega teabe hindamiseks ega võimaldanud neil oma äri-seadustikust tulenevate aktsionäri õiguste sisulist realiseerimist.

Finantsinspeksioon on seisukohal, et ASI Kalevi tegevus on vastuolus väärtpeberituru seadusest tuleneva turu läbipaistvuse printsiibiga ning “Hea ühingujuhtimise tava”. Finantsinspeksioon on oma seisukohtadest eelnevalt informeerinud nii ASI Kalevi kui ka Tallinna börsi. Finantsinspeksiooni arvates peaks Tallinna börsi noteerimis- ja järelevalvekomisjon andma kiiresti hinnangu, kas ASI Kalevi tegevus vastab börsiettevõtte esitatud nõudmistele ja investori- te õigustatud ootustele.

finantsinspeksioon

Kalevi aktsionäre oli koosolekul vaid käputäis

Eile Paides toimunud Kalevi aktsionäride koosolekule oli tulnud vaid käputäis firma osanikke ning neidki ei paistnud ettevõtte müügiuudis suurt üllatavat.

Veidi pärast kella 14 vihmasse Paide kultuurikeskuse ette saabunule ei viidanud esialgu miski ühe börsifirma aktsionäride koosoleku toimumisele. Majas sees tervitasid meid Kalevi kommikotid, mida igale koosolekule saabunud aktsionäriks lahkest jaotati.

Peagi hakkasid saabuma

ka tugevamat masti aktsionärid eesotsas Kalevi juhataja ja suuromaniku Oliver Kruudaga. Nähes meid koos fotograafia, kes prominentselt pildistas, astus mees ligi ja uuris otse, kes me sellised oleme. Nimetasime endid volitatud isikuteks, mille peale Kruuda, aimates otsest sidet meediaga, kohe ka lahkelt juttu tegi. Saanud lõpuks teada, kellega tegu, rõhutas Kruuda, et Äripäev on oluline aktsionär. Seejärel uuris ta edasi, kuidas me hääletada kavatsame.

Kui algselt oli koosoleku kavastatud kolm päevakorrapunkti, siis koosoleku juhatajaks valitud Teder, Glikman & Partnerite vandeadvokaat Indrek Teder tegi ettepaneku Kalevi juhatusele tulnud kolme punkti-ga päevakorda täiendada. Kahjuks või õnneks ei osanud mina näha lisandunud päevakorrapunktide taha.

No tule taevast appi, kes oskab arvata, et punkti nr 5: “Osalluste võõrandamise tehingu kinnitused” taga on kunagi börsile tulnud toiduineteostuste, eelkõige kom-

mitööstuse, müümine ja seda just strateegilisele investorile.

Teised aktsionärid võtsid aga uudise vastu hämmastavalt rahulikult ja ilma igasuguseid lisaküsimusi esitamata. Justnagu poleks ettevõtte müük neile mingi uudis.

Kruuda küll ütles oma esinemises, et mõistab aktsionäre, kellele kõnealune otsus pettumust valmistab, ja pakus lahenduseks, et aktsionäridel on võimalik aasta jooksul soodsas hinnas oma aktsiad ASile Kalevi tagasi müüa.

Äp TSITAAT

Enim on mind häirinud suhkrutrahv. Loodan, et see risk nüüd kaob.

Toomas Kivimägi, Pärnu maavanem

Äp MIS ON MIS

Alta Capital

► 2001. aastal rajatud investimisettevõtte Alta Capital keskendub hästi toimivatesse ettevõtetesse investeerimisele ja nende ülesostmisele. Alta Capitali hinnanguline investeeringute väärtus on enam kui 2 miljardit krooni.

► Alta Capitali viimane suurem ost oli 80protsendine osalus Riia piimatööstuses.

Äp NUMBER

60

► miljonit krooni kahjumit teenis AS Kalev omanikele viimasel majandusaastal, kui mitte arvestada kinnisvarainvesteeringute ümberhindamisest saadud tulu. Viimane muutis kahjumi hoobilt ilusaks 30 miljoni krooniseks kasumiks.

Äp KOMMENTAAR

Alari Purju, EBSi õppejõud, Kalevi aktsionär

Mul on Kalevis väga väike osalus, jäänud kuskilt erastamise ajast, ja ma pole kunagi ka Kalevi aktsionäride koosolekul käinud.

Ega sellepärast see müük mind väga ei puuduta, kuigi ma praegu kuulen teie käest, et on ära müüdnud. Olen ainult üldises plaanis jälginud Kalevi tegevust, tean, et nad tegelevad aktiivselt kinnisvaraga.

Kui tuumikaktsionär ootustas loobuda, ju siis oli põhjust.

ka teinud suuri muutusi. Oluline on, kas tehingu hind oli aktsionäridele kasulik või mitte. Kui pakutakse sellist tehingut, ju siis vast ikka kasulik. Kui see otsus tehti eile õhtul, siis on mõistetav, et väikeaktsionäre varem ei teavitatud börsiteadete vahendusel. Kui juba kuu aega tagasi otsus tehti, siis on see halb, et aktsionäre varem ei teavitatud. Kui taktika on see, et lahkub börsilt, siis oleks küll kurb.

Toomas Kivimägi, Pärnu maavanem, Kalevi aktsionär

Olen üllirõõmus, see ju tähendab olulist aktsia hinna tõusu.

Ei usu, et ükski aktsionär sellist hinda oskas üldse loota kunagi. Ma ei tea, kas müün firmale tagasi, selleks on liiga vähe infot praegu.

Enim on mind häirinud suhkrutrahv kui risk ja see ka kaob nüüd ära.

Heldur Meerits, investorite liidu liige

seenesest pole see midagi enneolematut, et börsitevõtteid ümber korraldatakse. Baltika ja Viisnurk on

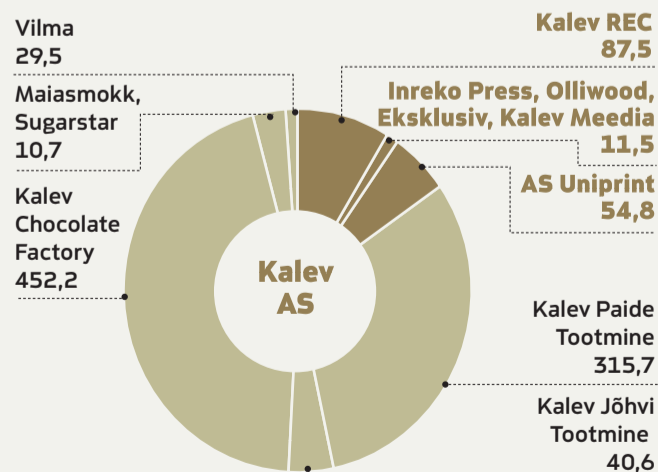
► Kommivabriku Kalev peatselt endine omanik Oliver Kruuda ja tulevane uus omanik Indrek Rahumaa ampsasid enne müügiuudisest teatamist rõõmsalt kommi. Hetke pärast alanud pressikonverentsil aga valitses rõhutatud meeleolu.

Foto: Andras Kralla

Äp TULEMUSED

Kruuda jättis endale meedia ja kinnisvaraäri

► 2006/07. aasta Kalev ASI tütarfirmade käibed, mln krooni

Lisaks Kalevile müüs Kruuda ka piimanduskontserni Tere, mille müügihinda ei avalikustata. Tere konsolideeritud käive oli 2006. a 969 mln krooni

Allikas: Kalev 2006/2007 aastaraamat

Laulasmaa
Resort ~ Conference

Seda peab arutama!

Laulasmaa Resort'i konverentsiosakonnal on Teile pakkuda 7 erineva suurusega konverentsiruumi mahutuvusega kuni 400 inimest.

Lisaks sellele põnevad võimalused kaunis ümbruses:

- ~ matkad, gepsimine, fotojaht,
- ~ team-building ja ekstreemüritused
- ~ kaatrirent, kepikõnd, tennis

Koolituste vahel pakume erilise võimalusena:

- ~ kiiret paariminutilise massaažisessiooni
- ~ naerupommi teraapiat
- ~ teadvuse avardamine loodusravi terapeudiga

...ja loomulikult leiate Laulasmaalt:

- ~ à la carte restorani ja buffee
- ~ lõõgastusvõimalused - veekeskuse, massaažid tervisekeskuses, ilusalongi...

Telefon: 6870 849 E-mail: meetings@laulasmaa.ee www.laulasmaa.ee

6 UUDIS

Avaliku sektori palgatõus on kontrolli alt väljunud

Tööandjate keskliit: valitsus poleks tohtinud üldse palku tõsta

Äp

Piret Reiljan
piret.reiljan@aripaev.ee

Ajal, mil eksportivatel ettevõtjatel on tõsiseid probleeme tootlikkuse kasvamisega ja firmajuhid pakuvad uue aasta käibe kasvaks pigem ühekordseid arve, tõstab valitsus mitmes avaliku sektori valdkonnas palka 20–30 protsenti.

Valitsus kiitis eile heaks järgmise aasta pea 19 miljardi kroonise riigieelarve eelnõu, mis töötab suurele osale riigi palgal olijatele 20–30protsendilist palgahüpet. Suurima tüki – ligi 18 miljardit – hamustab riigieelarvest pensionide ennaktempo liikuv tõus. Seejuures ei näinud valitsuse liikmed eesotsas peaminister Andrus Ansipiga ühtegi põhjust vaadata tulevikku pessimistlikult.

Lubadus nelja aasta peale

Kevadiste koalitsiooniläbirääkimiste ajal toonitas peaminister Ansip Äripäevale, et uue valitsuse käe all tõusevad avaliku sektori palgad proportsionaalselt ühiskonna tootlikkusega.

Eilsel valitsuse pressikonverentsil selgitas Ansip, et tema kevadel antud lubadust tuleb kindlasti vaadelda nelja aasta kontekstis. "Mõned palgakasvud on järgmisel aastal tõesti tavaoludes üüratud, millest keegi ei osanud isegi unistada," tunnistas peaminister.

Eesti Tööandjate Keskkliidu juht Tarmo Kriis oli heaks kiidetud riigieelarve suhtes väga kriitiline. Tema sõnul poleks valitsus tohtinud avaliku sektori palkasid üldse tõsta. "Riik peaks selge sõnumi andma, et avaliku sektori palgad ei tõuse," rääkis Kriis.

Ansip ei näinud eile aga põhjust muretseada. "Mõttetu on rääkida, kas me maandume pehmelt või mürtsuga ja et edasi on küsimus ainult selles, kas me üldse tõuseme ja millise vaevaga me ennast püsti ajame," oli Ansip kriitiline. Ta lisas, et ükski prognoos selli-

▶ Peaminister Andrus Ansip (paremalt), haridusminister Tõnis Lukas ja rahandusminister Ivari Padar pakutasid eilsel pressikonverentsil optimismist. Foto: Andres Haabu

seks pessimismiks põhjust ei anna ja märkis, et eelarve peab just nimelt olema vastupidine majanduse tsüklile ehk heal ajal ülejäägiga ja halval ajal pigem defitsiidis.

Ansip tõrjub etteheidet

Ansip tõrjus süüdistusi, nagu õhutaks valitsus niigi tugevat üldist palgasurvet. "Vastab tõele, et avalikus sektoris on palgad suuremad kui erasektoris. Samas, kui veel kuus-seitse aastat tagasi oli avaliku sektori töötaja palk 128 protsenti Eestis keskmisest, siis praeguseks on see näitaja kahanenud 122 protsendile," rääkis Ansip.

Ta toonitas, et sellest ei saa kahtlemata teha järeldust, et nii see jääbki kestma, ja vihas, et trend võib edaspidi pöörduda uuesti avaliku sektori kasuks.

Äp KOMMENTAAR

Meie arvutused purustavad selgelt müüdi, et Eestis krutib palka üles avalik sektor. Alates 2000. aastast näitavad meie prognoosid selgelt, et erasektor on see, kes palkasid rohkem tõstab.

Kui vaatame tegevusalasid, kus avalikus sektoris palgad tõusevad, siis näeme seal valdkondi, mida on aastate lõikes selgelt alafinantseeritud. Me ei saa endale lubada, et väljaõpetatud spetsialistid lahkuvad riigitöölt. Selge see, et need valdkonnad on vaja august välja tõsta.

Ivari Padar, rahandusminister

Äp NUMBER

18%

▶ suurenevad järgmisel aastal Eesti Panga keskpangapoliitika osakonna juhataja Ülo Kaasiku sõnul keskmiselt avaliku sektori palgakulud.

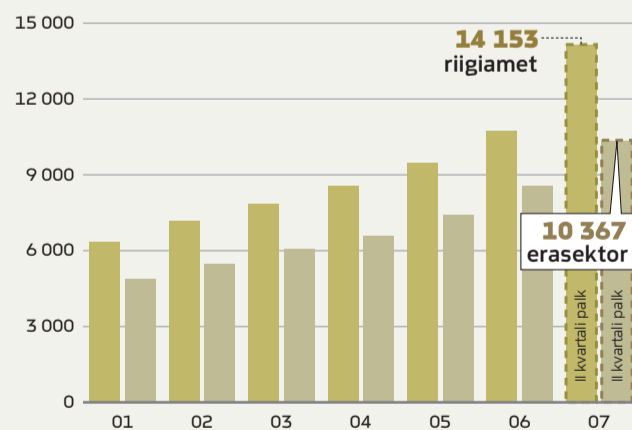
13%

▶ prognoosis rahandusministeerium 2008. aasta sisemajanduse koguprodukti kasvaks ühe töötaja kohta.

Äp VÕRDLUUS

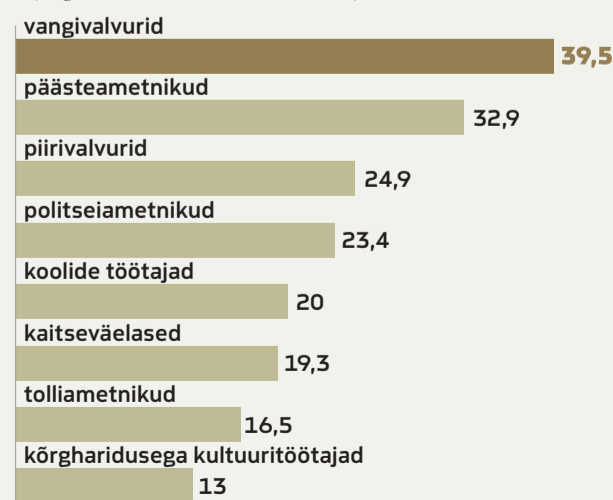
Ametnik juba ammu paksema rahakotiga

▶ riigi palgal olijate ja erasektoris töötajate keskmine brutopalk, kr

Enim tõusevad vangivalvurite palgad

▶ palgakasvud 2008. aasta elarves, protsentides

Allikas: rahandusministeerium

Lauri: eelarve on liiga optimistlik

Hansabank Marketsi analüütik Maris Lauri pidas avaliku sektori palgatõusu puhul kõige ohtlikumaks asjaolu, et palk tõuseb eri taseme töötajatel ühe mõõdupuu järgi.

"Tegelikult pole ju teada, kui palju üks või teine töötaja avalikus sektoris pingutab või kui palju ta hoopis mõõda kaubakeskusi käib töö ajal," nentis Lauri, kelle sõnul on palgatõus õigustatud vaid neil, kes selle tõesti välja teenivad.

Lauri märkis, et eelarve aluseks olnud rahandusministeeriumi suvine prognoos on viimaste näitajate taustal liiga optimistlik.

"Viimaste uudiste käigus on kõik peale rahandusministeeriumi oma majanduskasvu ootusi vähendanud. Palju hullem on asi siis, kui valitsus leiab järgmise aasta poole peal, et maksud ei laeku nii hästi, kui loodetud, ja siis tuleb hakata inimesi lahti laskma," rääkis Lauri.

Oktoberfest Tallinnas!

Baieri kelder

Restoranis Baieri Kelder 21.09–06.10 Oktoberfesti auks:

- » Paulaneri vaadiõlle kahenädalane happy hour 2=3
- » Suur kodu- ja välismaine pudelilõlevalik kohalikust eliidist Ayingeri elus nisuõlleni
- » Suur õllesuupistete valik heeringavõileivast brezelin'i
- » Saksa rahvusköögi menüü kergest salatist küpsetatud seekoodini ning lastele lastemenüü

Willkommen!

Baieri Kelder, Roosikrantsi 2a, Tallinn tel 640 0045, www.stbarbara.ee

PENSION

Teises sambas üle 10 miljardi krooni

Teise pensionisamba fondide kogumaht ületas eile kümne miljardi krooni piiri, selgub pensionikeskuse statistikast.

Viie miljardi krooni piiri ületati 2006. aasta veebruaris ja miljardist saadi jagu 2004. aasta jaanuaris. Teise pensionisambaga liitujad on saanud valida viieteistkümne fondi vahel. Kokku on teise sambaga liitunud praegu 543 290.

ENERGIA

Norrad ostsid Tooma Tuulepargi

Norra munitsipaaltevõtte Vardar ostab koos Eesti taastuvenergeetika investeerimisfondi Freenergyga Tooma Tuulepargi. Koguinvesteeringu suurus on üle poole miljardi Eesti kooni.

Tooma Tuulepargi planeeritud võimsus on 24 MW. Vardar AS on Norra munitsipaaltevõtte, kes investeerib pikaajalistesse taastuvenergeetika ja kinnisvara projektidesse. Freenergy AS on Eesti kapitalile kuuluv taastuvenergeetika investeerimisfond.

KINNISVARA

Riigikontrolli maja lammutatakse

Riik annab Tallinnas Narva maantee 11 asuva riigikontrolli maja Riigi Kinnisvarale, kes selle lammutab ning kaasaegsema asemele ehitab.

Valitsus kinnitas eile, et riigikontrolli hoone antakse Riigi Kinnisvarale ASile, kes ehitab 60,2 miljonit väärt maja asemele uue. "Kuna detailplaneering on alles kehtestamisel, siis ei saa veel ehitusmahust rääkida.

STATISTIKA

Tootmine kallines 8,5 protsenti

Tööstustoodangu tootjahinnaindeks muutus selle aasta augustis võrreldes juuliga 0,7% ja võrreldes eelmise aasta augustiga 8,5%, teatas statistikaamet. Impordihinnaindeksi muutus oli 2007. aasta augustis võrreldes juuliga -0,1% ja võrreldes eelmise aasta augustiga 2,8%.

KAOTUS

Eile suri näitleja Kaljo Kiisk

Eile pärastlõunal suri legendaarne näitleja, teatri- ja filmimees Kaljo Kiisk, teatas Eesti Teatriliit. Kaljo Kiisk sündis 1925. aastal. Tema kuulsamad rollid on olnud filmides "Vana mees tahab koju", "Kevade", "Tants aurukatla ümber" ning teleseriaalis "Õnne 13". Ta on ka mitmeid filme lavastanud. 2004. aastal andsid PÖFF ja kultuuriministerium Kiisale elutööpreemia. Kiisk kuulus VIII ja IX riigikogu koosseisu.

► Venemaal Leningradi oblastis Grjazovetsi ja Viiburi vahel pannakse gaasitoru meeter meetri järel paika, kuigi toru edasise kulgemise vaidlused on alles pooleli. Foto autor: ITAR-TASS/Scanpix

Gasitoru Kokkulepe sündis mõne minutiga

Valitsus ütles Nord Streami uuringule ei

Valitsus ütles eile ei Nord Streami gaasijuhtme uurimisele, põhjendades keeldumist kolme majandusvõõndiseaduses sätestatud tingimusega.

Välisminister Urmas Paeti sõnul leidis valitsus, et uurimise loomine puudutanuks otseselt Eesti suveräänsust ja riiklikke huve Eesti majandusvõõndis. Teiseks võivad uurimistööd anda infot Eesti loodusvarade mahu ja nende kasutamise võimaluste kohta ning kolmandaks oleks uurimisala puudutanud ka territooriume osa.

Alternatiive pole otsitud

"Kõige üldisem põhjus on, mida me oleme ka korduvalt varem öelnud, et gaasitoru ehitamisele Läänemerele tuleb alternatiivi otsida maismaalt," ütles Paet. Tema sõnul ei ole Nord Stream seda varianti tõsiselt võtnud, kuigi lahtuvalt Espoo konventsioonist tuleb enne merre taolise objekti rajamist kaaluda kõiki alternatiive.

"Lähtudes eeltoodust, majandusvõõndi seadusest ja mereõiguse konventsioonist keeldus valitsus loa andmisest mereuuringute tegemiseks," teatas Paet.

Peaminister Andrus Ansip kinnitas, et konsensusele jõuti mõne minuti jooksul ning

ÄP TSITAAT

Kas viimase 16 aasta jooksul on Venemaalt mõni reageering tulemata jäänud asjadele, mis üldse pole sündinudki?

Urmas Paet, välisminister

debatti ei toimunud. "Küsisin ministrite käest, kas kellelgi on midagi ei-ütlemisele vastu kosta. Kellelgi vastuväiteid polnud," rääkis Ansip üksmeelest otsuse langetamisel.

Varem pidas välisministeerium uurimisloast keeldumist äärmiselt keeruliseks ning esitas hiljuti valitsusele otsuse eelnõu, et Nord Streamile võiks loa anda. Veel eile hommikulgi kaitses Paet televisioonis uuringuloo andmist.

Paeti sõnul ei ole avalikkuse ette jõudnud välisministeeriumi avaldused olnud uurinud toetavad, vaid selgitanud olukorda ning tegelikult on tal sahtlis kogu aeg olnud valmis kaks vastuseversiooni.

Kindlat jah-sõna pole olnud

Samuti pole tema sõnul Reformierakond kunagi gaasijuhtmele raudset jah- või ei-sõna öelnud ning erakondadevahelisest kemplemisest rääkida poleks korrektn.

"On olnud ajakirjandusväl-

jaandeid, kes on üritanud seda välja mängida erakondade või isikutevahelise tohutu konfliktina," märkis Paet.

20 asutust poolt

Paet põhjendas uuringuloo andmise kaitsmist asjaoluga, et kokku 20 asutust ja ministeeriumi, kelle poole välisministeerium seisukoha saamiseks pöördus, ei näinud erinevalt Teaduste Akadeemiast põhjust, miks peaks uuringutele ei ütlemata. "Mis oleks olnud see hea põhjus, et välisministeerium oleks visanud need prügikasti ja oleks esitanud ainukesena valitsusele teistsuguse lähenemise? Seda põhjust ei olnud," rõhutas Paet.

Küsimusele, kas Eestil on nüüd Moskvast ka mingit reageeringut oodata, vastas välisminister: "Saame kuulda. Kas viimase 16 aasta jooksul on mõni reageering tulemata jäänud asjadele, mis üldse pole sündinudki?"

Lemmi Kann

Äriplaan Kallis tehnika nullib suure tulu kavad

Väätsa Agro juht: põllumajanduses pole lootust suurt kasu teenida

Investeeringud, kes tahaksid praegu põllumajandusettevõtteid osta, peaksid arvestama põllumajandussektori omapärad ja kitsaskohtadega, ütles Väätsa Agro juht Tiit Tuuleveski eile majanduskonverentsil.

"Ma ei tea, miks tahetakse põllumajandusettevõtetesse investeerida, kas küsimus on vaid kinnisvaras või tasub sinna ka tootmise poole pealt vaadata. Aga selliseid ettevõtteid on, Trigon Capital näiteks," märkis Tuuleveski. "Olen peh-

melt öeldes pessimist," ütles ta põllumajandussektori tuleviku kohta.

Põllumajanduses pole Tuuleveski lootust suurt tulu teenida ja selle põhjuseks on liiga kallis tehnika.

aripaev.ee

IT Kavas tootlikkust 15% kasvatada ML Arvutid avas Ülemistel arvutitehase

Arvutitootja ML Arvutid avas Eesti esimese spetsiaalselt arvutitootmiseks projekteeritud hoone Ülemiste Citys, tootmine algab seal esmaspäeval.

Paranevad töötingimused ja koos tootmisprotsesside optimeerimisega suureneb tööviljakus, teatas firma.

"Võrreldes meie vana tootmiskohaga on siin töötingimused oluliselt paranenud, koos tootmisprotsesside op-

timeerimisega oleme tööviljakuse kasvu planeerinud 15 protsenti. Töötajate arv jääb samaks," märkis ML Arvutite juhatuse esimees Mait Rahi.

Senisega võrreldes saab suuremad ruumid ka järeleteenindus, mis seotakse tihedamalt tootearendusega. Rahi sõnul tähendab see mugavamat klientide teenindamist ning kiiremaid lahendusi keerulisematele probleemidele.

aripaev.ee

Edelaraudtee
Infrastruktuuri AS

EDELARAUDTEE INFRASTRUKTUURI AS
KUULUTAB VÄLJA

KONKURSI

R 50 TÜÜPI RAUDTEERÖÖBASTE OSTMISEKS

Nõuded rööbastele:
raudteerööpad peavad vastama Vene Föderatsiooni kehtivale standardile R50-T1-M76T-25-3/2 GOST R 51685-2000. Rööpad peavad olema I sorti ning otsestest karastatud, vastav tähistus (K) peab asuma rööpa otsas.

Kogus:
400 tk

Tarnetingimus:
DDP Türi (Incoterms 2000)

Pakkumiste esitamise koht ja tähtaeg:
pakkumised esitada kirjalikult hiljemalt 15. oktoobriks 2007 posti teel aadressil Edelaraudtee Infrastruktuuri AS Kaare 25, Türi 72212 või e-posti teel aadressil rain@edel.ee

Täiendav info:
tel 384 8331 või 51 69 958 Rain Kaarjas

Muud tingimused:
Edelaraudtee Infrastruktuuri AS jätab endale õiguse ebasobivate tingimuste korral lükata tagasi kõik pakkumised.

BALI
KUUBA
TAI
MALDIIVID
SRI LANKA

Dubai, Hurghada, Sharm El Sheikh, Gran Canaria, Tenerife, India - otselennud Tallinnast.

Kuhlbarsi 1, 10128 Tallinn
Tel. +372 620 7507, Fax. +372 623 2822, Mob. +372 501 8618
E-mail: info@kristina-tours.ee

Läti keskpank võib asuda latti kaitsma

Lätlased vahetavad oma sääste eurodeks

ÄP RIIA

Harry Tuul
harry.tuul@aripaev.ee

ÄP
Romet Kreek
romet.kreek@aripaev.ee

**Läti lati kurss langes eile viie nädala madalaima tase-
meni. Üks latt maksis Eesti
Panga ametliku päevakursi
alusel 22,1268 krooni.**

Kui Läti lati kurss kukub euro vastu 0,7098ni, kasvab tõenäosus, et Läti keskpank hakkab müüma valuutareserve, et latti kaitsta.

Inimesed vahetavad Lätis jätkuvalt oma lattides sääste eurodeks, sest kardavad, et keskpank devalveerib lati. Läti keskpanka juht Ilmars Rimševics keeldus kommenteerimast lati devalveerimist või kauplemisvahemiku muutmist, öeldes, et eurode müügist piisab.

“Läti keskpank peab tegema lati toetuseks interventsiooni kui mitte täna, siis lähipäevadel,” ütles Danske Banki vanemstrateeg Lars Christensen Bloombergile. “Investorid on muutumas väga murelikeks. Kohalikul rahaturul on intressid dramaatilisel tõusnud.”

**Eurode ostmine kõigutab
lati kurssi**

“Pidev väikeste latisummade konverteerimine eurodeks on samuti lati nõrgenemisele mõju avaldanud,” ütles Hansabanka finantsturgude juht Renars Rūsis eile. “Latt võib nõrgeneda.” Ta pakkus, et kümne miljoni lati vahetamine eurodeks liigutab valuutakurssi 0,1 protsendi võrra.

Kuigi eile Lätis devalveerimispaanikat ei puhkenud, on

devalveerimishirm sel aastal juba kaks korda arutlustemaks kerkinud. Veebruaris sai Läti rahvusvaluuta müügipaanika alguse Stockholm majanduskooli Riia esinduse teadlase Morten Hanseni artiklist, mis arutles Läti lati devalveerimise üle, ja millele järgnenud arutelu kasutasid osavalt ära väikespekulandid. Sulide levitatud devalveerimist ennustavad tekstisõnumid tõstsid kurioosel nädalavahetusel euro nõudlust kolm korda ja vahetuskursus tõusis lubatud piirini. Läti politsei vahistas süüdlased.

**Kaalutakse Läti Panga
presidendi väljavahetamist**

Suvel kerkis teema taas esile, sest lähenemas on Läti Panga uue presidendi valimised. Praegune president Ilmars Rimševics on lubanud, et tema ajal latti ei devalveerita. Igasugused otsused lati suhtes on Läti Panga ainupädevuses. Samas levib osa poliitiliste jõudude seas arvamus, et kursi muutmist tasub kaaluda, mistõttu võib Rimševics, keda peetakse jäärapäiseks, jääda tagasi valimata.

“Kui on poliitikuid, kes tahaks näha muutust, saab Rimševicsi asemele panna kellegi sobivama,” tõdes Balti Rahvusvahelise Majanduspoliitika Uuringukeskuse direktor Alf Vanags Äripäevale toona. Vanags oli kindel, et latti ei devalveerita vähemalt aasta lõpuni, kuni ametis püsib Rimševics. Spekulatsioonide peale teatasid mitmed poliitikud, et ei näe praegu alternatiivi Rimševicsi kandidatuurile ja on nõus teda toetama.

Läti Panga kinnitusele devalveerimiskava ei ole ja kuulujuttude nad ei kommenteerinud. Ka valitus on olnud seda meelt.

► Läti latt on praegu surve all ning inimesed kardavad selle devalveerimist. Foto: Arno Mikkor

Odavam latt aitaks puudujääki kahandada

Sarnaselt Eestiga on Läti latt küll seotud euroga ja selle kurss fikseeritud, kuid on lubatud kõikumine pluss miinus üks protsent ehk vahemikus 0,6958–0,7099.

Läti Pank saab toetada lati seni, kuni neil jätkub reserve. Euroga ühinemiseks va-

jaliku vahetuskursimehhanismi ERM-2 (*Exchange Rate Mechanism*) standardi kohaselt võib kõikumine olla kuni 15 protsenti. Hiljuti on spekulatsioonid just sellise muudatuse kehtestamise üle, sest Läti jooksevkonto puudujääk ei näita kahanemise märke ning kallid latt püüab ekspordi suu-

renemist. Odavam latt aitaks viga parandada. Lisaks püsib inflatsioon 8 protsendi piirima ja palgad kasvavad esimeses kvartalis ligikaudu kolmandiku võrra.

“Keegi ERMi liikmetest pole seda teinud, välja arvatud juhul, kui nad on olnud selleks sunnitud,” rääkis Balti

Rahvusvahelise Majanduspoliitika Uuringukeskuse direktor Alf Vanags, kes samas nägi selles üht võimalikku käiku kriisi korral. “Kui tuleb kriis, siis lubab see samal ajal jääda vahetuskursimehhanismi liikmeks ja probleem lahendada.” Praegu ei ole see tema sõnul mõttekas.

Pangandus Leedu pank plaanib Eestisse jaekontorite ketti Leedu Snorase pank avab Eestis filiaali

Leedu päritolu Bankas Snoras plaanib lähiajal avada Eestis filiaali, millega loodetakse saada üleballiiliseks pangaks, teatas ettevõtte.

Bankas Snorasel on juba Läti turul tütarfirmaga Latvijas Krajbanka. Eesti filiaal avatakse Tallinnas Roosikrantsi tänaval.

“Bankas Snorase esindus

töötab tõhusalt juba kolmandat aastat Eesti turul. Oleme realiseerinud mitu kasumlikku laenuprojekti Eesti ettevõtjate ja organisatsioonidega,” ütles panga president

Raimondas Baranauskas. Tema sõnul on neil ambitsioon minna ka jaepangandusse. Nii plaanib Bankas Snoras avada Eestis minipankade keti.

Harry Tuul, Riia

KINNISVARA

Rootsi firma osaleb Sakala keskuses

Tallinna südalinna uut kultuuri-, konverentsi- ja meelelahutuskeskust rajav AS Uus Sakala kaasab keskuse arendamiseks uue investori – Rootsi kinnisvarainvesteeringufirma Sveafastigheter. Uue partneri kaasamisel luuakse ühise ettevõtte AS Sakala Property Partners, mille aktsionärideks on 60 protsendiga Sveafastigheter Fund II AB ning 40 protsendiga Eesti päritolu äriühingud OÜ BDG Holdings ja OÜ Koha Capital, kellel on õigus omandada tulevikus veel 10% ühise ettevõtte aktsiatest, teatas arendaja. Ettevõtte investeerib keskuse arendamiseks 1,1 miljardit krooni. ASI Uus Sakala juhatuse liige Peeter Rebane ütles, et ehitustööd alustati juuli keskel ning keskus avatakse 2009. aasta sügisel.

BÖRS

OMXi saavad Dubai börs ja Nasdaq

Eile selgusid Tallinna börsi emafirma OMXi, Nasdaq ja Dubai börsi läbirääkimis-

te tulemused. Dubai börs ja Nasdaq saavad mõlemad OMXi omanikuks. Kõigepealt ostab Dubai börs OMXi ära ja seejärel liidetakse see Nasdaqiga. Kokkuleppe kohaselt jääb OMXi aktsia eest pakutavaks hinnaks 230 Rootsi krooni (391 Eesti krooni), kirjutasid Rootsi majandusportaalid e24.se ja di.se.

EKSPORT

Läti eksport kasvab Eesti omast kiiremini

Eurostati andmete kohaselt kasvab Läti eksport esimesel poolaastal 24%, Eesti eksport aga vaid 8%. Euroopa liidus kasvab kõige kiiremini eksport Slovakkias (34%). Teisel kohal on Läti, kolmas on Sloveenia (20%) ja neljas Tšehhi (18%), vahendas BBN. Eesti oli ekspordi kasvu edetabelis 14. kohal. Leedu koht oli 16., kasv 7%. Samal ajal vähenes Suurbritannias ekspordi maht 20%, Luksemburgis 18% ja Küprosel 4%. Euroopa suurim eksportija oli aasta esimesel poolel Saksamaa 477,7 miljardi euro ehk 7,4 triljoni krooniga.

Elekter Kooskõlastamata kaevetööd Elanikud olid kaks päeva elektrita

Eile hommikul kell 10.45 said elektri tagasi Tallinna kesklinnas Suur-Ameerika tänava piirkonnas teispäeva hommikust vooluta olnud majapidamised ja lasteaiad.

Elektrikatkestuse põhjustas kaabli vigastamine kaevetöödel Suur-Ameerika 35 hoone hoovialal, teatas Jaotusvõrk.

Tööd teinud ettevõttel puudus kaevetööde kooskõlastus, mistõttu edastab Jaotusvõrk ebaseadusliku kaevetegevuse juhtumi ka tehnilise järelevalve inspeksioonile. Kaevetööd teinud ettevõtte võib saada trahvi kuni 50 000 krooni.

“Elektrikatkestuse pikkuse tingis harva esinev juhutum, kus pärast keskpinge

kaabli kaudu toite taastamist ilmnesisid parandustööde käigus madalpinge kaabli rikked viies kohas,” ütles Jaotusvõrgu pressiesindaja Kristjan Hamburg.

“Vabandame kõigi klientide eest ning soovime kompenseerida tekkinud otsese varalise ning moraalse kahju,” ütles Hamburg.

Tallinnas Suur-Ameerika ja Toomkuninga nurgal elav Tanel Raja, kes kaks päeva pidi elektrita elama, on Eesti Energia käitumisest nõrdinud.

“Kui nad oleksid vähemalt öelnud, et elekter on ära kaks päeva, oleksin saanud oma plaanid ümber korraldada. Selle asemel aga lükati parandustööde tähtaega pidevalt edasi ja mina lihtsalt ootasin,” ütles Raja. Agnes Ojala

**Müüa korterid päikesepaistelises
Kakumäe rannas**

Korterid on valmis suuruses 51–80 m².

Tel 56 466 644
www.futureinvest.ee

Ma näen Magnumi asutajana võimalusi Magnumi kiiremaks laiendamiseks Baltimaades ja Skandinaavias, mis jäid realiseerimata fondi konservatiivse investeerimispoliitika tõttu.

Margus Linnamäe, ravimifirma Magnum asutaja

Ravimifirma tagasiost

Margus

Linnamäe ostab

Magnumi

endale tagasi

Suurima Eesti ravimifirma Magnumi asutaja Margus Linnamäe ostab kolm aastat tagasi välisinvestori kätte läinud suurosaluse firmast uuesti endale, pool aktsiapakist on tal juba käes.

Ühtlasi kavatses Linnamäe korrastada senise Magnumi keerulist struktuuri ja koondata kõik tütarfirmad võimalikult ühe mütsi alla. Nii ühendatakse sel aastal peamiselt Margus Linnamäe firmad Hortense OÜ ja OÜ Soloran Trade kontserni MM Grupp OÜ.

Kõrvaltvaataja roll ei sobinud

Juuli alguses kandis Eesti äriregister Magnumi ASi omanikeringi muudatuse: 51% firmast läks Hollandi firma MM Holdings kätte ja 49% oli veel offshore-piirkonnas Mani saarel registreeritud New European Investments Ltd käes. Offshore-firma ostis 80% Magnumist 2004. aasta suvel,

ülejäanu jäi Margus Linnamäele.

Teine suvel toimunud muudatus on see, et Margus Linnamäe kutsus MM Gruppi juhtima Aare Kuristi, kes seni on olnud audiitorfirma PricewaterhouseCoopersi partner, üks esimesi ja väheseid eestlasest partnereid. Kurist on 10. septembrist Magnumi tulevase omanikufirma MM Grupp OÜ osanik ja juhatuse liige. "Elumuutuste tõttu pakuti ka väikest osalust firmas ja mulle kuulub seal nüüd kaks protsenti," räägib Kurist.

Aastaid ajakirjanduses madalat profiiti hoidev Margus Linnamäe ei taha ka sellest tehingust suur rääkida. Ta ütleb, et talle väikeaktsionäri ja

kõrvaltvaataja roll hästi ei sobinud. "Ma näen Magnumi asutajana võimalusi Magnumi kiiremaks laiendamiseks Baltimaades ja Skandinaavias, mis jäid realiseerimata fondi konservatiivse investeerimispoliitika tõttu," lisab ta.

Börsiplaanide koha pealt suud lukus

Kumbki ei soovi vastata küsimusele, kas firma tagasiost ja struktuuri lihtsamaks muutmise tähendab peatset börsilemineku plaani. "Ütleme nii, et tahame muutuda senisest avatumaks ja oleme ka järjest avatumad olnud," märgib Kurist napolisõnaliselt.

Kas tagasiostusumma on suurem või väiksem kolm aastat tagasi saadud müügihin-

nast, ei soovinud Aare Kurist öelda. "Odav see tehing ei ole," ütleb ta. Raha saab Linnamäe kahe Eesti panga konsortsiumilt ja Hollandis praegu käimas olevast võlakirjaemissioonist, mida korraldab pank. "See on väga hästi läinud, paistab, et kõik müüakse ära," rõõmustab Kurist.

Holland valiti seetõttu, et asjaajamine on seal kiirem ja bürokraatiavabam ning seal pakutavad tingimused on soodsamad kui Eestis.

Ehkki meedia spekuleeris, et New European Investments taga on küll Margus Linnamäe ise, küll Vene kapital, on selle omanik Kuristi sõnul üks suur elukindlustusselts, mis tegutseb peamiselt USA turul.

"Kui Mani saarel Douglase

tänavatel ringi kõndida, siis tundub, et enamik majadest on kindlustusseltside või pankade esindused," räägib ta.

Fondi põhimõte on olla tuumikinvestorina ettevõttes 3–10 aastat ja Kuristi sõnul sai fond kolme aastaga Magnumist väga head tootlust.

Samas ei täitunud kõik Magnumi lootused uute välisinvesteeringute tegemiseks, ehkki New European Investmentsil raha investeerimiseks oli. Näiteks jäi katki tehing ühe Läti ravimite hulgifirma ostuks, kuigi mitte fondi tõttu.

Läti ja Leedu, aga võimalik et tulevikus ka Soome ja Rootsi suunal tugev laienemine on Magnumi eesmärk ka edaspidi, lisab Kurist.

kadi.heinsalu@aripaev.ee

► Ravimifirma Magnum loojale Margus Linnamäele ei passinud kõrvaltvaataja roll. Sestap ostabki ta mõni aasta tagasi välisinvestoritele müüdud firma jupphaaval tagasi.

Foto: Sven Arbet

Magnum sündis kaupade vahendamise

Magnumi sünd jäi aastasse 1990, kui setudest vennad Aivar ja Margus Linnamäe ning Georgi Gavronski hakkasid pärast Tartu ülikooli lõpetamist tegelema kaupade vahendamisega.

Nad proovisid äri ajada lihakonservide ja särkidega. Aivar ja Georgi olid arstid, Margus oli õppinud nii filoloogiat kui ka ajalugu. Kuna teised kaks olid ametis veel kes Maarjamõisa haiglas, kes ülikoolis aspirantuuris, siis Margusel oli ainsa vaba mehena aega tööd teha, on ta kunagi Äripäevale rääkinud.

Magnumi nime valikut põhjendas Margus Linnamäe, et ühelt poolt see lihtsalt kõlas hästi ja teisalt on seal nende kõigi eesnime esitähed kajastatud. Osalus jaguneski alguses võrdset.

Ravimiäri algas aspiriini müümisest

Tõsise äri alguseks peab Margus ravimite hulgimüügifirma Magnum Medicali loomist 1992. aasta suvel. Neil õnnestus saada Hoiupangast pool miljonit krooni laenu ja osta soodsalt ETK hulgiladu. Esimene tulu tuli Venemaa turult, kuhu suunas Magnum nüüd enam pilkugi ei heida.

Nad olid esimesed, kes hakkasid apteekidele regulaarselt kaupa laiali vedama, isegi mitu korda päevas. Esimene rohi, mida Magnum apteekidele müüs, oli aspiriin. Esimesed aastad olidki nad peamiselt retseptivabade ravimite peal.

2000. aastal asutas Magnum apteegiketi Apotheke, mis praegu kuulub pea võrdsetes osades Linnamäele ja investeerimisfirmale Talinvest Suprema. Koos frantsiisi alusel

Apotheke kaubamarki kasutavate ja Apteek 5+ ketiga, mis on Magnumiga kaudselt seotud, omab Magnum suurimat apteegivõrku Eestis soomlaste ASi Tamro ees.

Margus Linnamäe ärihuvid on ulatunud alati meditsiinist kaugemale, tänaseks on Magnumist taandunud ka Aivar Linnamäe ja Georgi Gavronski.

Vahepealne põige õlleärisse

Kümme aastat tagasi osales Magnum hoogsalt suuretegevõtete erastamisel. Vahepeal oli ta kahe õlletehase omanik. Kõigepealt ostis ta 1995. aastal riigilt Tartu Õlletehase ja aasta hiljem Talinvestilt Saare Õlu.

Tartu tehasesse kutsus Linnamäe alguses vähemusomanikuks Soome õlletootja Olvi, kellele 1998 müüs kogu tehase 196 mln krooni eest.

Ostis ta Tartu tehase 26 mln krooni eest ja investeeris sinna 40 mln krooni. Ka Saare Õlu kuulub praegu Tartu õlletehasele A. Le Coq.

Kontserni kuulub kümneid firmasid

Tartu Õlletehase müügist Olvile algas aastaid veninud kohtuprotsess 40 mln kroonise maksuvõla asjus.

Antud maksuvaidlus riigikohtult menetlusluba ei saanud, aga asi kaevati Euroopa Inimõiguste Kohtusse, kus see vist isegi menetlusse võeti, rääkis Aare Kurist. "Kui see on õige, läheb ilmselt veel mitu head aastat, enne kui selgus saabub."

Praegu kuulub Magnumi kontserni kümneid firmasid, mis Aare Kuristil on plaanis kokku tõmmata. Ta on Tamroga kahekeesti turuliidrid nii apteekide kui ka hulgimüügi alal ja haiglaid varustanud nad peaaegu võrdset.

ÄP TAUST

Tänavune aasta algas Magnumil firmade ostude ja suurte investeeringutega

- Tänavust aastat alustas Magnum mitmete uute firmade ostudega.
- Nii ostis Terve Pere Apteek veebruaris 100%lise osaluse ravimimüügi tegelevas OÜs Altmart.
- Märtsis omandas Magnum Veterinaaria AS 100% Leedu veterinaartoodete hulgimüügi turuliidri aktsiast, saades nii Baltimaade suurimaks veterinaartoodete müüjaks.
- Lätis tegutseb Magnum nii hulgi- kui ka jaemüüjana, hulgimüügis on neil 18protsendiline turuosa ja nad on seal kolmandad. Lätis areneb ka apteegivõrk A-Aptieka. Täna on neil seal 54 apteeki.
- Soome turule aga pole nii lihtne sisse süüa, sest ASi Magnum juhatuse esimees

- Leon Jankelevitshi sõnul on see on jagatud kahe suure hulgimüüja vahel, kes ei müü teineteise tooteid.
- Venemaa turg Magnumit turg ei huvita, sest seal korraldatakse ravimite müüki riiklikult.
- Magnumi konsolideeritud käive kasvas eelmisel aastal 22 protsenti.
- Töötajaid pole tänavu plaanis juurde võtta.
- Magnumi tänavune suurim investeering on uue jaotuskeskuse ja peakontori rajamine Laagrisse. Järgmise aasta aprillis kolivad sinna kõik Magnumi Tallinna piirkonna ettevõtted.
- Eestis on Magnumiga seotud umbes 180 apteeki kas otse või kaubamärgi Apotheke kasutamise kaudu.

Suur tulevikuäri

► Vygantas Kirejevas ajab koos Margus Linnamäega lemmikloomatoiduäri.

Fotod: Veiko Tõkman

Magnumi üks tütarfirma tegeleb praegu revolutsiooniga lemmikloomatoidu alal, kus koeratoidule lisatakse kasulik ja kauasäiliv bakter.

Leiutise patent on Eestis registreerimisel, sellega tegeleb OÜ Bacterfield, kus Margus Linnamäe firmal Solaron Trade OÜ-l on 90% osalust ja Eestis elaval leedulikul Vygantas Kirejevasel 10%.

Leiutise sisu on kasulik bakter, kes elab ka avatud loomatoidupakendis kuid, mitte ei heida hinge, nagu on juhtunud senistel sarnastel katsetel. "Me oleme sisenemas turule uue aja tootega ja seame uue standardi, see on miljardi euro business," kinnitab Kirejevas innukalt.

Tema sõnul võib seda bakterit võrrelda inimese söögis kasutatavate Activa, Actimeli ja Dr Hellusega. See parandab koeri seedehäiretest, parandab immuunsust, nahka ja karva ja aitab taastuda antibiootikumide kuurist.

Bakteritoote väljatöötamine toimus Inglismaa kompaniiga koostöös, kaubamärk on praegu Formula Probiotic. "Me valmistame toitu Belgias ning oleme loomas müügikanaleid üle Euroopa, Lõuna-Aafrikas, Venemaal ja Kesk-Aasias," rääkis Kirejevas. Lähitulevikus pannakse bakter ka kasside, toaküülikute ja hobuste sööta.

Imebakteri patenteerimiseks on avaldused sisse antud 123 riiki ja tulevikus ka USAsse ja Kanadasse.

Aare Kuristi sõnul võib leiutis tähendada olulist läbilööki loomatoidu äris, kuna mahud on seal suured ja kui õnnestub uuenduse kasulikkus selgeks teha, annab see tugeva konkurentsieelise.

"Meil on sellesse suur usk, katsetused on juba tehtud, ja päris kindlasti võib see olla toode, mida maailmanimega loomatoidufirmad tahavad ära osta. "Lähemal ajal me seda siiski müüa ei plaani," rääkis Kurist.

Tamro juht Tarvo Vaasa: olen üllatunud

Teise suurema ravimitootja kauane juht Tarvo Vaasa pole Magnumi tagasiostust kuulnud ja see üllatab teda.

"Ei oska kohe midagi arvata. Nad on alati töiseid ja keerulisi skeeme teinud. Ma ei oska ka öelda, mis eesmärk võiks tagasiostul olla," arutles ta. Vaasa sõnul läheb konkurendil ju hästi, turule palju pealende kahe ei lähe.

Börsile mineku spekulatsioonide kohta arvas Vaasa, et see ei anna Magnumile mingit lisaväärtust.

"Ma ei arva, et Magnum vajaks siin tegutsemiseks nii väga suurt lisaraha," sõnas ta.

Naaberturgude vallutamiseks on raha vaja, kuid seal on Vaasa sõnul see häda, et turg on täis ja pole mõtet hiigelsummamasid kulutada, et seal end sisse seada.

Margus Linnamäe kohta lausus Vaasa, et ehkki nad on koos tegutsenud üle kümne aasta, siis ta seda meest õieti ei tunne ega kohta.

"Väga harva oleme kohtunud. Meediast loen tema kohta rohkem," sõnas ta.

Üritustel ja koosolekutel käivad Magnumi teised juhid. "Ma arvan, et Linnamäe on tugev ärimees ja tulemusel on ka alati näha," sõnas Vaasa.

Linnamäe rahaga kerkib eakatekodu

Eesti esimene läänelik eakatekodu Villa Benita kerkib Keila lähedale looduskaunisse kohta Margus Linnamäe rahade abil, ukseid peaks see avama veebruaris.

"Eakatekodu ehitus on juba selles järgus, et lennukiga üle lennates on hoonete kontuurid selgelt näha ja seinad püsti," rääkis Aare Kurist.

Projekti eestvedaja on Terje Krossil on visioon linnakust, kus eakatel on kõik eluks vajalikud mugavused käe-jala juu-

res ja ka sotsiaalse eluolu peale on mõeldud.

Ehkki hinnakiri on lahtine, on varem ajakirjanduses nimetatud Benitas elamise kuu-tasuks 15 000 krooni.

Terje Krossi sõnul sai projekt Linnamäelt heakskiidu kiirelt.

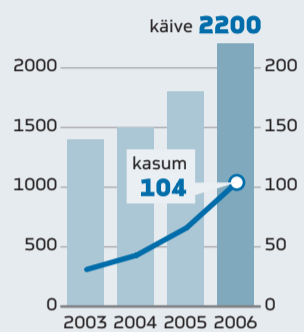
"Eesti on ju nii väike majandusruum, et tegusat inimestel on väga raske teineteist mitte tunda. Sattusin Margusele mainima, et mõtlen eakatekodu projekti peale ja ta haakus sellega silmapilk. Tal on heade asjade peale hea nina," sõnas ta.

koerte-Actimeliga

Äp TULEMUSED

Kasum nelja aastaga kolmekordistunud

► majandustulemused, mln kr

Äp TSITAAT

Nad on alati tõiseid ja keerulisi skeeme teinud.

Tarvo Vaasa, Tamro juht, Magnumi tagasiostust

Äp NUMBER

15 000

► krooni kuus maksab elamine Linnamäele kuuluvas eakatekodus.

Äp KOMMENTAAR

Magnumi majandusaruannet ja ettevõtte tugevat väliskeshta võrreldes hüppas mu silme all mõistatusrida: seest siiru-viiruline, pealt kullakarvaline. Ravimiketi agressiivne haare ja laienemine jätab firmast pealtnäha väga tugeva mulje. See on tingitud sellest, et ettevõtte on suutnud võõrvahendid väga hästi enda heaks tööle panna. Iga oma krooni kohta kasutab Magnum kolm krooni võõrvahendeid. Magnumi krediitorne võlg oli eelmise aasta lõpul tarnijate ees ligi kolm kuud (kokku ligi pool miljardit krooni) ehk kaks korda enam Soome konkurendist. Tamro. Ravimiketi praegune

kasumimarginaal on korralik ning võib arvata, et juhul kui ettevõtte silme all suuri investimisplaanide ei ole, paraneks paari aastaga ta finantstugevus märgatavalt.

Laiemisplaanide edukaks läbiviimiseks oleks aga lihtsam viis finantsinvestoritelt raha kaasata ja ettevõtte börsile tuua.

Magnumi turuväärtus võiks praeguste näitajate poolest olla umbkaudu paar miljardit krooni. Poole miljardi jagu investoritele uus aktsiaid emiteerides tugevneks ravimikett märgatavalt ja annaks olulise jõu jätkuvas laienemiseks.

Raivo Sormunen, arvamus- ja börsitoimetuse juht

Margus Linnamäe kinnisvarahuvid

Ravimiäri kõrval tegutseb Margus Linnamäe kinnisvaräris, mille praegune suurim väljund on Paljassaare arendusprojekt eesotsas SEB Eesti Ühispaniga endise juhi Mart Altveega.

Paljassaare arendusprojekti luuakse praeguse maomaniku Paljastor Kinnisvara baasil Ecobay OÜ ja enne kahte aastat seal ehitus ilmselt ei alga. Praegu on alustatud detailplaneeringu kehtestamise protsess.

Margus Linnamäele kuuluvad enda nimel paljud maatükid Valgamaal ja Hiiumaal, korter Tartus ja Tallinna vanalinna Vene tänaval. Selle 362-ruutmeetrise korteri ostis ta alles septembris.

Solaron Trade kaudu omab Linnamäe neli hektarit maad Väana-Vitis, mis on nahkhiirte eluala ja kuulub vahetamisele mujale. Linnamäe soovib maa vahetada Valgamaale, ehkki tal oleks õigus ka mõnele Harjumaa maatükile. Magnum Logisticsil on elamu-

maa Rae vallas Peetri külas, 26 hektarit Laagris, kuhu tuleb Magnumi uus ladu ja peakorter järgmisel aastal. Peahoone Pärnu mnt 139c on juba läinud Kalev Real Estate'iga seotud ärieste kätte, lõplikult ostis Magnumi majast välja Andres Toome firma sel suvel. Magnum Logisticsile kuulub veel elumumaa Sael ja tootmismaa Laagris 15 hektarit. Vahelduseks on Magnumi üks tütarfirma Magnum Veterinaaria ka maad müünud, 2001. aastal müüdi perekond Eelmaale 10 hektarit ärimaad Loksa vallas.

Silmatorkavalt palju on Linnamäe teinud setude rahvaskillu püsimise heaks. Paar aastat tagasi ostis ta Petseri kesklinna kolmekorruselise maja, millest tuleb Eesti kultuurikeskus. Ta on toetanud muidki setude seltsi ettevõtmisi, näiteks ka peatselt valmivat esimest setukeelset mängufilmi Taarkast. Hiljuti omandas ta tervenisti ka Lõuna-Eestis tegutseva hobusefarmi Timmo Tallid.

► Senine PricewaterhouseCoopersi partner Aare Kurist juhhib eelmisest nädalast Margus Linnamäe firmasid koondavat MM Gruppi.

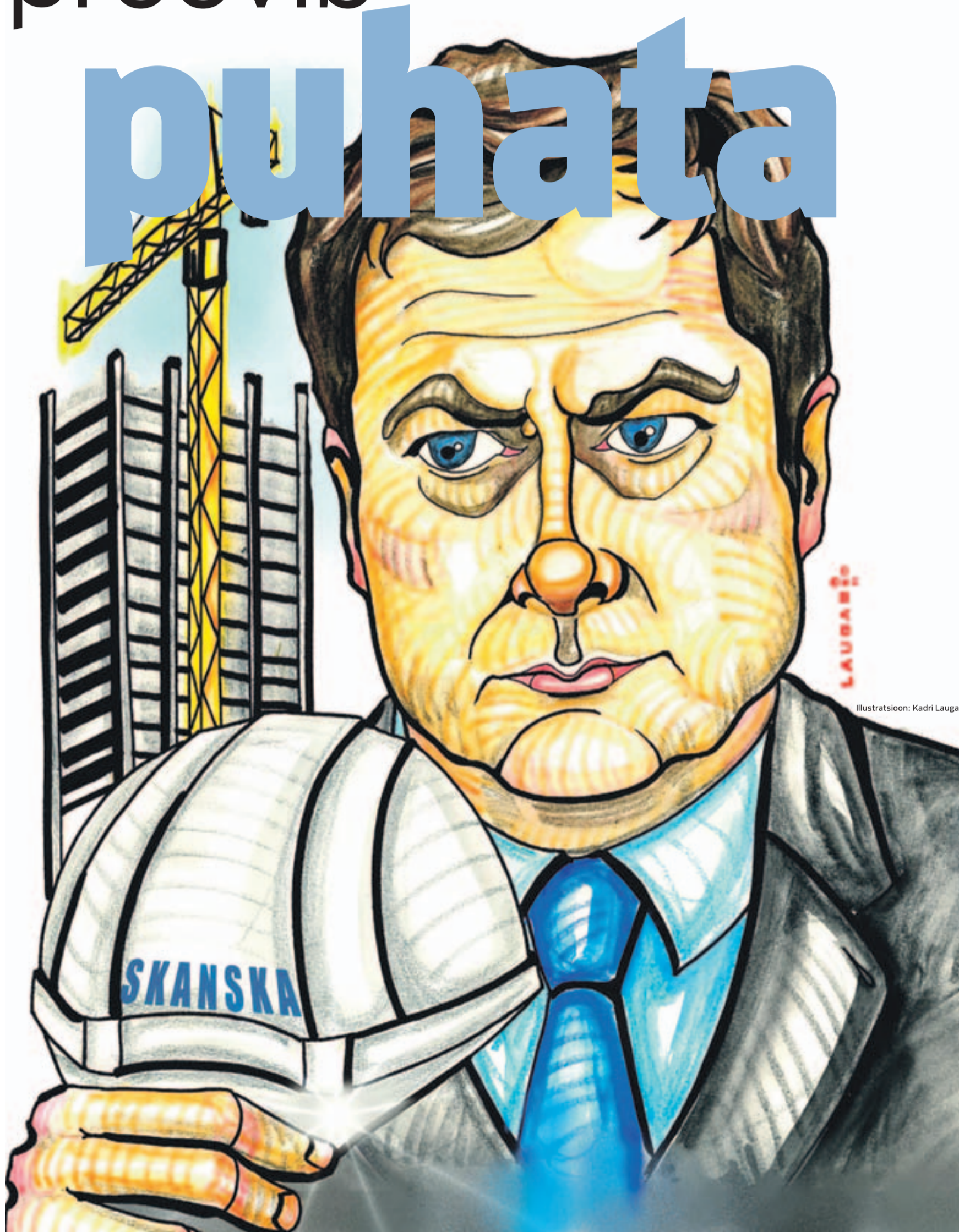
14

ÄP2

PORTREET

Jaanus Otsa

Isevalitseja proovib puhata

Illustratsioon: Kadri Laugas

ÄP Kadri Jakobson

kadri.jakobson@aripaev.ee

Skanska EMV juhi kabinetis on sügavhallid seinad ning peaaegu maast laeni aknad, kus avaneb liiklustihe vaade Madara tänavale. Jaanus Otsa töölaud tundub sassis ja kolimine täies hoos.

On vana tõe, et efektiivne on autoritaarne juht.

Jaanus Otsa, Skanska lahkuv juht

"Mul tegelikult pole nii suurt kabinetti vaja, piisaks palju väiksemast, aga ka kitsamaks ei õnnestunud seda teha," ütleb Jaanus Otsa.

Otsal on tagasihoidlikult täpiline lips ja lugemisprillid nõõriga kaelas. Tema 10 aastat kestnud töö lõppes ametlikult sel esmaspäeval, päris lahkumine aga oktoobri keskel. Otsa annab otsi üle.

"Ega mul midagi materiaalselt peale arvuti olegi üle anda. Telefonist ma isegi ei tea, mis saab," ütleb ta. "Tarku otsuseid ei tehta kunagi liiga vara, pigem hilja. Loodan, et mina tegin õigel ajal," ütleb Otsa. "Pealegi on suur oskus lahkuda siis, kui oled tipus. Ja ma usun, et lähme sõbralikult lahkuma," loodab ta.

Järjekordne maatriksi ohver

Otsa võrstsitab oma juttu näidetega male- ja jalgpallimatšide ajaloost, maailma vingimate juhtimisgurude kirja pandud kogemustega ning ei eita, et on Tallinna Tehnikaülikooli *cum laude* hariduse üle õnnelik ja uhke. Korraga vilksatab Otsa jutus sõna maatriks, mis on Eesti tippjuhtidele nagu punane rätik härgjale. Nimelt on viimasel ajal rootslastest omanikud hakanud juurutama uut juhtimisstruktuuri – maatriksüsteemi, kus on tegemist topeltallumisega. Näiteks tütarfirma finantsjuht allub nii siinsele ju-

hatuse esimehele kui ka otse emafirma finantsjuhile.

2005. aastal lahkus Hansapanga juhi kohalt tänu rootslaste tugevale juhtimisstiilile ja muutustele Indrek Neivelt. Selle aasta juunis lahkus samal põhjusel SEB Eesti Ühispaniga juht Mart Altvee.

"Ei tasu otsida midagi rahvuslikku, see on üks viis juhtida väga suurt ettevõtet. Kõik rahvusvahelised kontsernid leiavad iga 3-4 aasta tagant uusi ja efektiivsemaid juhtimisstiile, ehk on see pikas perspektiivis õige, kuid mulle see ei sobi – nii lihtne see ongi," selgitab Otsa.

Otsat tundvad inimesed ise loomustavad teda kui väga otsekohest, kohati ka äkilise ütlemisega meest, kelle juhtimisstiil on üsnagi autoritaarne.

"On vana tõe, et efektiivne on autoritaarne juht. Winston Churchill ütles, et demokraatia on kõige ebaefektiivsem süsteem, kuid paremat pole seni leitud. Ma pole diktatuuri pooldaja, kuid ehitusvaldkonda sobib siiski autoritaarne stiil," ütleb Otsa.

2005. aastal tegi Eesti Ekspress palgamiljonäridest pingerea, kus Jaanus Otsa oli Euroopa Komisjoni aseesimehe Siim Kallase järel 7. kohal. Tema aastapalk oli toona ligi 2,5 mln krooni. Nüüd võib see ulatuda koos boonustega ligi 3 mln kroonini aastas.

Kas tuleviku ees hirmu

pole? "Muretsemine käib ju asjaga kaasas ja ma ei saa öelda, et mul neid pole. Usun, et suudan pere ära toita ning elatus-taseme säilitada," ütleb Otsa. Tööpakkumisi pole ta nädala jooksul veel saanud, kuid usub, et neid võib tulla. "Ehk üks või kaks tuleb, kuid ma ei muretse selle pärast. See polegi oluline. Tuleb endasse uskuda," ütleb Otsa ning ei välista, et pühendub hoopis eraetevõtluks.

Lahkumine teeb kuulsaks

Esimese hooga võtab Otsa aja maha ja puhkab. Ta ütleb, et on igal aastal puhunud, võtnud nädala suusapuhkus talvel, nädala suvel, ent 4 nädalat järjest mitte iial.

"Seda pole ma kunagi proovinud," ütleb Otsa. "Aga puhkama peab, see laeb akusid ja kosutab närve. Mul on 30 aastat harjumus lugeda läbi uudised ja lapata ajakirjad. Kui Eestist ära olen, loen kolmandal päeval ainult pealkirju – kaugelt tunduvad meie probleemid siin väikesed," räägib Otsa.

On üks asi, millele Skansa asju pakkiv juht viimastel päevadel on enda sõnul mõtlema hakanud.

"Selle kümne aasta jooksul pole minu isiku vastu iial nii suurt huvi olnud kui praegu. Imelik, et inimese vastu tuntake suurimat huvi, kui ta lahkuv," lisab Otsa.

► Andres Allikmäe, klassivend Jakob Westholmi Gümnaasiumis, Harju Elektri peadirektor

Andres Allikmäe: inimlikud nõrkused ja okkiline pool olemas

Olime Jaanusega heas mõttes riivaalid ja innukalt elavad inimesed. Alatihti võistlesime, et kes esimesena matemaatika ülesande teha saab. Jaanusel on terav mõistus, ta on edasipüüdlik ja ettevõtlik. Seda näitab ka Skanska EMV areng – müts maha tema ees. Ta on aktiivne, sport on tema tõsine kirg – korvpall, tennis. Oleme sadu kordi kokku jooksnud ja temal ikka tennisereket kaenlas. Lisaks on temas paras annus satiiri ja huumorit.

Ma arvan, et inimlikke nõrkusi ja okkalist poolt on tal samapalju kui meis kõigis. See teebki meist inimesed. Ma ei usu, et lahkumine Skanska EMV juhi kohalt oleks vale otsus. Iga lõpp on uue algus. Soovin talle edu ja jõudu!

► Olaf Herman, Skanska EMV ehitusdirektor

Olaf Herman: tal on kooliajal õpitud valemid ikka veel peas

Tunneme teineteist TTÜ ajast, kui koos korvpalli mängisime. Tal on suur energia, ta on ettevõtja, tahab olla ja on äriliider.

Mulle meeldib, et ta mälu on hea ning ta pole unustanud koolis õpitud. Imestan vahel, kuidas tal isegi valemid veel peas on. Me täiendame teineteist. Mina huvitun rohkem ehitusest, objektidest ja organisatsiooni siseelust. Tema tegeleb rohkem väljapoole, näiteks poliitikuga. Ta pole siiski ainult unistaja, vaid suudab reaalsesse ellu tuua, on kahe jalgaga maa peal. Eks üheks miinuseks on ehk tema kärsitus, kuid riidu me sellepärast ei lähe. Tean, kus teda kuulata ja kus vähem. Noorte kohta, kes veedavad aega tablette võttes, ütleb ta kergendatult: vähemalt ei tõuka mind keegi kohalt. See on tema must huumor.

Pole välistatud, et me tulevikus ühist äri teeme. Enne tuleb talv ja järelemõtlemisaeg.

► Kati Otsa, abikaasa, Ida-Tallinna Keskhaigla reumatoloogiaosakonna juhataja

Kati Otsa: igal ajal täielikult tööle pühendunud

Skankas töötatud 10aastane periood ei ole erinenud millegi poolest kogu eelnevast kooselatud ajast. Jaanus oli täielikult tööle pühendunud mees enne Skanskat, Skankas töötatud ajal ja saab kindlasti olema ka pärast Skanskat. Stressirohkeid perioode on alati olnud, kuid ta suudab väga edukalt oma stressi maandada sporti, mida ta teeb tõesti intensiivselt. Ta üldse jõuab väga palju. Väga heaks omaduseks temas on igasugune väikluse puudumine. Poegadele on ta suurepärane isa.

► Toomas Aak, NCC Ehituse esimees

Toomas Aak: raske iseloomuga naljamees

Otsa on väga hea ärimees. (Ohkab sügavalt ja teeb mõttepausi). Tal on raske iseloom, teda pole kerge mõista. Teda peab tundma, et tema naljadest aru saada.

ÄP ELULUGU

Jaanus Otsa

► sündinud 29. märtsil 1957 Tallinnas

► pojad Edward (1992), Greg (1981)

Haridus

► Lõpetanud Jakob Westholmi Gümnaasiumi
► Lõpetanud 1980 Tallinna Polütehnilise Instituudi ehitusteaduskonna (*cum laude*)

Ametid

► Töötanud Tallinna Betooni-tehases, tehases Metallist ja Standardis
► Aastast 1998 EMV juhatuse esimees ja peadirektor
► Aastast 2002 Skanska EMV juhatuse esimees ja peadirektor
► Sageli saadab presidenti tema välisreisidel
► Eesti Raudtee erastamiseks loodud firma RER asutaja aastal 2000
► Savisaare eelmise linna-peaks olemise ajal Tallinna majandusnõukogu asutaja

ÄP TASUB TEADA

► Otsa kirg on korvpall, kuid viimastel aastatel mängib tennist 4 korda nädalas.
► Tema hobid on kirjandus ja seenel käimine. Ta ütleb, et pole korilane, vaid käib seenemetsas pigem loodust nautimas.
► Otsal pole ametiautot, ka ei kasuta ta autojuhti.
► Ta on Eesti veteranide MMil võitnud tennisel paarismängus kolm kulda, hõbeda ja pronksi. Ühe hõbeda tennisist ja treener Toomas Leiukselaga.

Teda peab tundma, et tema naljadest aru saada.

Toomas Aak, NCC Ehituse juht

Skanska – riigi lemmikehitaja

Skanska EMV on kõige enam riigihankeid võitnud ehitusfirma, kelle peamine käive tuleb riigi tellimustest, Euroopa Liidu projektidest, Tallinna ja Tartu linna tellitud töödest.

Näiteks 2005. aastal sai Skanska riigilt 17 tellimust kokku 556 mln krooni eest. Seda on rohkem kui suurimal ehitusfirmal ja Skanska konkurendil Merkol. Mullu oli Skanska EMV käive ligi 2 miljardit krooni.

Jaanus Otsa pole kordagi rahastanud parteisid, küll on ta sageli kaasas käinud presidenti riigivisiitidel. Miks on riigi lemmik Skanska?

"Ma ei jaga vandenõuteooriat, ma isegi ei näe mingit teoreetilist võimalust, sest riigihanked on väga läbipaistvad.

Ja võidab madalaim hind," ütleb ta. "Kui otsin lapsehoidjat, siis ikka võimalikult hea taustaja tasemega," toob ta võrdluse. Selgub, et Otsa kuulus riigihanke seaduse väljatöötamise töögruppi.

Riigivisiitidel on Otsa enda sõnul käinud igal kolmandal.

"Kui Tööstus ja Kaubanduskoja juht Toomas Luman kutsub, on mõistlik seda teha. See on riigi esindamine ja Skanska Rootsi juhtkond peab seda olulisemaks veel, kui meie. Seda peetakse suureks auks. Kas see on *lobby*? Jah, kindlasti. On tark näha, millised on sinu tellijad ja partnerid. Lisaks avardavad visiidid mõttemaailma ning ehk on hiljem neid kogemusi võimalik ära kasutada," räägi Otsa.

Skanska üks suurimaid töid

on 2007. ja 2008. aastal TÜ Kliinikumi meditsiinilinnak ning Tallinna lennujaama laiendus. Eraprojektidest on suurim Rocca al Mare kaubanduskeskuse laiendus.

Edukas oli ka 2006. aasta kinnisvaras, Liivaojas ja mujal müüdi 114 korterit. Kortermajad kerkivad ka Kadriorus ja Pirital. Soetati kinnistu Astangul, kuhu tuleb 360 korterit. Arendamisplaanid on ka Admiraliteedi basseini äärne kinnistuga.

Mitu suurt tellimust on Skanska saanud Tallinna linnalt. Näiteks uus elurajoon Lasnamäel, kus saab olema 600 korterit, mis antakse linnale rendile 30 aastaks. Skanska roll on ehituse peatöövõtja. Tehingu väärtus on aastate lõikes ligi miljard krooni.

► Filmi "Jan Uuspõld läheb Tartusse" tegijad ja osatäitjad Rain Tolk, Jan Uuspõld ja Andres Maimik filmi võtetel Tallinna Ida politseijaoskonnas.

Filmitööstus

Uskumatu!

Eesti film

tasub ära!

Äp Martin Hanson

martin.hanson@aripaev.ee

Foto: Mihkel Maripuu/Postimees

Eesti filmitegijate jaoks on tänavune aasta lisaks "Sügisballi" rahvusvahelisele edule erakordne ka veel seetõttu, et valminud on kaks filmi, mis esmakordselt võivad kinos oma tootmiskulud tagasi teenida.

Olgugi et kinosid on alates 1991. aastast jäänud 600 võrra vähemaks, on rahvuskeelne film igal juhul populaarne ning seda näitavad ka suured vaatajanumbrid võrreldes tootmiskuludega. Sellest, et mõni meie film hakkaks megakasumeid tootma, on asi muidugi kaugel.

Küll aga on viimasel ajal sündinud teoseid, mis näitavad, et piinlike filmide ringteelt on välja pääsetud ning tehakse parempööret kiirteele, kus uue põlvkonnaga maailma vallutama kihutada.

Eesti ühe edukaima filmi "Klass" režissöör Ilmar Raag sõnab, et "Klass" ja "Jan Uuspõld läheb Tartusse" on kaks filmi, mis tõenäoliselt tulevad kasumisse.

Enamiku tulust saavad filmitootjad DVDde müügist

"Kulud tuleb maas hoida, film heale loole üles ehitada ning seda siis palju müüa. Samas tuleb arvestada, et filmi edu ei saa vaadata vaid tema kinost tulnud raha alusel," ütleb Raag. "Kinokasust tuleb maha arvestada kinodele ja muude-

le asjalistele minev osa, nii et kolmandik läheb sellest ehk filmi tootjale."

Raagi sõnul tuleb kogu maailmas kinopiletite müügist vaid viiendik tulu, ülejäänud raha tuleb DVDdest.

"Praegune sõltumatu kino mudel tekkis 1990. aastate algul Ameerikas, kus leiti, et filmi alustades ei pea mõtlema, kui palju kulub levi peale. Esmalt teed filmi valmis ja siis lased kinodesse," räägib Raag.

Teise sõltumatu kino postulaadiga tuli välja studio Miramax, kes kinnitas, et nende ükski film ei ole suurema eelarvega kui 25 miljonit dollarit. Keegi ei uskunud siis, et see osutub kasumlikuks.

Samas leiab Raag, et kõiki filme ei saa ühe vitsaga lüüa. Näiteks varsti välja tulevat Peeter Simmi uut filmi „Georg“ ei saaks teha samasuguse logistilise mudeli järgi nagu tehti "Klassi" või "Sügisballi".

"See ei oleks filmilinal lihtsalt usutav," lisab Raag.

Eesti Filmi Sihtasutuse peapeksperdi Karlo Funki ütleb, et sel aastal valmis mängufilm, mis

ÄP STATISTIKA

Eesti filmide edetabel

"Jan Uuspõld läheb Tartusse" kulutas ühe vaataja kohta kõige vähem

► 20 vaadatuimat Eesti filmi kinodes 1998–2007

	vaatajaid	aasta	eelarve, mln kr	vaataja/raha suhe, kr
1. "Jan Uuspõld läheb Tartusse"	68 344	2007	2,9	42
2. "Klass"	27 845	2007	2,2	79
3. "Vanad ja kobedad saavad jalad alla"	81 921	2003	6,5	79
4. "Lepatriinude jõulud"	38 219	2001	3,6	94
5. "Malev"	14 661	2005	1,4	96
6. "Nimed marmortahvilil"	167 958	2002	18,1	108
7. "Meeletu"	14 263	2006	1,6	112
8. "Müümise kunst"	7763	2006	1,8	232
9. "Röövlirahnu Martin"	29 863	2005	7,8	261
10. "Ruudi"	42 379	2006	15	354
11. "Kallis härra Q"	7600	1998	2,7	355
12. "Täna öösel me ei maga"	22 532	2004	9,2	408
13. "Sigade revolutsioon"	26 345	2004	10,9	413
14. "Leiutajateküla Lotte"	56 041	2006	32	571
15. "Head käed"	13 609	2001	8,6	632
16. "Karu süda"	22 326	2001	14,3	640
17. "Kuldrannake"	10 523	2006	7,3	694
18. "Veepomm paksule kõutsile"	9792	2004	7	715
19. "Stiilipidu"	12 397	2005	9	726
20. "Somnambul"	10 140	2003	10,6	1045

Allikas: Eesti Filmi Sihtasutus, Äripäev

Maimik: nii pole mõnus filmi teha

Filmi "Jan Uuspõld läheb Tartusse" üks tegijatest Andres Maimik ütleb, et odavalt tootmine on hirmus nuhtlus.

"Tuleb luua erinevaid skeeme, rääkida inimesi ära," kirjeldab Maimik. "Õnneks olid näitlejad ja võttekohtade omanikud vähenõudlikud inimesed ega ajanud pilli lõhki." Maimiku sõnul said filmi tegijad ri-

gilt kokku miljon krooni, kaasprodutsent Meelis Mäeots toetas 300 000 krooniga, ülejäänud oli oma raha ja Kanal 2-lt saadud. Maimik lisab, et ainuüks tehnika, sh kaamerate rent, valgus- ja helitehnika, neelas poole eelarvest. "Ega nii pole filmi mõnus teha ja enam eriti nii ei viitsiks teha," lisas ta.

Tema sõnul pole praegu veel teada, kas nad ots otsaga ikka kokku tulid. "Kino võttis

suurema osa endale. Kui kahel esimesel kinonädalal läksid tulud 50% ja 50%, siis edaspidi kino osa ainult suurenes," räägib Maimik.

Selle filmi edu saladuseks peab Maimik kolme põhjust: suur marketingikampaania, peaosatäitja, kes mängib iseenast, ning filmis osalenud hulk avalikkusele tuntud nägusid, sh president Toomas Hendrik Ilves. Kadri Jakobson

Erainvestorite huvi väike

Eesti Filmi Sihtasutuse peapeksperdi Karlo Funki sõnul on kohaliku filmitootmise toetamisest huvitatud erainvestoreid vähe.

"Sponsorlust ja loomemajandusse investeerimist soodustavat reeglistikku pole pee-

tud vajalikuks välja töötada. Põhimõtteliselt tuleks nii avaliku kui ka eraraha najal luua filmifond, mis toetaks rahvusvahelise levipotentsiaaliga Eesti seosega filmiprojekte ja võimaldaks pikas perspektiivis investoritel teenida," mainib Funk.

"Eesti poliitikas pole seda stiimulit või initsiatiivi, et keegi looks süsteemi, kuidas saaks erainvestorit filmi juurde tuua. Pole oluline, kui palju annab riik pappi, vaid kas riigi kultuuripoliitika aitab kaasa eraraha filmi tulekule," lisab Ilmar Raag.

ral nii avalik-õiguslikud kui ka eratelekanalid.

Produtsent Kristian Taska leiab, et Eesti film, mis ka väljaspool vabariiki suudaks ennast kasumisse tõmmata, on ingliskeelne, rahvusvaheliselt tuntud näitlejatega, põnev, noortele, kvaliteetselt tehtud. Just nagu õpikus.

"Edukate filmide statistikat vaadates tagab just see edu," sõnab Taska.

Jan Uuspõld ja Meie Mees toovad publiku

Taska ütleb, et arvestades Eesti vaatajaskonna väiksust, on väike eelarve ainuke võimalus kogu raha tagasi teenida.

"Jan Uuspõld ja võib-olla ansambel Meie Mees, mis on küll vist laiali läinud, on ilmselt need paar üldrahvalikku lemmikut, mis esinejanimetõttu rahvast kinno võiks tuua," räägib Taska.

Taska järgmine filmiprojekt ei ole otseselt Eesti turule suunatud, kuid Eesti suuremale vaatajaskonnale on käsil filmiversioonid "Tõe ja õiguse" põhjal ning film "Sini-mäed".

"Jan Uuspõld läheb Tartusse" on majanduslikus mõttes Eestis sama-sugune fenomen kui "Sügisball" rahvusvaheliselt.

Karlo Funk, Eesti Filmi Sihtasutus

18

BÖÖRS

ÄP NUMBER

14,33

► protsenti kukkus eile Trigon Property Developmenti (varem tuntud kui Viisnurk) aktsia. Ettevõtte teeb aktsiate lisaemissiooni raha eest, kuid tuumikinvestor laseb sõltumatult hinnatud kinnisvara üleandmise eest endale rahata aktsiad välja kirjutada.

Kindel strateegia aitab

Pole ühtainsat kindlat võidustrateegiat

ÄP WASHINGTON
Kertu Ruus
Kertu.ruus@aripaev.ee

Müü aktsiad siis, kui need ei vasta enam sinu strateegiale – olgu nad miinuses või plussis – ja pea sest põhimõttest hambad ristis kinni, annavad USA tippinvesteerijad väikeinvestorile nõu.

The Hulbert Financial Digesti peatoimetaja Mark Hulbert monitorib iga päev ligi 200 investeerimisharu pakkuvat väljaannet, et näha, millised põhimõtted paremini töötavad ja milliseid väljaandeid peaks investor usaldama. Siin on tema avastus: häid nõuandeid ei erista vähem edukatest mitte niivõrd valitud investeerimisstrateegia ise, kuivõrd just selle järgimine, olgu too siis milline tahes.

Investeerimisudiskirjade kolleksionäär

“Häid strateegiaid on palju – pole mõtet otsida seda üht ja õiget, sest seda püha graali ei leia keegi iial!” nentis Hulbert ülemöödunud nädalal Washingtonis toimunud Money Show’l.

Veerand sajandit finantsväljaandeid vaadelnud turueksperdi sõnul peab investor panema oma strateegia kindlasti paika enne aktsiate soetamist, sest hiljem hakkab aktsiahinna liikumine teda mõjutama. Kasumit teeninud investor müüb palju parema meelega kui see, kes vastu pükse sai. “Isegi parimad meie seast kaotavad objektiivsuse, kui juba raha mängus on,” hoiatas Hulbert.

Ütleme näiteks, et aktsia maksab hetkel 105 dollarit, kuid üks investor ostis selle 100 dollariga – ja on seega plussis – ning teine 110 dollariga – ning on jäänud miinusesse. Mõlemal on tähtis meeles pidada, et ettevõtte ja aktsia käekäik ei sõltu kuidagi tema isiklikust kogemusest. “Usk, et minul isiklikult on mingi mõju aktsiaturu käitumisele, on puhtakujuline nartsissism,” tõdes Hulbert.

Eelnevalt valitud strateegia aitab investoril külma pead säilitada ka siis, kui igapäeva-

sed uudised aktsiaturul segadusseajavat müra tekitavad – ja seda nad teevad. Enamiku aktsiate väärtus kõigub üheainsa aasta jooksul tervelt 50% ulatuses. Seepärast ei tasu ekspertide soovitusel iga uudisnupu peale mitte kohe müüma tõtata, vaid pigem vaadata, kas aktsia vastab endiselt nendele kriteeriumidele, mille pärast ta kunagi ostetud sai.

Iga uudisnupu peale ei maksa müüma tormata

“Minu portfellis on olnud ka aktsiaid, mis on 20% langedud ja ma pole selle pärast oma pead vaevanud – senikaua kuni põhjused, miks ma üldse kunagi aktsia soetasin, endiselt kehtivad,” tõdes konverentsil üks USA tippfondijuhate, Marketocracy Masters 100 fondi haldav Ken Kam. Kam rõhutas, et raha peab teenima ikka terve portfelli, mitte üksikaktsia.

Tema hinnangul on kaks aastat pealegi lühim aeg, mille jooksul ühe ettevõtte juhtkond mingeid muudatusi elu saab viia. “Kui su investeerimishorisont on vähem kui kaks aastat, siis vead sa kihla asjade peale, mis juhtkonnast ei sõltu,” tähendas Kam.

Kui aga peaks juhtuma, et aktsia enam valitud strateegiale ei vasta, tuleb sest Kami sõnul kiirelt loobuda. Samuti pole mõtet hoida portfelli firmasid, millesse usk on kadunud.

Kui aktsia ei lähe strateegiaga kokku, müü!

“Suurim viga, mida inimesed teevad, on see, et nad annavad kukkuvatele aktsiatele liiga palju aega taastumiseks. Võta parem kaotus vastu ja paiguta raha aktsiatesse, millesse sa usud,” on nõuanne Kamilt, kelle meelest on praegu langedud turu tingimustes liiati hea aeg aktsiate ostuks.

Sama rõhutab ka varahaldusfirma Validea Capital Management asutaja ja juht John Reese: kui aktsia sai ostetud mingil põhjusel (näiteks ravimifirma ootas mõne ravimi ametlikku heakskiitu) ja see põhjus enam ei kehti ning aktsia ei vasta enam investoripaika pandud reeglitele, on aeg väärtpaberist loobu-

da. “Tunded on investorivaenlane,” nõustus Reese kaaskõnelejatega.

Seda, et investor paneks paika ka kindlad reeglid väiksema kaotuse kandmiseks (ehk *stop-loss* põhimõtted), investeerimiseksperdid siiski oluliseks

ei pidanud. Kui näiteks analüütik tuleb Ken Kami juurde soovitusena müüa aktsia maha siis, kui see on kukkunud 5%, kostab Kam vastu, et kas nii palju sa sellesse aktsiasse usudki? “Igasugune *stop-loss* strateegia on juba iseenesest

märk usu puudumisest aktsia elujõusse,” selgitas Kam. Ta ei leia, et kui aktsiale on seatud eemärgiks kahe aasta jooksul oma väärtust kahekordistada ja ta teeb seda juba kuue kuuaga, peaks tast seepärast veel loobuma. “Siis tuleb investo-

ril uuesti küsida, kas ta ostaks seda aktsiat praegu,” sõnab Kam, tuues näiteks pikaajaliselt tõusnud Wal-Marti.

Minimaalne aktsiate arv, mis ühel väikeinvestoril peaks olema, on ekspertide meelest kümme.

PANGANDUS**Bear Stearnsil suur kasumikukkumine**

Bear Stearnsil oli kümne aasta suurim kasumikukkumine. Bear Stearnsi kvartalikasum kukkus 61 protsenti, 171 mln dollarini ehk 3,02 dollarilt aktsia kohta 1,16 dollarini. Analüütikud ootasid kasumiks 1,79 dollarit aktsia kohta. Pangajuht James Cayne ütles, et võlakirjade müügi- ja kaup-

lemistulu kukkus 88 protsenti ekstreemselt raskes turusituatsioonis.

"Bear Stearns on Wall Streetil halvimas olukorras, kuna saab suurima osa tuludest võlakirjadega kauplemisest ning vähim rahvusvahelistelt turgudest," ütles Standard & Poorsi aktsiaanalüütik Matt Albrecht Bloombergile.

Seevastu Goldman Sachsi kasum kasvas tänu suurele erakorralisele tulule 79%

ÄP TASUB TEADA

► **Mark Hulbert usub strateegia olulisusse.**

Foto: MarketWatch

► **Mark Hulberti investeerimisnõuanded:**

► **Reegel nr 1:** Pane paika oma investeerimisstrateegia.

► **Reegel nr 2:** Järgi seda.

► **Reegel nr 3:** Ära unusta reeglit nr 2!

► **Rikkuse kogumist aitab strateegia olemasolu ja sellest range kinnipidamine.**

Foto: SXC

ÄRIPÄEVA KOOLITUSED 2007

25.–26. septembril

PERSONALIJUHTIMISE ABC

Mida peaks teadma personalitööst?

Koolitaja on **Piret Korol**.

Kahepäevase koolituse hind on 7950 krooni (km-ga 9381 krooni).

26. septembril ja 11. oktoobril

KOOSOLEKUD – MIDA JÄTTA, MIDA VÕTTA?

Kuidas korraldada vaid tõeliselt kasulikke koosolekuid?

Koolitajad on Tallinna Ülikooli psühholoogia professor **Mare Pork** ja juhtimiskonsultant **Heiti Pakk**.

Kahepäevase koolituse hind on 9950 krooni (km-ga 11 741 krooni).

3.–4. oktoobril

MEESKONNA EDUKA JUHTIMISE PÕHIMÕTTED

Kuidas kindlustada meeskonna edu?

Koolitajad on **Mare Pork** ja **Andres Liinat**.

Kahepäevase koolituse hind on 9950 krooni (km-ga 11 741 krooni).

10. oktoobril

ETTEVÕTTE TULEVIKU PLANEERIMINE

Kuidas maandada äririskid strateegilise analüüsi abil?

Koolitaja on tuntud juhtimiskonsultant, ettevõtte Pro Konsultatsioonid juhataja ja EBSi lektor **Mait Raava**.

Koolituse hind on 4500 krooni (km-ga 5310 krooni).

17.–18. oktoobril

EDUKAS KLIENDISUHETE JUHTIMINE

Kuidas kliendisuhete juhtimise abil edu saavutada?

Koolitaja **Indrek Saul**.

Kahepäevase koolituse hind on 8450 krooni (km-ga 9971 krooni).

17. oktoobril ja 24. oktoobril

TEENINDUSJUHI TÕHUSAD TÖÖVÕTTED

Kuidas saab teenindusjuht tagada teenindusmeeskonna edu?

Koolitaja on **Mart Raik**.

Koolituse hind on 8450 krooni (km-ga 9971 krooni).

24.–25. oktoobril

KÕNELEMINE – SEE ON IMELIHTNE!

Kuidas muuta oma kõne veenvaks ja meeldejäävaks?

Koolitaja on näitleja, õppejõud ja Invicta treener **Martin Veinmann**.

Kahepäevase koolituse hind on 8450 krooni (km-ga 9971 krooni).

1.–2. novembril

KASUMLIKKUSE MÕISTMINE JA JUHTIMINE

Kuidas panna kuluarvestus tööle ettevõtte eesmärkide heaks?

Koolitaja on konsultatsioonifirma Optime OÜ juhataja ja juhtimiskonsultant **Rein Parelo**.

Kahepäevase koolituse hind on 8450 krooni (km-ga 9971 krooni).

► Täpsemat koolituste tutvustust vaata aadressil www.aripaev.ee/koolitus

Hind sisaldab koolitusmaterjale, lõunasööke ja kohvipause ning üht Äripäeva juhtimisraamatut. Juhul, kui korraga registreerub ühest maksjaettevõttest rohkem kui üks osaleja, on osalemise hind 10% soodsam. Info telefonil 667 0413 või elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee. Registreerimine aadressil koolituskeskus@aripaev.ee, koduleheküljel www.aripaev.ee/koolitus või telefonil 667 0413. **NB!** Kohtade arv on piiratud!

Äripäev

ÄRIPÄEVA KOOLITUSKESKUS

→ WWW.ARIPAEV.EE/KOOLITUS

20 BÖRSI INVESTEERIMINE

PANGANDUS

Deutsche Banki vead piiravad kasumit

Deutsche Banki juht Josef Ackermann ütles, et panga vead sunnivad hindama alla-poolse võimendusega laenu-de väärtusi ning piirab töö-tajate palkamist, vahendab Bloomberg. "Me oleme eufooria käigus võtnud liigseid kohustusi," ütles Ackermann. Ta lisas, et kuigi varasem plaan

nägi ette uute töötajate palkamist, siis seda tõenäoliselt ei juhtu. Samas suudetakse säilitada olemasolevad töökohad. JPMorgani analüütikute hinnangul võib olla Euroopa vää-paberivahendajate seast just Deutsche Bank kõvas-ti kannatada saanud seos-USA rämpshüpeteeki-de teenindamisprobleemide-

ga. Nad prognoosisid, et pank kannab kolmandas kvartalis maha 625 mln euro eest võimendusega laenu-de väärtu-si. Deutsche Bankil on selliseid võlapabereid käes 29 miljardi euro eest. "Me korrigeerime nüüd kõigi nende laenukohustuste väärtusi järgneva üheksa kuu jook-sul," ütles Ackermann.

ÄP PÄEVA AKTSIA

Merko Ehitus
19.09

326,23

► krooni, aktsia hind

0,55

► mln krooni, käive

PANGANDUS

HSBC käivitab Gruusias panga

Euroopa suurim pank HSBC kavatses alustada 2008. aasta alguses Gruusias pangateenuste osutamist, ütles panga Gruusia üksuse juht Steven Bennett Bloombergile. HSBC on hoiustanud 10 mln dollarit aktsiakapitaliks Gruusia keskpanga.

ÄP BÖRSID

Tallinna börs

20.09

aktsia	sulgemis-hind, kr	muutus eelm, %	ost	müük	tehin-guid	käive, kr	P/E suhe	div. akt. kohta
PÕHINIMEKIRI								
Arco Vara	27,23	-3,33	27,23	27,38	146	3 822 063	6,7	0,27
Baltika	104,05	-0,75	103,27	104,52	11	426 523	23,1	0,80
Ekspress Grupp	84,96	-1,27	84,49	85,74	16	405 690	16,2	
Eesti Ehitus	85,43	0,37	83,87	85,43	18	1 616 919	10,7	1,50
Eesti Telekom	125,33	-0,50	125,33	125,96	9	719 545	12,1	9,50
Harju Elekter	55,23	0,86	54,29	55,55	3	456 224	12,1	1,80
Kalev	18,15	-0,85	17,84	18,15	4	94 171	14,1	-
Merko Ehitus	324,51	-0,53	316,22	324,51	5	37 227	8,7	7,00
Norma	75,10	-2,44	74,32	75,89	5	272 861	10,2	5,00
Olympic EG	86,53	-0,18	86,06	86,53	60	2 857 798	30,6	1,00
Saku Õlletehas	244,09	0,52	244,09	244,24	6	246 533	17,5	25,00
Silvano FG	86,06	-	86,06	86,21	10	169 242	17,9	-
Starman	78,23	-2,91	78,23	81,36	1	15 647	26,6	0,70
Tallink	19,56	-1,57	19,56	19,71	28	2 093 050	9,4	-
Tin Kaubamaja	139,25	-1,11	138,94	139,25	13	1 218 415	16,6	1,00
Tallinna Vesi	219,83	-1,40	219,37	219,83	7	15 586 934	17,6	9,80
Trigon PD	40,21	-14,33	40,21	42,25	39	417 472	9,6	1,20

P/E suhe - arvutatud viimase 4 kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud puhaskasumi põhjal; **dividendid aktsia kohta** - viimase majandusaasta kohta teavitatud (maksitud) dividendi suurus (kroonides); * - ettepanek.

ÄP INDEKSID

OMX Tallinn

893,97

▼ **-0,86%**

▼ **ÄP tööstus** 315,87

▼ **-0,48%**

▲ **Pensionindeks** 152,75

▲ **1,25%**

▼ **Dow Jones** 13 797,51

▼ **-0,13%**

Nasdaq

2663,15

▼ **-0,12%**

▼ **OMX Helsingi** 12 047,29

▼ **-0,48%**

▼ **OMX Stockholm** 1208,62

▼ **-1,08%**

▼ **RTS Moskva** 2015,19

▼ **-0,01%**

Riia börs

20.09

aktsia	sulgemis-hind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
LASCO	1,52	1,33	0,92	1,57	17,9
Latvijas Gaze	10,05	-0,20	9,30	11,25	19,3
SAF Tehnika	3,85	0,00	3,77	12,25	-
Valmieras Fiberglass	1,83	1,67	1,78	2,45	60,8
Ventspils Nafta	3,18	-2,15	1,91	3,26	-

sulgemishinnad, LVL, allikas Bloomberg

Vilniuse börs

20.09

aktsia	sulgemis-hind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Grigiškes	2,65	0,00	2,30	3,12	-
Invalda	19,29	-1,28	10,90	20,29	-
Lithuanian Energy	5,14	2,19	2,30	5,95	189,5
Mažeikiu Nafta	9,65	0,00	7,50	10,26	-
Snaige	8,50	0,00	8,25	12,40	-
Rokiškio Suris	79,10	0,13	43,50	82,19	15,8
TEO LT (Telekomas)	2,42	-0,82	2,26	3,08	-
Vilniaus Vingis	5,94	0,00	5,00	6,20	-

sulgemishinnad, LTL, allikas Bloomberg

Helsingi börs

20.09

aktsia	sulgemis-hind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Comptel	1,90	-3,55	1,44	2,29	-
Elisa Comm.	21,17	-0,56	16,50	24,41	17,2
Elcoteq SE	4,91	-4,66	4,90	12,09	-
Elektrobit Group	1,80	1,70	1,51	2,48	3,4
Finnair	11,83	-1,33	10,86	14,35	-
Fortum	24,66	0,90	19,81	24,94	17,4
F-Secure	2,41	-0,82	1,83	2,79	41,9
Kemira	16,47	-1,20	13,87	19,20	16,8
Metso	47,70	-1,06	27,23	49,17	18,1
Neste Oil	25,16	-3,79	21,00	30,03	9,7
Nokia	26,39	-0,23	14,57	26,56	17,6
Outokumpu	23,17	3,44	18,48	31,65	-
Perlos	5,14	0,00	3,18	5,15	-
PKC Group	10,40	-3,08	9,17	12,40	12,0
Sampo	20,32	-2,21	15,85	24,79	-
Stockmann	32,93	0,24	31,10	38,44	25,9
Stonesoft	0,44	2,33	0,42	0,57	-
Stora Enso	13,06	-1,80	11,39	14,56	-
Tietoanator	16,10	0,94	15,45	25,20	15,4
UPM Kymmene	16,55	-0,06	14,87	20,59	-
YIT	19,85	-0,75	17,1	27,90	13,4

sulgemishinnad, EUR, allikas Bloomberg

ÄP INVESTEERIMISFONDID

AS Hansa Investeeringifondid

20.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
						1 päev	1 kuu	3 kuud	
Pensionifond K1, EEK	11,46	11,75	11,58	0,78	0,96	2,93	1,67	-	296 587 408
Pensionifond K2, EEK	13,77	14,12	13,91	1,82	3,42	7,91	6,92	-	1 640 140 106
Pensionifond K3, EEK	16,69	17,11	16,86	1,90	4,92	12,25	12,19	-	3 310 488 330
Pensionifond V1, EEK	19,42	19,91	19,62	4,49	3,10	8,76	9,22	10,00	124 888 720
Pensionifond V2, EEK	16,70	17,12	16,87	7,51	5,57	15,39	16,35	-	190 619 050
Pensionifond V3, EEK	22,94	23,52	23,17	11,62	9,14	25,79	27,23	-	354 893 804
Kesk-Aasia Aktsiafond, EUR	10,28	10,54	10,38	-	1,29	-	-	-	51 353 796
Ida-Euroopa Aktsiafond, EEK	286,04	293,26	288,93	15,06	23,14	49,07	42,37	-	4 698 275 388
Ida-Euroopa Kinnisvara Af, EUR	16,16	16,57	16,32	-	35,74	-	-	-	146 889 727
Venemaa Aktsiafond, EEK	2116,08	2169,52	2137,46	24,30	-1,76	12,26	39,50	39,88	2 017 187 906
Fondifond 30, EEK	110,27	113,05	111,38	-	3,73	10,39	-	-	177 896 079
Fondifond 60, EEK	120,29	123,32	121,50	-	7,32	18,06	-	-	621 190 925
Fondifond 100, EEK	131,60	134,92	132,93	-	10,23	25,08	-	-	717 933 454
Ida-Euroopa Vlakirjafond, EUR	10,20	10,25	10,20	-	6,28	13,11	-	-	30 421 002
Private Debt Vlakirjafond, EUR	995,35	1015,66	1015,66	N/A	-	-	-	-	27 103 001
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						1 päev	1 kuu	3 kuud	
Intressifond, EEK	14794	14794	14794	0,01	0,35	1,25	3,27	-	496 187 167
Hansa Rahaturufond**, EEK	1000,00	1000,00	1000,00	3,86	3,79	3,65	3,16	-	996 184 313

Evli FMC (Suprema)

18.09

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
						1 päev	1 kuu	3 kuud	
Global Multi Manager 75, EUR	134,50	134,50	134,50	8,74	4,89	13,39	15,61	11,66	46 281 022
Global Multi Manager 40, EUR	135,94	135,94	135,94	5,32	2,80	8,12	9,65	7,89	32 071 447
Baltic, EUR	301,64	301,64	301,64	20,32	7,59	33,57	30,62	-	10 697 958
Greater Russia, EUR	267,34	267,34	267,34	22,22	5,67	26,96	0,00	-	96 809 833
European Smaller Companies, EUR	39,85	39,85	39,85	12,52	-3,29	9,47	22,94	-	24 564 198
Global, EUR	12,01	12,01	12,01	10,50	5,28	13,00	14,94	9,26	14 165 643
Select, EUR	26,41	26,41	26,41	13,48	17,71	34,27	30,74	26,01	135 824 982
New Republics, EUR	110,60	115,12	112,86	-	9,32	-	-	-	10 829 942
European High Yield, EUR	140,93	140,93	140,93	3,48	-1,88	1,25	5,32	-	217 393 404
European Investment Grade, EUR	130,90	130,90	130,90	2,21	-1,11	-0,47	1,57	-	78 900 192
Ruble Debt, EUR	111,33	111,33	111,33	-	4,20	3,95	-	-	116 745 400
	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						1 päev	1 kuu	3 kuud	
Target Return, EUR	23,92	23,92	23,92	0,42	1,92	2,92	2,58	-	644 421 605

* NAV tuhande osaku kohta; ** tootlus arvutatakse aasta baasil teisedatult; riskiaste - investeerimisfondi tootluse viimase 24 kuu standardhälve

ÄP TALLINNA BÖRSIL

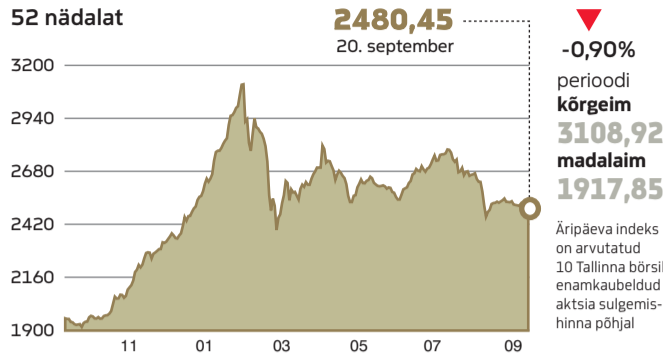
"Mütsi tegemine" taas popp

Täpselt kümme aastat tagasi, kui aktsiate hinnad olid Tallinna börsil juba tipu saavutanud, aga krahhini oli jäänud veel kuu, oli maaklerite, fondihaldurite ja teiste finantsurgude spetsialistide hulgas väga populaarne väljend "mütsi pähe tõmbama". Väljend tähendas seda, et väikeinvestoritest klientidele, keda kutsuti "baretiga tädik", soovitati üht, aga oma isiklikus portfellis olevate aktsiatega käituti teistmoodi. Näiteks väikeinvestoritele soovitati aktsiaid osta, sest aktsiate hinnad mitte ei langenud, vaid "toimus korrigeerimine" ning fundamentaalselt on aktsiate hinnad odavad, oma isiklikest portfelliidest hakati tasapisi positsioone likvideerima. Tagajärjeks oli see, et väikeinvestor sai alati petta.

Eile Viisnurgast (Trigon Property Development) tulnud teade näitab seda, et väikeinvestoritele tahetakse taas mütsi pähe tõmmata. Nimelt teatas ettevõtte, et kavatses-

INVESTIITSEERIMINE BÖRS 21

ÄP ÄP INDEKS

ÄP B30 INDEKS

Fondivalitsejad

Avaron Asset Management, Narva mnt 5-58, Tallinn 10117 tel 664 4205, faks 664 4201, info@avaron.ee, www.avaron.ee

East Capital Asset Management AB Pikk 67-1a, Tallinn 10133 tel 646 1675, faks 646 1674, tallinn@eastcapital.com, www.eastcapital.com

ERGO Varahalduse AS Lauteri 5, Tallinn, tel 667 9200, faks 667 9201

Finter Fund Management Company S.A., 33, avenue J.F. Kennedy, P.O. Box 91, L-2010 Luxembourg, tel +352 44 10 1065 67 fax +352 44 10 1060 02, funds@finter.ch, www.finter.ch

AS Hansa Investeeringufondid Liivalaia 8, Tallinn 15 038, tel 631 0336, faks 626 0636, fondid@hansa.ee

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10 145, tel 680 0435, faks 680 0402, vara@lhv.ee, www.lhv.ee

Nordea Rahastoyhtio Hobujaama 4, Tallinn 10 151, tel 628 3300

Sampo Baltic Asset Management Narva mnt 11, Tallinn, tel 630 2295, faks 630 2275,

funds@sampopank.ee, www.sampo.ee

Trigon Funds Pärnu mnt 15, Tallinn 10 141, tel 667 9208 faks 667 9221, fond@trigon.ee, www.trigon.ee

SEB Ühispana Fondid Tornimäe 2, Tallinn 15 010, tel 665 6565, faks 665 7122, fondid@seb.ee, www.seb.ee

Suprema Varahaldus (Evl Fund Mngt Co) Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 640 5720, faks 640 5701, fondid@suprema.ee, www.suprema.ee

Maaklerifirmad

Hansapank Liivalaia 8, Tallinn tel 613 1659, faks 613 1545

LHV Tartu mnt 2, Tallinn tel 680 0401, faks 680 0410

Sampo Pank Narva mnt 11, Tallinn tel 630 2104

SEB Eesti Ühispank Tornimäe 2, Tallinn tel 665 6622, faks 665 6802

SBM Pank Pärnu mnt 12, Tallinn tel 680 2500, faks 680 2501

Suprema Tartu mnt 2, Tallinn tel 640 5784, faks 640 5701

ÄP BÖRSID

USA börsid

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Adv. Micro Device	13,10	-1,50	11,27	27,90	-
AIG	67,56	1,06	60,00	72,97	10,5
Alcoa	37,28	1,06	26,39	48,77	12,6
Altria Group	68,73	0,98	56,32	72,20	14,2
Amazon.com	89,00	0,28	29,90	91,60	-
Amgen	55,80	-0,38	48,30	77,00	14,0
Apple	140,77	-0,11	72,58	148,92	39,8
Boeing	100,02	1,57	75,51	107,83	21,10
Bristol Myers Squibb	28,91	0,00	23,93	32,35	24,9
Caterpillar	77,91	0,58	57,98	87,00	15,6
Chevron Corporation	94,11	0,83	60,72	95,00	11,4
Cisco Systems	32,09	0,16	22,57	32,50	25,4
Citigroup	48,27	-0,21	44,66	57,00	10,7
Coca-Cola	56,62	0,38	43,72	56,85	22,2
DaimlerChrysler	93,16	-0,90	49,45	96,12	-
Dell	27,74	2,36	20,99	29,61	22,0
Du Pont	49,88	1,18	42,03	53,90	16,4
Eastman Kodak	28,10	1,19	21,06	30,20	26,0
eBay	38,61	1,42	25,58	38,79	35,1
Exxon Mobil	92,12	0,39	63,87	93,62	13,3
FedEx	107,51	-1,36	99,30	121,42	16,2
Flextronics	11,68	-2,01	10,64	13,26	14,4
Ford Motor	8,40	-0,24	6,85	9,70	-
General Electric	41,77	0,22	33,90	42,07	19,9
General Motors	34,98	-2,21	28,49	38,66	-
Google	546,85	2,16	394,62	558,58	48,3
Hewlett-Packard	49,78	-0,78	34,15	50,53	18,2
Home Depot	36,18	-0,50	31,85	42,01	14,3
IBM	116,67	0,03	81,01	118,89	-

19.09

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Intel	25,68	1,06	18,75	26,52	28,9
International Paper	36,02	1,07	31,05	41,57	19,8
JP Morgan Chase	47,57	-0,52	42,16	53,25	10,9
JDS Uniphase	14,06	1,52	12,41	19,66	142,2
Johnson & Johnson	64,49	1,03	59,72	69,41	16,1
Juniper Networks	36,01	-1,18	15,95	37,57	61,0
McDonalds	55,41	0,71	37,62	55,73	21,0
Merck	51,56	1,96	41,15	55,14	19,3
Merrill Lynch	76,45	0,82	66,94	98,68	8,6
Microsoft	28,67	-0,90	26,48	31,84	19,1
3M	91,96	0,33	72,22	92,32	19,2
Morgan Stanley	67,03	-2,16	54,90	75,50	8,3
Motorola	17,35	0,70	15,61	26,30	28,9
Novartis	55,38	0,78	51,19	61,60	-
Oracle	20,84	0,53	15,97	21,13	21,1
PepsiCo	71,11	0,32	61,15	71,35	22,3
Pfizer	24,88	1,39	23,13	28,60	12,0
Procter & Gamble	68,79	0,16	60,42	69,07	-
Prudential	94,97	-0,24	73,70	103,27	13,4
Starbucks	27,78	-0,18	25,22	40,01	33,5
Sun Microsystems	5,81	0,52	6,78	4,50	28,1
Texas Instruments	35,22	1,38	28,24	39,63	21,9
Time Warner	18,50	-0,86	17,37	23,15	20,6
Wal-Mart Stores	44,75	0,70	42,09	52,15	15,0
Walt Disney	34,56	-0,06	29,34	36,30	18,6
Wells Fargo	37,30	0,30	32,66	37,99	14,3
Verizon Commun.	43,78	1,09	33,99	44,10	19,1
Yahoo!	25,29	0,92	22,27	33,61	49,6

Stockholmi börs

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
ABB	164,50	-0,30	94,75	170,50	-
Autoliv	386,00	-1,40	359,00	438,00	-
Assa Abloy	132,50	-2,57	128,75	166,00	20,5
AstraZeneca	317,50	-1,24	310,50	485,50	-
Electrolux	141,75	-2,24	99,43	190,00	17,3
Ericsson	25,76	-4,59	23,64	29,90	14,5
Hennes & Mauritz	395,50	1,67	286,00	450,00	27,1
Holmen	258,50	0,00	249,00	345,00	14,9
Investor	162,50	-1,52	147,25	189,50	2,7
Nordea	105,00	-1,13	93,9	118,8	9,1
Sandvik	139,25	-1,07	78,88	150,50	19,5
Skanska	131,25	-1,87	116,30	165,50	16,9
SKF	135,25	-0,73	98,67	153,50	13,5
SEB	204,50	-1,68	186,00	250,50	10,2
Securitas	83,00	-2,64	79,25	113,75	384,5
Svenska Handelsb.	196,50	-1,75	181,50	223,00	10,0
Swedbank	218,50	-0,46	198,50	285,00	-
Tele2	134,00	0,00	73,25	137,00	-

hinnad kella 18.00 seisuga, SEK, allikas Bloomberg

Londoni börs

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Barclays	626,50	-1,96	570,50	794,00	8,1
BHP Billiton	1639,00	0,74	839,00	1641,00	14,4
British Airways	366,25	-4,44	363,25	579,75	9,1
BP	590,50	0,34	504,50	619,00	10,9
BT	310,00	-1,27	250,75	338,00	8,6
HSBC Holdings	907,50	-0,71	858,50	1028,50	11,6
Lloyds TSB	531,00	-1,76	508,00	622,00	-
Marks & Spencer	562,00	-4,34	561,50	759,00	14,4
Reuters	655,00	0,23	405,25	659,00	27,6
Rio Tinto	3990,00	1,09	2320,00	4098,00	15,3
Royal Bank of Scot.	520,00	-3,35	501,50	725,00	7,6
Royal Dutch Shell	2089,00	-0,14	1600,00	2173,00	-
Unilever	1601,00	-2,14	1250,86	1722,00	15,8
Vodafone	170,00	0,95	114,00	171,90	-

sulgemishinnad, GBP, allikas Bloomberg

Moskva kauplemisüsteem

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Gazprom	10,95	-0,46	8,60	11,90	10,2
Lukoil	80,00	0,00	70,00	92,00	9,1
Rostelekom	10,28	0,00	4,80	10,28	128,7
Surgutneftegaz	1,28	0,00	1,04	1,53	-
UES	1,22	-0,65	0,69	1,47	14,9

sulgemishinnad, USD, allikas Bloomberg

Frankfurdi börs

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Adidas-Salomon	44,59	-0,47	34,50	48,16	18,6
Allianz	157,26	-0,47	132,10	180,29	8,1
BASF	96,27	-0,12	61,39	100,75	14,1
Bayer	58,14	-0,67	38,19	59,39	-
BMW	42,35	-1,63	39,65	51,49	11,2
Commerzbank	28,42	-1,66	26,02	32,20	9,6
Daimler	66,70	-0,58	38,58	71,00	15,4
Deutsche Bank	91,70	-2,62	87,16	118,51	6,1
Deutsche Lufthansa	19,63	-1,65	16,02	22,83	-
Deutsche Post	20,64	-1,81	19,99	26,33	12,7
Deutsche Telekom	13,93	-0,21	11,72	14,83	28,4
Infineon	11,81	-0,59	8,99	13,63	-
Metro	66,77	6,32	43,87	68,60	24,7
München Re	129,80	0,00	112,35	142,75	8,4
Siemens	93,76	0,47	66,19	112,10	25,2
Volkswagen	154,11	0,34	64,85	154,36	17,1

sulgemishinnad, EUR, allikas Bloomberg

Tokio börs

aktsia	sulgemishind	muutus %	52 nädala		p/e
			min	max	
Bridgestone	2 435	2,10	2 185	2 725	26,7
Hitachi	710	-0,56	644	947	-
Honda Motor	3 870	-0,51	3 430	4 940	33,0
Matsushita	2 075	-1,19	1 912	2 670	46,0
Mitsubishi Motors	160	0,00	155	218	-
NEC	557	-0,36	504	697	201,1
Nissan Motor	1 165	1,30	1 048	1 557	64,6
Nomura Holdings	1 830	-2,71	1 726	2 870	22,1
NTT	525 000	0,57	481 000	680 000	38,3
NTT DoCoMo	174 000	1,75	161 000	229 000	14,8
Sharp	1 959	-1,76	1 881	2 445	25,0
Sony	5 440	-0,91	4 340	7 190	45,5
TDK	10 230	1,19	8 520	11 990	72,3
Toyota Motor	6 690	-0,15	6 130	8 350	20,3
Toshiba	997	1,12	700	1 185	44,3

sulgemishinnad, JPY, allikas Bloomberg

ÄP INVESTIITSEERIMISFONDID

SEB Ühispana fondid

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a) %			fondi maht
						12 kuud	3 aastat	5 aastat	
						1 päev	1 kuu	3 kuud	
Konservatiivne Pf, EEK	11,19	11,41	11,30	0,72	0,53	1,16	1,58	-	349 875 287
Progressiivne Pf, EEK	16,57	16,91	16,74	2,37	6,56	13,03	12,33	-	2 391 958 254
Tasakaalukas Pf, EEK	18,65	19,02	18,83	6,02	7,60	13,12	11,41	11,11	113 699 760
Aktiivne Pf, EEK	17,73	18,09	17,91	15,19	9,27	23,60	-	-	116 426 435
Kasvufond, EEK	9,49	9,68	9,59	17,64	14,12	33,16	35,21	32,18	934 450 318
Dünaamiline Fondifond EEK	13,96	14,25	14,10	10,74	6,13	14,43	-	-	199 369 739
Aktiivne Fondifond, EEK	10,02	10,22	10,12	-	-	-	-	-	144 727 662
Tasakaalukas Fondifond, EEK	10,15	10,36	10,26	-	-	-	-	-	12 991 039
Geneerilise Farmaatsia Fond, EEK	14,07	14,36	14,22	-	-	10,62	13,84	-	177 396 852
Ida-Euroopa Völakirjafond, EEK	13,20	13,20	13,20	1,43	1,58	2,24			

22 BÖRS RAHATURG/KAUBAD

ÄP VALUUTA

USD ▼

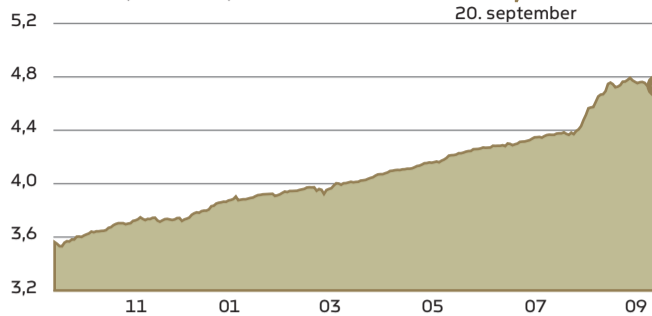
11,14 kr

SEK ▲

1,70 kr

ÄP INTRESS

Euribor (6 kuud)

Kulla hind 27 aasta kõrgeim

Kulla hind kerkis eile Londonis ja New Yorgis 27 aasta kõrgeimale tasemele, sest investorid otsisid alternatiivi euro suhtes ajalo madalaimale tasemele kerkinud dollarile.

Kulla hetkehind kerkis eile kahe protsendi võrra ehk 735,50 dollarini untsist, mis

on väärismetalli kõrgeim hind alates 22. jaanuarist 1980. Kulla kõigi aegade kõrgeim hind, 850 dollarit unts, fikseeriti päev varem, st 21. jaanuaril 1980.

Aasta alusest saadik on kulla hind kerkinud 14 protsenti.

Eesti Panga eilne ametlik kulla hind oli 8136,95 kroo-

ni unts ehk kõrgeim alates 26. veebruarist. Kroonides on väärismetalli hind aasta algusest kerkinud 8 protsenti.

Dollari kurss kukkus eile 1,4065 dollarile euro kohta ehk 11,1245 kroonini. Eesti Pank fikseeris eile dollari ametlikuks kursiks 11,1419 krooni, mis on 11 aasta ja 11 kuu madalaim. **Tõnis Oja**

Kommertspankade intressitooted

pank	jooksev hoius %		tähtajaline hoius %									
	keskmiselt kuu jäägil	kuu püsijäägil	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	min summa	
Sampo Pank	0,25	0,25**	3,85	3,85	3,90	4,00	4,10	4,15	4,15	4,20	1000/5000(4)	
Krediidipank	0,30	0,30	4,15	4,15	4,20	4,35	4,50	4,65	4,65	4,65	1000/3000(4)	
SEB Eesti Ühispank	0,20	0,25	3,80	3,82	3,85	3,95	4,02	4,10	4,16	4,20	2000*	
Hansapank	0,20	-	-	-	3,65	3,80	3,85	4,00	4,15	4,15	3000	
Tallinna Äripank	-	0,20	4,00	4,00	4,05	4,30	4,70	4,90	4,90	-	1000	
Tallinna Äripank (3)	-	0,20	4,10	4,10	4,15	4,40	4,80	4,90	4,90	-	100 000	
Nordea Pank (6)	kuni 1,70	-	4,25	4,25	4,25	4,40	4,55	4,70	-	-	5000	
Parex Pank	2,00	-	4,40	4,45	4,50	4,60	4,90	5,10	-	-	10 000	
SBM Pank	0,25	0,30	4,45	4,50	4,55	4,65	4,95	5,15	4,80	-	5000	
BIG (5)	-	-	-	-	-	4,50	-	4,80	4,95	5,15	5000	
BIG (5)	-	-	-	-	-	4,65	-	4,95	5,10	5,25	100 000	
DNB Nord Pank	0,25 (7)	-	4,15	-	4,15	4,30	4,45	4,60	4,60	4,60	5000	

pank	tähtajaline hoius %, USD						tähtajaline hoius %, EUR					
	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta
Sampo Pank	4,80	4,80	4,85	4,85	4,75	4,70	3,65	3,70	3,70	3,80	3,90	3,95
Krediidipank	5,00	5,00	5,00	5,10	5,15	5,20 100/200 (4) USD	3,80	3,85	3,90	4,00	4,15	4,20
SEB Eesti Ühispank	4,70	4,71	4,72	4,75	4,80	200 USD	3,65	3,68	3,70	3,76	3,82	3,90
Hansapank	-	-	4,40	4,50	4,30	4,30	266 USD	-	-	3,53	3,62	3,75
Tallinna Äripank	4,90	4,90	4,90	4,90	4,85	4,75	100 USD	3,75	3,80	3,80	3,90	4,00
Nordea Pank (6)	5,05	5,07	5,09	5,17	5,21	5,23	300 USD	3,75	3,80	3,85	3,95	4,05
Parex Pank	5,30	5,40	5,50	5,50	5,50	5,50	780 USD	4,40	4,45	4,50	4,60	4,95
SBM Pank	4,45	5,15	5,20	5,35	5,45	5,50	500 USD	4,45	4,50	4,55	4,65	4,95
DNB Nord Pank	4,85	-	4,90	4,90	-	4,90	300 USD	3,80	-	3,85	3,90	-

kursid on päeva jooksul korrigeeritavad * maks 24 999 EEK ** Juriidiline isik (3) personaalpank, klientidele (4) kontoris (5) intressimakse hoiustamisperioodi lõpus (6) Internetipanga tähtajaliste hoiustele (7) päevalüpu kontojäägil

Börsikaubad

Kütused Rotterdami sadamates (CIF), USD/t	Äripäev
Närta*	78,08
Kerge kütteoli**	708,50-710,75
Masuu	352-356
Bensiin	733-737
Diislikütus**	731,50-733,75

Värvilised metallid, USD/t 19. sept. seisuga	Äripäev
Alumiinium	2388,0
Nikkel	32055,0
Plii	3280,0
Tina	15050,0
Tsink	2935,0
Vask	7818,5

Väärismetallid, USD tr.oz	Äripäev
Kuld	725,15
Höbe	13,1700
Plaatina	1323,00
Pallaadium	336,00

Kohv, 19. septembri seisuga	Äripäev
Arabica (USC)/lb	132,35
Robusta (USD)/t	1947,00
1 LB = 453,59 g; LIFFE, CSCE	
Suhkur	
valge suhkur(USD/t)	289,50
toorsuhkur (USC/lb)	10,15
1 LB = 453,59 g; LIFFE, CSCE	

Äripäev ÄRIPÄEVA SEMINAR

Värbamis- plaan 2008

27. septembril hotell Euroopas

2792
krooni

TENERIFELE LENNUTAB Horizon Travel ☀️!

*loositakse välja reis, mis on võimalik anda oma parimale töötajale firmas

Seminari hind kuni 21.09.2007 on 2792 krooni (km-ga 3295 krooni). Hiljem registreeruja-tele 3490 krooni (km-ga 4118 krooni). Mitme osaleja registreerumisel ühest maksjaettevõttest kehtib soodustus 10%.
 Lisainfo tel **667 0237** või www.aripaev.ee/seminar.

Kuulutusest intervjuuni

Tallinna Ülikooli reklaami ja imagoloogia osakonna dotsent **Linnar Priimägi**

Värbamine kui müük

Mobi Solutions juhatuse liige **Lauri Kinkar**

Puuetega inimesed on arvestatav töajõud

Põhja Politseiprefektuuri personalijuht **Deana Vuhka**

Parkimiskohtadest ja kaugtööst

Hoolekandeteenused AS juhatuse esimees **Maarja Mändmaa**

Värbamine Eesti tööjõuturul ja väljastpoolt

BLRT Grupi personalidirektor **Heinart Puhkim**

Värbamise valupunktid sügisel 2007

CVO Grupi juhatuse liige **Agu Vahur**

Üliõpilased kui potentsiaal tööjõuturul

Tallinna Tehnikaülikooli karjääriteenistuse spetsialist **Kristel Habicht**

Kuidas me leidsime Säravad, Nutikad ja Kiired töötajad Eesti IT-maastikult ?

Microsoft Eesti esinduse juht **Rain Laane**

ÄP NUMBER**55**

► protsenti varast soovib investeerimisportaali tarkinvestor.ee omanik Kristjan Lepik maailma turgudel valitsevate närviliste aegade tõttu hoida deposiidis. Ülejäänud võiks tema arvates paigutada globaalsetesse indeksfondidesse.

ÄP TSITAAT

Koputus traditsioonilise panga nõustaja uksele võiks olla esimene koputus ka investeerimismaailma uksele.

ÄP TOOMASE MILJON

Finantsnõustajad, mis juttu te mulle ajate?

Mie suguvõsa legendi järgi olla mu vanavanaisa omal ajal suure koti kulda pank viinud. Aga vähe sellest, et kott ei kasvanud, ei saanud ta üldse enam midagi tagasi. Memm oleks pidanud suure suka kuduma.

Praegu on aga kõik paigas – kududa keegi ei oska ja raha võib kah üsna kindlalt pangale usaldada.

Aga kuna kontol hoidmine on üsna kenake rumalus, kuhu siis raha panna? Siin võib nõu küsida finantsnõustajatelt.

Mu mure oli lihtne – tahtsin kakssada tuhat krooni paigutada kümneks aastaks, võimaliku kaotusemääraga 20%.

Hansapanga nõustaja selgitas eri instrumentide – hoiusest aktsiani – olemust, riskitaset ja teenimisvõimalust. Loeng oli hea. Hansapanga koolitussüsteem töötab väga hästi. Korralik teooria ja taust – inimesele, kes alles alustab oma investoriteed. Peale selle oli nõustaja hästi kursis ka näiteks toimuvate seadusemuudatustega.

Kuigi esmamuljele pani korraks pommi alla mingisuguse algelise kalkulaatori kasutamine, sain hiljem ka mõne koodivaba soovitus – kõik muidugi Hansapanga enda tooted. See on osalt mõistetav, sest oma tooteid tuntakse ju ikkagi kõige paremini.

Järgmine käik oli LHVsse.

Siin toimiti hoopis teisiti: sissejuhatav loeng jäi ära ja vastavalt minu profiilile hakkas sealne finantsnõustaja tutvustama investeerimismeeskonna analüüsi läbinud fonde, isegi aktsiaid. Plussi lisas asjaolu, et pakutav tootevalik oli oluliselt laiem. Eks LHV-l endal ju ainult kaks fondi ongi. Väikeinvestor võiks minu hinnangul esmajoones sammutada just LHVsse seada.

Ja siis SEB Eesti Ühispank. Minu olukorrakirjelduse peale naaldus nõustaja tahapoole ja lõi käsi kokku: "Mul on teile just õige toode." Õige toode oli SEB kasvuportfell – investeerimisriskiga elukindlustus: hoiad raha 12 aastat ja võidat tulumaksu. Kui vaik-

► Tarvo Vaarmets, börsitoimetaja

selt poetasin, et seadusemuudatuse järgi ei pea ma nagunii oma võitudel varsti tulumaksu maksma, tegi nõustaja suured silmad. Ja me vaheasimegi kohad – mina hakkasin talle selgitama, miks ja kuidas. Üsna nutune olukord. Jutt liikus ka augustis toimunud aktsiaturgude kiirele langusele. "Ma olen siin 2004. aastast tegutsenud ja sellist langust ma küll ei mäleta," ütles ta nii, et tema börsikogemused tahtsid mind lämmatada. Vähemalt tunne jäi selline.

Palusin ka SEBst konkreetsemaid fondinimesid.

Nõustaja soovitas riskide hajutamiseks portfelli lisada fondifondi. Hea mõte, see hajatamine. Aga fondide soovitusel põhjused lendasid minu jaoks küll rahulikult uksest välja. "Päris ausalt, noh, mul on endal ka neid," kihistas nõustaja. Ahah, teil on? Noh, siis peavad küll tõelised püssid olema. Veidi asjakohasem oli selgitus, et ajalooliselt on need fondid head tootlust pakkunud.

Ma olen kindel et SEB Ühispanka nõustajaga oleks väga vahva pidada mõnusat pidu, aga minu rahast rääkides võiks emotsioone siiski tagasi hoida ja selle asemel argumenteeritult selgitada. Muidugi kui ei oska, siis tuleb teisiti võluda. Pärast lahkumist jäin mõtlema, et äkki mu vanavanaisale soovitasidki kullakoti pank viia just SEB nõustajad? Ah, neid siis ei olnud, õige küll. See käik jättis kõige haledama mulje.

Ja lõpuks siis Tark Investor. Üsna raske on traditsiooniliste pankade ja Kristjan Lepiku nõustamist üldse võrrelda. Viimane on täiesti sõltumatu ja küsib tunni eest tuhat krooni. Seetõttu tasuks Lepiku jutule minna siis, kui portfell üsna kopsakas. Le-

► LHV investeerimiskonsultant Kairi Veere.

Foto: LHV

pik soovitas indeksfonde, selgitades joonisel, miks viimased tavafonde edestavad. Peale selle pidas ta närviliste aegade tõttu mõistlikuks hoida suurem osa portfelist deposiidis, ülejäänud paigutada globaalselt. Aasta pärast aga ka see deposiit turgu suunata – nii saab riske ajas hajutada. Huviline saab tegelikult sama info tasuta kätte ka tarkinvestori kodulehelt.

Mis ma sellest ringkäigust õppisin? Koputus traditsioonilise panga nõustaja uksele võiks olla esimene koputus ka investeerimismaailma uksele – pangas tehakse teile selgeks, mis on mis. Ja veel tasuta.

Edasi on aga pankade konkreetset soovitusel tegevasti limiteeritud. Viimasepää sama info tasuta kätte ka tarkinvestori kodulehelt.

tamisel tahaks näha suuremat pilti. Seda pakub näiteks LHV, kelle soovitusel hulgas leidub eri asutuste toodangut ja eri pankadest ka aktsiaid.

Kui portfell on üsna arvestatav, oleks mõistlik ära käia Kristjan Lepiku juures. Targa Investor suureks eeliseks on sõltumatus, mistõttu on ses mõttes müügitöö olematu.

ÄP TASUB TEADA**Soovitused investeerimiseks sõltuvad sõltumatuses****1. LHV**

► **Soovitus:** LHV Tõusva Euroopa Alfa fond, Hansa Ida-Euroopa Aktsiafond, JP Morgan Asia Diversified Fund, Dow Jones STOXX Select Dividend 30 EX, üksikaktsiad

► **Kommentaari:** Lai tootevalik. Erinevalt pankadest soovitakse agressiivsemale investorele ka üksikaktsiaid. Päril algaja saab aga kindlasti ka investeerimissaladuste esmase tutvustuse.

2. Hansapank

► **Soovitus:** Hansa Fondifond 100, Hansa Ida-Euroopa aktsiafond, Hansa Ida-Euroopa Kinnisvara Aktsiafond, Hansa Kesk-Aasia Aktsiafond

► **Kommentaari:** Asjalik ja positiivne nõustaja, oli toimuvaga hästi kursis. Põhjalik investeerimise ABC loeng. See kõik andis aimu Hansapanga tugevast koolitussüsteemist. Miinuseks piiratud tootevalik.

3. Tark Investor

► **Soovitus:** Deposiit 55%, Indeksifondid – Lääne-Euroopa (VGK) 20%, Aasia (ex. Japan) (EPP) 10%, Japan (EWJ) 7% ja USA (IWD) 8%

► **Kommentaari:** Keskmise väikeinvestori jaoks on miinus korraliku nõustamistasu küsimine. Samas – kas maksta pankadele kalleid tootetasusid või nõustamistasu? Nõustaja näol on tegemist professionaaliga. Mõeldakse investori, mitte enda kasumi kasvatamisele – sõltumatu.

4. SEB Eesti Ühispank

► **Soovitus:** SEB Kasvufond, SF2 – SEB Asia ex. Japan Fund, SS2 – SEB Eastern Europe, Small Cap Fund, SEB Džnaamiline Fondifond

► **Kommentaari:** Limiteeritud pangasisesed tooted olid siin nii puuduseks kui ka eeliseks, sest isegi kui nõustaja teemat hästi ei jaga, ei ole tal lubatud peale professionaalide juhitud fondide midagi pakkuda.

24 REKLAAM

Äripäev

ÄRIPÄEVA KOOLITUSKESKUS KORRALDAB
3.–4. oktoobril 2007 Ülemiste hotellis Tallinnas KOOLITUSE:

MEESKONNA EDUKA JUHTIMISE PÕHIMÕTTED

Kuidas kindlustada meeskonna edu?

Koolitus

- ... käsitleb meeskonna loomist, kujundamist ja liitmist ning meeskonnavaimu hoidmist.
- ... näitab, kuidas saavutada, et ettevõttes leiaksid töötajad jõudu olulistel hetkedel ühtsena ja eesmärgipäraselt toimida.
- ... õpetab tundma rõõmu ja nautima oma tööd nagu sportmängudes meeskond naudib pallimängu.
- ... on suunatud tipp- ja keskastme juhtidele, projektijuhtidele, meeskonna juhtidele, kõigile neile, kel on vaja luua enda ümber meeskond ja tagada selle töötamine.

Iga osaleja saab koolituse lõpus omal valikul kaasa Äripäeva juhtimisraamatu "Loomulik juhtimine" või "Esimene võrdsete seas".

Koolitajad on Tallinna Ülikooli psühholoogiaprofessor Mare Pork ja tippjuht Andres Liinat.

Koolitaja Mare Pork

Koolitaja Andres Liinat

- Täpsemat kava vaata aadressil www.aripaev.ee/koolitus
- Kahepäevase koolituse hind on 9950 krooni (km-ga 11 741 krooni). Juhul, kui korraga registreerub ühest maksjaettevõttest rohkem kui üks osaleja, on osalemise hind 10% soodsam. Info telefonil 667 0413 või elektronposti aadressil koolituskeskus@aripaev.ee. Täpsemat kava vaata aadressil www.aripaev.ee/koolitus. Registreerimine aadressil koolituskeskus@aripaev.ee või telefonil 667 0413. **NB!** Kohtade arv on piiratud!

→ WWW.ARIPAEV.EE/KOOLITUS

ÄRIPÄEVA KOOLITUSKESKUS

ÄRIPÄEVA SEMINAR

Äripäev

Kõik intellektuaalomandist!

Kellele kuulub intellektuaalne omand ja kuidas seda kaitsta? 3. oktoobril Radisson SASi hotellis

Mari Toomsoo, patendivolnik

Kuidas ja millal tekib õiguskaitse kaubamärgile?

Mari Toomsoo, patendivolnik

- Kaubamärgi olemus ja funktsioonid
- Missugused tähised vastavad kaubamärgi graafilise kujutatavuse nõudele?
- Mida hõlmab kaubamärgiomaniku ainuõigus?

Mida teha domeeni- ja ärinime ärandamise korral?

Ants Nõmper, vandeadvokaat

- Domeeninimedele liigid ja taotlemise kord
- Ärinimele esitatavad nõuded ja eksitavad ärinimed
- Muude äritegevuses kasutatavate tähistete kaitse võimalused

Missugused intellektuaalse tegevuse tulemused on kaitstavad tööstusdisainilahendusega?

Mari Toomsoo, patendivolnik

- Kuidas ja millal tekib õiguskaitse toote väliskujundusele?
- Mida hõlmab autori õigus ja tööstusdisainilahenduse omaniku õigus?
- Õiguste kuuluvus töölepingu ja töövõtulepingu puhul, õiguste üleminek teiste lepingute alusel

Ants Nõmper, vandeadvokaat

Missugused intellektuaalse tegevuse tulemused on kaitstavad patendi ja kasuliku mudeliga?

Mari Toomsoo, patendivolnik

- Kuidas ja millal tekib õiguskaitse leiutisele?
- Mida hõlmab autori õigus ja omanikud ainuõigus?
- Õiguste kuuluvus töölepingu ja töövõtulepingu puhul, õiguste üleminek teiste lepingute alusel

Kuidas kaitsta ideid ja ärisaladusi?

Ants Nõmper, vandeadvokaat

- Milline konkurents on lubatud ja milline keelatud kõlvatu konkurents?
- Andmebaaside kaitse eriregulatsioon

Kuidas ja millal tekib autoriõigus?

Mari Toomsoo, patendivolnik

- Missugused intellektuaalse tegevuse tulemused on kaitstavad autoriõigusega?
- Isiklikud ja varalised autoriõigused
- Autoriõiguste kuuluvus töölepingu ja töövõtulepingu puhul, õiguste üleminek teiste lepingute alusel

Kuidas maksustatakse intellektuaalomandi tehinguid? Monika Sehver, vandeadvokaat

- Kuidas maksustatakse intellektuaalomandi tehinguid tulumaksuga?
- Kuidas maksustatakse intellektuaalomandi tehinguid käibemaksuga?

Seminari hind kuni 26.09.2007 registreerumisel 2792 krooni (km-ga 3294,50 krooni). Hiljem registreerujatele 3490 krooni (km-ga 4118,20 krooni). Mitme osaleja registreerumisel ühest maksjaettevõttest kehtib soodustus 10%. Info telefonil 6670 237 Oksana Orav ja veebiaadressil www.aripaev.ee/seminar

Radisson SAS
HOTELS & RESORTS

AUTO

| uued mudelid | müük | hooldus |

Äp AUTOVEEBI AUHINNAMÄNG

Mitmenda põlvkonna Opel Zafira OPC on tootmises?

► Igal nädalal loosib Äripäev autoveebi lugejate vahel välja auhinna.
► Eelmise nädala auhinnamängu vastus: Renault loodi 1899. aastal. Auhinna võitis Piret Saul. Palju õnne!

► Järgmisel nädalal läheb loosi eksklusiivne Opel Zafira OPC mudelauto.
► Võitja avalikustatakse paberlehes ja veebis 28.09.

Bensiinijaamades leiduvad manomeetrid valetavad

Alexelas manomeeter teenindaja sahtlis

Äp

Heli Lehtsaar
heli.lehtsaar@aripaev.ee

Äp

Ardo Kalda
ardo.kalda@aripaev.ee

Üritades tühjaks läinud rehvi bensiinijaamas taas õhuga täita, võib autoomanikku tabada ebameeldiv üllatus, sest lõviosas tanklates näitab manomeeter valesti või puudub sootuks.

Äripäev testis esmaspäeval manomeetri olemasolu ja täpsust kaheteistkümnes Tallinna bensiinijaamas. Selleks hankisime Amper Racingu vormelitiimilt täpse manomeetri ja paigutasime auto parkiruumi nn testrehvi, mille rõhku mõõta.

Selgus, et kaheteistkümnest bensiinijaamast viies oli manomeeter katki või puudus sootuks. Vaid ühes, Statoili Järve tanklas, näitas mõõteriist täpselt. Suurim erinevus meie kaasasolnud manomeetrinäidu ja tankla oma vahel oli samuti Statoilis. Selle firma Laagri tanklas saab autoomanik rehvi lausa 0,9 bari kõrgema rõhu, kui õige oleks.

Niisiis saab tühjaks läinud rehvi küll bensiinijaamas täis pumbata, kuid rõhk tuleb kindluse mõttes siiski rehvi-töökojas üle kontrollida.

Vale rõhk kulutab rehvi kiiremini läbi

"Kui 2,2 bari asemel saate rehvirõhuks 3,1 bari, on see üüratu viga," kommenteeris testis ilmnenu erinevust Prorehvi juhataja Margus Murakas ja lisas, et selliseid mõõtmisvigu on nad oma praktikas küll näinud. "Aeg-ajalt juhtub ikka, et rehvitöökojast tuleb klient, kes kaebab, et auto raputab. Põhjus on ikka rehvirõhus," mõõnis Murakas.

Tema kinnitusel vähendab 20protsendiline rõhuerinevus – ühes rehvis näiteks 2,2 ja teises 2,6 bari – rehvi läbisõitu 25 protsenti. "Õige rõhk on

oluline rehvide läbisõidu tagamiseks," rõhutas Murakas.

Peamine põhjus, miks bensiinijaamades manomeetrid valetavad või siis hoopis puuduvad, peitub klientides. Kuna manomeeter on mõõteriist, peab sellega õrnalt ümber käima, kuid sageli käitatakse nendega üsna brutaalselt.

Eesti Statoili kontseptsioonijuht Kai Realo arvas, et sihipärasel kasutamisel peaks iga paigaldatud manomeeter kestma paar kuud, kuid praktikas lähevad nad siiski katki märksa tihedamini. "Autojuhid kahjuks ei pane manomeetreid pärasel kasutamist tagasi õhu ja vee kappidesse, tihti visatakse need maha ja jäetakse asfaldile, kus neist üle sõidetakse," kahetses Realo.

Täpset manomeetrit nõuda polegi tanklas põhjust

Ka Neste Eesti peadirektor Indrek Kaju mõõnis, et Nestel on suhteliselt vähestes jaamades õhu ja vee kapid alles jäänud.

"Meie põhitegevus on automaatjaamad ja nende kappide olemasolu pole peamine. Näiteks Sõle tänava jaamas on vandaalid kapi sisu juba mitu korda ära lõhkunud ja uut pole me enam paigaldanud," rääkis Kaju. Ta rõhutas, et autojuhid peavad arvestama, et olemasolevategi manomeetrite täpsus jätab soovida, sest tegu on tasuta teenusega ja mõõteriista pidevat kontrollimist nõuda oleks ükskõik millisel tanklalt palju soovida. Ise käib Kaju rehve pumpamas Neste Mustamäe tee tanklas.

Ka Alexela Peterburi tee ning Ehitajate tee tanklates haigutas manomeetri asemel tühjus. Alexela Oili juht Ain Kuusik aga soovitas manomeetrit küsida Alexela teenindajailt, sest vandaalide hirmus on manomeetrid teenindusjaama töötajate kätte antud.

"Neid lõhuti tohutult, aga kui inimene peab ise mõõtevahendi küsima ja ka tagasi viima, siis see natuke distsiplineerib," leidis Kuusik.

Äp TSITAAT

Kui 2,2 bari asemel saate rehvirõhuks 3,1 bari, siis on see üüratu viga.

Margus Murakas, Prorehvi juhataja

Äp NUMBER

0,9

► bari oli suurim rõhuerinevus tankla ja testmanomeetri näitude vahel.

5

► tanklas kaheteistkümnest puudus võimalus rehvi õhuga täita.

Äp TEST

Ainus täpne manomeeter Statoili Järve jaamas

Statoil Järve, Pärnu mnt 180	täpne
Statoili Nõmme, Pärnu mnt 142	0,15 bari rohkem
Lukoil, Sõpruse pst 261	0,2 bari vähem
Statoil Mustakivi, Mahtra 29	0,25 bari vähem
Neste, Kadaka tee 60	0,3 bari vähem
Neste Laagris, Pärnu mnt 453E	0,3 bari rohkem
Statoil Laagris, Pärnu mnt 553	0,9 bari rohkem
Lukoil, Vabaduse pst 158	manomeeter ei tööta
Alexela, Ehitajate tee 101	õhuvoolik olemas, manomeetrit pole
Lukoil, Sõle 51b	puudub
Neste, Sõle tn 25a	puudub
Alexela, Peterburi tee 77	puudub

Allikas: Äripäev

Äp PANE TÄHELE

► 20% üle- või alarõhku rehvis vähendab läbisõitu 25 protsenti.
► Rõhku mõõdetakse "külmal" rehvil ning ära ei tasu unustada ka tagavararatast.
► Meie kliimas tasub rehvirõhku kontrollida vähemalt kor-

ra kuus.
► Kuna manomeeter on hoolsat kohtlemist vajav täpne mõõteriist, tasub rehvirõhku kontrollida rehvitöökojas, mitte bensiinijaamas, kus ei suudeta mõõteriista täpsust tagada.

► Esmaspäeval oli Laagri Statoilis manomeetri klaas katki ning mõõteriist ise eksis näiduga 0,9 bari.

Foto: Maris Ojasuu

26 AUTO

Äp MIS ON MIS

Volkswagen Touareg

- ▶ mootor: 3,0 V6 turbodiisel
- ▶ võimsus: 225 hj
- ▶ pöördemoment: 500 Nm
- ▶ kiirendus: 0-100 km/h: 9,2 s
- ▶ tippkiirus: 202 km/h
- ▶ kütusekulu: 100 km kohta: linnas 14,4 l maanteel 8,5 l kombineeritud: 10,7 l
- ▶ mõõdud: pikkus 4754 mm laius 1928 mm kõrgus 1726 mm
- ▶ hind: alates 653 900 kr (2,5-liitrise diiselmootoriga alates 569 900 kr)

Allikas: Volkswagen

▶ Tänu õhkvedrustusele saab Touaregi lasta nii madalaks maanteelaevaks kui tõsta ka kõrgeks mägedekuningaks.

Fotod: Ardo Kalda

Test Volkswagen tegi pisiuendusi oma suurmaasturile Touareg Maantee või sopamülgas, Touareg häтта ei jää

Volkswageni suur maastur (nii peab ütleva, sest kohe on tulemas väike versioon nimega Tiguan) läbis iluravi, mille käigus muudeti palju olulisi asju.

Kui päris aus olla, peab tunnistama, et väliselt on ikka väga raske vahet teha, mida on kohendatud ja mida mitte. Õnneks on natuke abiiks läikivad osad, nagu näiteks Audi sportmudelitegi puhul. Läikivaks osaks, mis päästab, on iluvõre, mis ulatub nüüd stange sisse. Muudu on ikka seesama "tank-saad pad jalga ja rusikaga näku" disain. Ei, ma ei mõtle, et auto on rusikaga näku saanud, lihtsalt auto on suur ja tõsiselt tugeva olemisega. Viimane viitab ka sellele, et au-

▶ Ardo Kalda, toimetaja

to pole mingi linna nannipunn, kes tänavakivide juures juba abitult ähkima ja kolisema hakkab – ta võib sopas ja kungastel ka mütata, juhi jaoks saab igatahes enne otsa kui auto oma.

Sisu on autol nagu välimuski – suur. Ruumi jagub laialt. Neljakesi sõites on tunne, et peaks vist karjuma, sest muudu kõik ei kuule. Kõrge ja tugev keskkonsool jäi mulle juba eelmise mudeli juures silma, muutusi pole ka uue puhul.

Konsool on väga šeff ja pa-

neb mõtlema, et ega oskagi nagu midagi muud eriti tahta. Pagasiruum on ka paras Polo garaažina kasutamiseks. Nähtavus on Touaregist igati hea. Viimane on maasturi puhul lisaväärtus, sest enamik neist ju mingeid mudamülkaid kunagi ei näe ja elavad oma elu linnadžunglis, kus soov lihtsalt üle teiste katuste näha.

Proovisõidukil oli kolmeliitrine V6 turbodiiselmootor. Viissada njuutonmeetrit pöördemomenti on autole enam kui piisav. Kohalt natuke mootorit vinna lastes kühveldab ta nelja ratast pinnasest olenemata ringi ja tuis-kab nelja tuule suunas.

Maanteel möödasõite tehes ei oska nagu ka enam soovida. Aga enamat on võimalik soovida, sest sellele au-

tole saab tellida ka röögatud 750 Nm arendav V10 turbodiisel.

Sellega on katsete käigus ka Boeing 747, nn kühmselg-tüüpi, lennukeid slespis veetud.

Sõiduomadustelt on Touareg natuke paadilik. Ei, mitte sellepärast, et ta upub tormiga ära, vaid ta kiigutab oma sõitjaid nagu paat.

Õhkvedrustus õõtsutab suurt kere vaikselt küljelt küljele ja midagi enam ei oskakski justkui tahta.

Tahtma ei pea, aga tahta saab. Vedrustust saab tõsta ja langetada soovile vastavalt. Saab lasta madalaks ja tõsta nii kõrgeks, et autol on kohe selline ilme: "Kus see mülgas siin nüüd oligi?!"

Äp FRANKFURDI AUTONÄITUS

▶ Uue auto mudelitähiseks saab Hyundai i30 cw.

Hyundai i30 sai universaalkere

Hyundai näitas Frankfurdis juba järgmist uue i30 keremudelit, milleks seekord oli universaalkere. Eestis saab i30ga esimest korda tutvust teha Tartu autonäitusel, mis algab 28. septembril. Ise-

enesest on tegemist samale põhjale tehtud autoga nagu KIA cee'd. Ka tehased asuvad samas piirkonnas ja hiljem valminud Hyundai tehasesse viidi üle osa KIA insenere. Kas oodata on ka kupeed nagu KIA-l, ei tea.

▶ Ligi seitsme miljoni kroonise hinnasildiga SLR Roadster.

Superautol sõitis katus minema

Mercedes näitas oma stendis superauto SLRi ilma katuse versiooni. Niigi röögatu superauto peaks ühendama midagi, mida pakub vormel 1 auto ja tänava GT auto vahepealset. Nüüd on sellesse nimekirja lisandunud ka tuul juustes ja päike pealage

kuumutamas. Autol on 5,5-liitrine V8 kompressormootor, mis arendab 617 hobujõudu ja annab autole lõppkiiruseks ligi 330 kilomeetrit tunnis. Mootoris tehakse AMG tehases käsitsi ja saadetakse seejärel Inglismaale McLarenite tehasesse, kus need kerega ühendatakse.

▶ Justkui mini Aston Martin, tegelikult Artega GT.

Uus mark turul – Artega

Frankfurdis võis näha sellist autot nagu Artega GT. Tegu on autoga, mis Genfi näitusel oli alles idee tasandil. Auto disainer on endine Aston Martinite paberile panija Henrik Fisker. Artega GT on tagamootoriga puhtatõuline

sportauto. Mootoriks on sellel loomal Volkswageni 3,6-liitrine jõuallikas, mille otsas samalt firmalt pärit suurepärane DSG automaatkäigukast.

Hinnasilt kipub Artega GT-l jääma 1,5 miljoni krooni kanti. Ardo Kalda, Frankfurt

TOP AUDIO

KAUPLUS ROCCA AL MARE KAUBANDUSKESKUSE E- korpuses
avatud iga päev 10 - 21 tel. 65 45 125

MURETU AUTOREISI TAGAB KAASAEGNE NAVIGATSIOONISEADE!

Eestikeelne menüü ja häälijuhendamine!
Huvipunktid kõikjal Euroopas! 3D-vaade!

Suur valik erinevaid navigatsiooniseadmeid.

Garmin, Becker, TomTom ja Sikura

Hinnad alates 3900 kr.

Tule ja vali endale sobivaim!

Sisaldab Eesti kaarti!

auto plus

Hea juhi autosalong

Teostatud tööd: salongi keemiline pesu, poleerimine, vahatamine "Paint Sealant"

AUTOPLUS EESTI OÜ Järve keskus, Pärnu mnt 238, Tallinn | broneeri tel +372 614 0390 | www.autoplus.ee

UUS 2008!

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Hummer H2

6,2 L V8
Keskmine kütusekulu 17,8 l / 100 km
CO₂ pääst 385 g/km
Hind al 1 090 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Hummer H3

3,7L
Keskmine kütusekulu 14 l / 100 km
CO₂ pääst 369 g/km
Hind al 549 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Porsche Cayenne 2008

Keskmine kütusekulu 13 l / 100 km
CO₂ pääst 310 g/km
Hind al 999 999 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

GMC Acadia

Keskmine kütusekulu 9–14 l / 100 km
CO₂ pääst 349 g/km
Hind al 690 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Gemballa GT 600

Aero 3 Prestige
Keskmine kütusekulu 16,8 l / 100 km
CO₂ pääst 325g/km
Hind al 3 500 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Gemballa GTR Avalanche

Keskmine kütusekulu 16 l / 100 km
CO₂ pääst 300 g/km
Hind al 3 400 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Chevrolet Explorer AWD

5,3L; 5,7L; 6,0L ja 6,6L TD
keskmine kütusekulu 18 l / 100 km
CO₂ pääst 350g/km
Hind al 990 000 kr

Kuuekohaline luksusbus
Premium Motors
www.premiummotors.com

PREMIUM MOTORS
Member of Premium Motors Group Ltd

Pilt on illustreeriva tähendusega.

Dodge RAM 1500

Keskmine kütusekulu 15,8 l / 100 km
CO₂ pääst 345 g/km
Hind al 690 000 kr

Premium Motors
www.premiummotors.com

28 AUTO

Keskmine kütusekulu 16,9 l/100 km, CO₂ 362 g/km

al. 925 000.-

GM/GMC VAN BUSSID

AmeerikaAuto*

www.ameerikaauto.ee
Tel 699 9229

GARANTII, HOOLDUS, VARUOSAD, LISAVARUSTUS, TEHNOÜLEVAATUS

Eesti turule jõudis uus Euroopa müügihiit –

Fiat Bravo.

Uus Fiat Bravo on tehniliste lahenduste poolest Euroopa kõige kaasajaseim linnaauto. Ainukesel keskklassi autode tootjana pakub Fiat süsteemi "Blue & Me", mis võimaldab autosalongis iPodi, teiste MP3-mängijate dokkimist jm. Bravol on maksimaalsed viis tähti EuroNCAP turvatestis. Luukpäraga Bravo on saadaval ainult viieukseise kerevariandiga. Hind alates 215 000 krooni.

Lisainfo www.fiat.ee

ISUZU

D-max

Isuzu D-max

Hind alates 259 000.-

D-max – parima hinna ja kvaliteedi suhtega 4veoline pikap. Saadaval 2,4 ja 5 istekohaga mudelid. Suur kandejõud, võimsad mootorid, väike kütusekulu ja palju lisasid. Järeleventava haagise mass lubatud 3000 kg. Kõik see teeb Isuzu D-max pikapi asendamatuks tööriistaks ja sõiduvahendiks paljudele.

Renneks Kaubandus OÜ
Suur-Sõjamae 36, Tallinn
tel 646 5140
www.renneks.ee

Jeep Patriot 2,0 CRD, CO₂ emissioon 108 g/km, keskmine kütusekulu 6,7 l / 100 km

Uus JEEP PATRIOT
Proovi tõelist Jeepi

Vaata lisaks www.jeep.ee või külasta Chrysler, Jeep ja Dodge esindusi üle Eesti.

Jeep | SILBERAUTO

tel 51 88 755
56 52 283
luxbuss@gmail.com
www.luxbuss.ee

Ärireisid, transferid, pidulikud üritused

Mugav, kõrge, mahukas luksusklassi mikrobus.

nahksisu • konditsioneer
DVD • külmkap
toonklaasid

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

ÕÜ BAROS • JAWA ESINDAJA EESTIS
Nõmme tee 103, Tallinn • tel 671 8127 • info@jawa.ee

Mootorrattaste hooldus ja remont!
Varuosad.
Kiire ja soodne!

Sügise soodushinnad!

MOOTORRATTAD
MOPEEDID
ROLLERID
ATVD
KROSSIKAD

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

www.jawa.ee

Teie armastus jääb kestma!

Teie õnnelikule püsuhteale prantsuse autodega aitavad kaasa ELF mootoriõlid, mis vastavad prantsuse autotootjate kõrgetele standarditele.

TAKET
sinu professionaalne partner

VARUOSAD PRANTSUSE AUTODELE:

Tallinn: Kadaka 86C tel: 672 0000
Punane 18D tel: 672 0002
Paavli 5 tel: 681 0945
Tartu: Vasara 50E tel: 799 8020
Pärnu: Savi 3 tel: 446 5075

www.taket.ee

NB! Kõige täiuslikumad baltikumid kaardid!

Maailm taskus!
Taskukohase hinnaga!

tomtom ONE XL
UUS! Võimas autonavigaator

- Esimene Widescreen LCD puutetundlik ekraan
- Esimene Baltikumi kaartidega navigaator
- Esimene Eesti keelse hääluhtimisega teejuht
- Esimene sõbraleidia funktsiooniga GPS

Regati pst.1, Tallinn, tel. 656 1000
www.gps.ee

WAYPOINT

“Tõhus värbamine. Kuidas leida häid töötajaid”

Äripäev

Agu Vahur
AS Äripäev

“Värbamine on potentsiaalsele töötajale uues ametikohas tööleasumiseks põhjuse loomine. Töötaja on muutunud kliendiks, kellele tuleb töövõimalus maha müüa.”

“Ettevõtted, kes panustavad värbamisesse, saavutavad olulise konkurentsieelise ning osutuvad turul teistest edukamaks.”

Agu Vahur, autor

Autorist:

CVO Group juhatuse liikmel Agu Vahuril on viieteistaastane värbamiskogemus. Ta on korraldanud värbamist nii rahvusvahelise elektroonikagigandi Philipsi Baltimaade ja Valgevene personalijuhina kui ka Eesti suuretevõtte Eesti Raudtee personalidirektorina. Samuti keskmise suurusega ettevõtte Estonian Airi personalijuhina ning esialgu alustava väikeetevõtte toiminud CVO grupi juhina.

Viimased kümme aastat on ta värvanud inimesi peale Eesti ja teiste Baltimaade ka Londonis, Varssavis, Prahlas, Budapestis ja Moskvas.

CVO grupiga on ta üles ehitanud rahvusvahelise värbamisfirmade võrgustiku, mis tegutseb *online*-värbamisteenuste pakkujana kaubamärgi CV-Online all, tööjõuvahendusfirmamana kaubamärgi Simplika all ning spetsialiseerunud personaliotsingufirmadena kaubamärkide CVO Technology Recruitment, CVO Finance Recruitment, CVO Sales & Marketing Recruitment all.

Hind Äripäeva raamatuklubi liikmele või liitumisel klubiga **320 krooni.**

Tavahind 415 krooni.

Lisainfo raamatuklubi kodulehelt www.aripaev.ee/raamatuklubi, telefonil **667 0108** või klubi@aripaev.ee

Soovitab: **Manpower**

30 REKLAAM

 **Äripäeva
käsiraamat**

peagi valmib

Kinnisvara käsiraamat

- Kinnisvara valdkonda reguleeriv õiguslik keskkond
- Kinnisvara müük ja ost
- Kinnisvara üürimine ja rentimine
- Kinnisvara ja laenud
- Kinnisvara ja maksud
- Kinnisvara hindamine ja selle eesmärgid
- Kinnisvara riskide määramine ja kindlustamine
- Kinnisvara haldamine ja hooldamine
- Kinnisvaraomaniku meelespea
- Lepingute näidised

*Väärtuslik info
kinnisvara teemal*

“Kinnisvara käsiraamat” ilmub 4. oktoobril 2007
Tellija saab käsiraamatut lugeda ka veebis.

Käsiraamat valmib koostöös firmaga **Pindi Kinnisvara**

AS Äripäev • Pärnu mnt 105 • 19094 Tallinn
info 667 00670, faks 667 0290 kasiraamat@aripaev.ee
www.aripaev.ee/kasiraamat

TERVIS

Äp TSITAAT

Trenn on eluliselt vajalik, sest see mõjub vaimule ja füüsi- sele väga hästi.

Kristiina Heinmets-Aigro, modell
Üks, oktoober-november 2007

liikumine | toitumine | lõõgastus

Filipiinide iidne sõjakunst

Eskrima – eksootiline ja reaalne

Äp

Alo Ergma
alo.ergma@aripaev.ee

Eskrima, kali, arnis – heal lapsel mitu nime. Tegemist on Filipiinidelt pärit iidse võitluskunstiga, kus kombineeritud erinevad relvatehnikad ja käsitsivõitlus.

Aastasade eest polnud diplomaatia tarvitamine hõimudevahelistes suhetes just kuigi sage ja sestap pidi iga põllupidaja ja kalastaja olema valmis haarama oma küla kaitseks esimese kättejuhtuva relva. Tihti oli selleks pikem võsanauga või ka lihtsalt kõvemast puust kaigas. Nii karastusid aastasadade vältel esimesed eskrimador'id.

Sõdalaste kunst

Eskrima näol on tegemist nii üldfüüsilise kui ka koordinatsiooniga arendava spordialaga. Sisuliselt on tegu sõjakunstiga, millele on antud tänapäevane vorm. Organisatsioon nimega WEKAF (World Eskrima Kali Arnis Federation) korraldab sel alal ka korralisi meistrivõistlusi, kus kaitsmetega võitlejad mõõtu võtavad.

Eesti meistriks sellel alal siiski tulla ei saa, sest meil harustatav suund – BIFFi eskrima (British Fighters Federation) – on selle ala realistlikku lähenemist propageeriv haru, kus treeningutel mingeid kaitsmeid ei kasutata. Harjutamine käib reaalse võitlusvahenditega, mis muidugi ei tähenda, et vereplekid põrandal ja luumurrud oleksid treeningutel igapäevane nähe.

“Vaid reaalsed toimivad vahendid ja kombinatsioonid annavad õpilasele ettekujutuse sellest, kuidas ta käitub tõelises kriisisituatsioonis,” on öelnud BIFFi peainstruktor Jay Dobrin.

Parima aimu eskrima, kui võitlussüsteemi tõhususest annab ehk tõsi, et seda kasutavad oma väljaõppeprogrammides nii Briti eriuksus SAS kui ka ameeriklaste eriuksus Navy SEAL. Ega Hollywoodki ilma eskrima'ta läbi saa – mõni aasta tagasi

► Eskrima Eestisse tooja Kai Koskinen (taga) ja loo autor Käsmu treeninglaagris teineteiselt mõõtu võtmas.

Foto: BIFF Eskrima Eesti

näitasid filmis “Jahitav” (“The Hunted”) oma noatehnikakunski Tommy Lee Jones ja Benicio Del Toro.

Eskrima kiire kasv Eestis

Priit Dello ja Kristian Tedre eestvedamisel alustati treeningutega Eestis aastal 2000. Sel ajal sooritati ka esimene õpetajaaste, mis võimaldas alalises kriisisituatsioonis,“ on öelnud BIFFi peainstruktor Jay Dobrin.

Parima aimu eskrima, kui võitlussüsteemi tõhususest annab ehk tõsi, et seda kasutavad oma väljaõppeprogrammides nii Briti eriuksus SAS kui ka ameeriklaste eriuksus Navy SEAL. Ega Hollywoodki ilma eskrima'ta läbi saa – mõni aasta tagasi

Äp MIS ON MIS

► **Kris** – lainelise kahepoolse tera traditsiooniline terariist. Pikkus 10–45 cm.

► **Bola** – spetsiifilise kujuga ühepoolse tera traditsiooniline relv.

► **Butterfly nuga** – traditsiooniline Filipiinidelt pärinev terariist.

► **Rotangkepp (rattan)** – algselt spetsiaalsest pilliroost ehk rotangist valmistatud 45–70 cm pikkune võitluskepp.

► **Kummist treeningnuga.**

► **Metallist treeningnuga.**

Äp TAUST

► Esimene teadaolev kirjapandud märgeskrima't pärineb aastast 1521, kui Filipiinide pealik Lapu-Lapu kuulsa maadeurija Fernando Magalhãesi Cebu saarel koos kaaskonnaga teise ilma saatis.

Äp TASUB TEADA

BIFF Eskrima Tartus
Reedik Pääsuke
reedik@hotmail.ee
► tel: 5343 7972

BIFF Eskrima Tallinnas
Priit Dello
priit.dello@mail.ee
► tel: 5649 4427

Äp HINNAD

Varustuse peale pole vaja suuri summasid kulutada

► hinnad kroonides

rotangist võitluskepp	u 90
mustad kimonopüksid	u 250
treeningnuga	u 150
treeningnuga	u 100

Allikas: Äripäev

Äp LOE VEEBIST

► www.hot.ee/escrima
► www.biffuk.com
► www.aikiken.fi
► www.shaolin.fi

NOOREL

ÄP TSITAAT

Kuigi valitsus ei kiitnud tudengipalga eelnõu heaks, on välisekspertid seda põhimõtet toetanud.

Karel Rütli, Rahvaliidu fraktsiooni esimees
Postimees, 18.09.2007.

| õpingud | raha | karjäär |

ÄP VAHENDAB

Ellen Murula

Tähtis on mõista olukordade suhtelisust, miski pole võimatu. Pole kunagi olnud ega hakka ka olema.

Kahelge terviseks!

Igaüks, kes on külastanud Ameerikat, teab, et kohalikud on oma riigi suhtes tohutult patriootlikud. Nad väidavad, et USA on maailma parim koht, ometi pole 84%-l ameeriklastest passigi: see tähendab, et nad ei ole välismaal käinud.

Massipsühhoosile aitab kaasa ka haridussüsteemi ülesehitus: kui sina peaksid igal hommikul lipule truudust vanduma, jääks lõpuks midagi külge ka, kas pole? Ja kuidas peaksid keegi teadma, kus asub Hiina, kui maailmakaarti näeb geograafiatunnis vaid korra 9. klassis?

Vabadus ei seisne tänapäeval ainult võimaluses tõusta ajalehepoisist miljonäriks. Pigem võib vabaks pidada inimest, kes teab, et maailmas on sadu mehi ja naisi, kes ei hooli kummastki ametist. Et on neid, kes teenivad raha kookospähkleid müües ja neid, kes õpivad lennukiinseneriks. Veel enam: vaba inimene mõistab, millest lähtuvalt teised oma valikuid teevad. Tänu sellele suudab ta ka ise paremini otsustada.

Olgu, Eestis ei ole situatsioon nii traagiline kui Ameerikas. Vähemalt geograafiateadmised on meie koolilastel paremad kui sealmail. Küll aga olen ma kindel, et paljud noored ei ole päris teadli-

kud erinevatest valikutest, mida nad elus teha võivad. Variant on minna põhikoolist keskkooli, edasi ülikooli, seejärel leida endale tasuv töökoht. Samas võib otsustada kutsekooli kasuks. Mõni tahab olla Greenpeace'i liige ja maailmavetes ringi sõita.

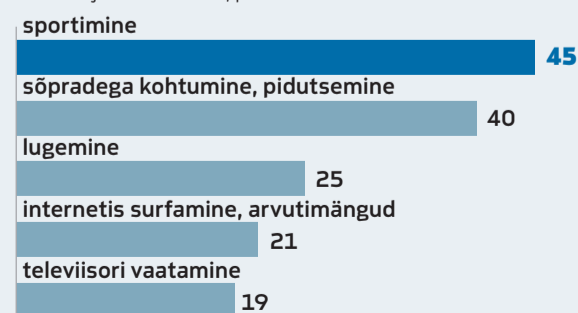
Tänapäeval liigub palju infot ja kuivõrd maailm muutub väiksemaks, on ka info suhteliselt kättesaadav ja praktiliselt kasutatav. Küll aga on endale vajaliku teabe sortimine väsitav ja aeganõudev, nii et jätame selle töö kellelegi teisele: õpetajatele, vanematele, riigile. Kui me loobume olemast ise info otsimises aktiivne pool, laseme käest paljud head võimalused ja sõltume rohkem sellest, mida teised meile ütlevad. See tähendab – sõltume infost, mida keegi viitsib või tahab meile ette sõõta.

Lahenduseks on küsimuste küsimine. Koolis keskendutakse palju õigele ja valele, vähem küsimusele "miks?". Tähtis on mõista olukordade suhtelisust ja seda, et miski pole võimatu. Pole kunagi olnud ega hakka ka kunagi olema. See võtab pisut julgust, aega ja pealehakkamist, aga on seda väärt. Vähemalt siis võib kindel olla, et keegi pole sinu eest pooli valikuid juba ära teinud.

ÄP STATISTIKA

Euroopa noortele meeldib enim sportida

► vaba aja sisustamine, protsent vastanuist

Allikas: Euroopa Komisjon

Kopkad

Tudengite õppetoetus püsinud muutumatuna viis aastat

ÄP MIS ON MIS

Tudeng võib taotleda kolme toetust

Õppetoetuse liigid
► **põhitoetus** – rahaline toetus hariduse omandamisega kaasnevate kulutuste katteks, toetuse suurus 800 krooni

► **täiendav toetus** – rahaline toetus eluasemele ja transportile tehtavate kulutuste katmiseks, toetuse suurus 400 krooni

► **majanduslik toetus** – rahaline toetus neile, keda majanduslik olukord takistab ilma õppetoetuseta õpinguid jätkata, suurus 800 krooni

► Katrin Soolepp tõdeb, et tudengi majanduslik olukord just kiita pole: suurim hunnik rahast kulub õppemaksule, teine osa ühiselamutoa üürile, paar üksikut kopikat jääb ka toidu ostmiseks.

Foto: Maris Ojasuu

ÄP NUMBER

200

► krooni võrra suureneb haridus- ja teadusministeeriumi sõnul järgmisest aastast tudengite põhitoetus.

ÄP KONKURSS

Fotokonkurss "Noored ettevõtluses"

Tallinna Ettevõtlusamet koostöös Olympuse ja Fotoalbum.ee-ga kuulutas välja fotokonkursi "Noored ettevõtluses".

Konkursi kategooriateks on tööstus ja teenindus Tallinas ning noored Tallinna ettevõtluses. Võistlusel saavad

osaleda kõik 15–26aastased noored. Saata võib nii värviliisi kui ka mustvalgeid fotosid. Võistlustöid saavad soovijad laadida Fotoalbum.ee kodulehele kuni 23. septembrini. Pildi juurde tuleb kindlasti lisada kontaktid. Lisainfo www.ettevotja.tallinn.ee.

ÄP KUUPÄEV

04.10

► toimub Kristiine noortekeskuses infopäev "Kuidas alustada, elus hoida ja reklaamida koolilehte?". Lisainfo www.taninfo.ee.

ÄP LOE VEEBIST

ÄP² noorterubriik on üleval ka veebis. Loe ja kommenteeri! Ligipääs vaba!

► www.aripaev.ee/noored/

elamiseks

ÄP

Signe Sillasoo
signe.sillasoo@aripaev.ee

ÄP

Katharina Toomemets
aripaev@aripaev.ee

Erinevalt pensionidest ei näi kõrgharidusmaastikul peale õppemaksude ja -laenu üksi number suurenevat. Alates 2003. aastast peavad tudengid ajama läbi 800 krooniga kuus.

Üliõpilaste olukord ei näi niipea paranevat, sest 18. septembril lükkas riigikogu tagasi tudengipalga eelnõu arutamise, põhjenduseks ebavõrdse suurenenud üliõpilaste seas.

Tallinna Ülikooli teise kursuse tudeng Heidi Grenzen, kes on õnnelike toetusaja seas, tõdeb, et igakuisele saadava 800 krooni eest ei ole üliõpilasel võimalik tasuda isegi ühiselamutoa eest, sest selle hind on keskmiselt 900 krooni või isegi rohkem. Sõidutoetus, mis 400 krooni, võimaldab neiu sõnul heal juhul kaks korda koju ja kooli tagasi sõita. Elamiseks, õppematerjalide soetamiseks ja muuks tarvilikuks ei jää kopikatki.

Ka Tartu Ülikooli tudeng Katrin Soolepp tõdeb, et õppetootus pole äraelamiseks päris kindlasti piisav: "Põhitoetus võiks olla vähemalt alampalgade suurune," lisab neiu.

Esimese kursuse tudeng Elisabeth Heinsalu kinnitab sama. Tema sõnul võiks toetus olla vähemalt 3000 krooni. "Arvestada tuleks fakti, et tudeng peab selle raha eest maksma üüri, kommunaalkulud, ostma toidu ja muud eluks vajalikud tarbeesemed," rõhustab tütarlaps.

Tudengite läbipõlemine

Sotsiaalministeeriumi avaldus, mille kohaselt peaksid tudengid kibekiirelt CVD näpus tööturule jooksma, pani Heidi Grenzeni muigama: "Tege mist on väga originaalse lähene misega tööjõuprobleemile," leiab tütarlaps.

Päevased loengud, õhtune tööots mõnes kohvikus või poes, millele järgneb väsinud peaga öine õppimine, teevad kokku pooleteisekümnel kuni kahel kohal rabamise.

"On mitmeid näiteid, et inimesed põlevad seetõttu lihtsalt läbi," mainib Heidi ja rõhutab, et nii palju kui võimalik võiks kooliõpilaste ja tudengite tööks jääda ikkagi õppimi-

ne, sest puudulike või olematu teadmistega ülikoolilõpetaja ei too tööjõuturule lisaväärtust juurde. Pigem vastupidi.

Stipendiumid on neiu sõnul päästerõngaks väga vähesetele tudengitele, sest ettevõteted ja fondid annavad välja kõigest paar stipendiumi.

Massistuva kõrghariduse ajal, mil ülikoolid võtavad juurde järjest rohkem üliõpilasi, enamasti ikka tasulistele kohtadele, aitab stipendiumiraha katta nende sõnul kaputäie õppurite vajadusi.

Kuigi suurt rahalist kokkuhoidu ei võimalda ka mitmesugused tudengitele mõeldud sooduskardid: "Mis ma teen selle viieprotsendilise allahindlusega, mida ma *bowling*'ut mängima minnesaan, kui tegelikult on vaja osta soodsamalt vorsti ja leiba?" küsib Tallinna Tehnikaülikooli tudeng Anti Palmi.

Soodustusi minimaalselt

"ISICu plussiks on küll ainult see, et ta toimib ühistranspordis üliõpilaspiletina," lisab ta. Samas nendib noormees, et autosalongist autot ostes on võimalik ka liisinguprotsendiga rohkem allahindlust saada kui selle plastkaardi abil kaugliinibussidest.

ÄP TAUST

Erakonnad lubavad tasuta kõrgharidust

2007. aasta valimislubadusi
► Keskerakond
► Tasuta, kättesaadav ja korralik haridus kõigile.

► Sotsiaaldemokraatlik Erakond

► Tagame tasuta ülikoolihariduse vähemalt 60 protsendile keskhariduse omandanutest. Nominaalajaga edasijõudnud üliõpilasele 2000-kroonine õppetootus kuus ja edukamatele täiendavalt 1000 krooni kuus.

► Eestimaa Rohelised

► Eri- ja kõrghariduse peab olema tasuta ja kättesaadav kõigile, kel selleks võimeid ja valmidust.

► Eestimaa Rahvaliid

► Seame sisse tudengipalga.

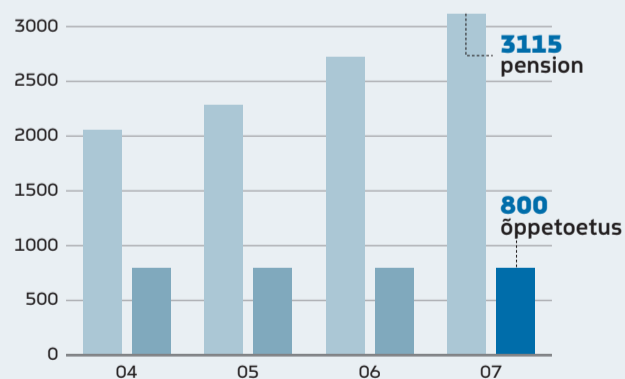
► Isamaa ja Res Publica Liit

► Eestis kujuneks haridussüsteem, mis annaks nii meie inimestele kui ka kogu ühiskonnale tugeva aluse.

ÄP VÕRDLUS

Pension kasvab, õppetootused ikka samad

► keskmine pension ja põhitoetuste suurus, kroonides

Allikas: haridus- ja teadusministeerium, pensionikeskus

ÄP KOMMENTAAR

Tähtsamad teemad, mille kallal praegu töötatakse, ongi õppetootuste vajadustele vastavus ja juurdepääs. Suund on võetud sellele, et praegune toetusüsteem, mis vastab pigem stipendiumite süsteemile, muuta sõltuvaks üliõpilase sissetulekust. Kaalumise all on ka õppetootuste saajate ringi laiendamine, kus taot-

lusi saaksid esitada kõik kutse- ja kõrghariduslikel õppekavadel õppijad.

Järgmisel aastal suurenevad õppetootuste määrad ja laieneb toetuse saajate ring. Kõrghariduse õppetootuste osas on 2008. aasta määrad järgnevad – põhitoetus 1000 krooni ning täiendav toetus 500 krooni. Toomas Kalmus, haridusministri nõunik

Kogemus Aasta Hollandis tõi juurde teadmisi ja julgust

Juhiks koolipingist

Augustis lõppenud aastane kogemus tudengorganisatsiooni AIESEC globaalses juhatuses sillutas Mairi Jüriskale teed juhi ametikohale.

Hollandis veedetud aeg oli noore neiu jaoks unustamatu kogemus. Aasta jooksul tuli Mairil juhtida ülemaailmse organisatsiooni AIESEC Lääne-Euroopa ja Põhja-Ameerika riiki, mis tähendas pidevat reisimist ja rohkem kui 25 maa külastamist.

Küsimuse peale, miks ja kuidas just Eesti noortel aiesekkaritel rahvusvahelisel areenil niivõrd hästi läheb, arvab Mairi, et põhjus peitub usinas töötamises ja edukuses, mis on Eesti organisatsiooni tegemisi saatnud. "Usaldus noorte eestlaste vastu on kasvanud. Teatakse, et Eesti teeb head tööd ja hea töö tegemiseks on vaja häid inimesi," toob Mairi välja edu põhjused.

Usin neiu, kes praeguseks olnud natukene üle kuu aja kodumaal tagasi, asus päev pärast saabumist juhtima Terve Eesti sihtasutust, mille eesmärgiks on tervisekäitumise edendamine.

Neiu tunnustab julgelt, et tahtmist Eestisse tagasi tulla tal algselt polnud. "Mu soov oli välismaal kogemusi

ÄP TASUB TEADA

Oodatakse uusi liikmeid

► AIESEC Eesti võtab rõõmuga vastu uusi organisatsiooniga liituda soovijaid.
► Täpsem info organisatsiooni tegevuste ja osalusvõimaluste kohta
www.aiesec.ee.

ÄP LOE ÄRIPÄEVAST

"Aastaks välismaale noori juhtima"

► 25.05.2007

► www.aripaev.ee

► Mairi Jüriska

omandada ja alles paari aasta pärast Eestisse tulla. Praegune pakkumine jõudis minuni aga ühe AIESECi vilistilase kaudu, kes mind informeeris, et Terve Eesti sihtasutus otsib endale uut tegevjuhti ning et ma võiksin seda rolli kaaluda," selgitab Mairi, kes pakkumisest kinni haaras ja kandideerimisprotsessi sekkus.

"Aasta jooksul harjusin töötama kirjuseltskonnas ja erinevatest kultuuridest pärit inimestega. Hetkel on minu jaoks käimas tore eesti kultuuri avastamise protsess, õpin, kuidas eestlastega suhelda," toob tütarlaps lõbusalt välja suurima erine-

vuse töökeskkondade vahel. Plussiks peab ta aga töö sarnasust, sest nii Hollandis olles kui ka Eestis praeguseks üle kuu uues ametis töötades on tütarlapsel tulnud tegeleda organisatsiooni ülesehitamisega. Välismaalt saadud kogemus on olnud hea hüppelaud.

Ambitsioonikas neiu ei välista, et teda paari aasta pärast taas laias maailmas õppimas või töötamas näha ei või. "Mind on juba pisikesest peale paelunud mitmed rahvusvahelised organisatsioonid," tõdeb neiu ja lisab, et põnev oleks töötada kunagi näiteks ÜROs.

Signe Sillasoo

Mina ja raha Kuidas majandab noor inimene

Ise teenimine tagab sõltumatuse

Suvel teenitud palga eest plaanib Kristel Sepp osta endale midagi praktilist ja vajalikku, ka on tal mõtte kooli kõrvalt lisa teenima hakata.

16aastase Loo Keskkoolis õppiva Kristel Sepa pangakontole laekub igakuisele 200 krooni taskuraha. Kui kulud suuremad ja raha juurde vaja, küsib Kristel ema käest lisa. Suurema osa igakuisest vanemate toetusest saab Kristel sularahas, millega ta hea meelega ka kõigi enda ostude eest tasub.

"Päris tõsiselt hoiab nii kokku. Pangakaardilt näen ainult numbri, mis minu jaoks vahel midagi ei ütle, paberraha käes hoida on hoopis teine tunne," ütleb ta.

Suvisel ajal töötamine on Kristeli jaoks juba tavaliseks saanud. Tööl käib tüdruk sel-

lepärast, et ema käest raha küsimine on tema sõnul juba tüütuks muutunud. Nüüd püüab ta hakata teenima ka kooli kõrvalt. "Kuigi olen kuulnud, et see rikub koolis kõik ära, püüan siiski hakkama saada," sõnab neiu entusiastlikult.

Sel suvel töötas Kristel mitmes kohas, viimane neist oli Sportlandi kauplus, kus palganumber küündis 5000 kroonini kuus. Teenitud palk, mille neiu suvel teatud töö eest sai, on veel alles. "Ehk ostan telefoni või midagi kasulikku, et see niisama raisku ei läheks," mainib ta.

Lõviosa Kristeli taskurahast kulub meelelahutusele ja riidele. Samuti tegeleb ta aeroobikaga, millele kulub 450 krooni kuus. Enda sõnul on neiu ka suur allahindluste jälgija.

Katharina Toomemets

ÄP VÕRDLUS

Kõige enam kulub raha riidele

► Kristeli keskmised sissetulekud ja väljaminekud kuus, kroonides

► sissetulekud taskuraha vanematelt 2000

väljaminekud	toit	transport	hobid	meelelahutus	riided
	200	250	450	500	600

ARVAMUS

Äp **ÄRILAUSE**
 Venemaa poolt muidugi irisemist tuleb, kuid see on meile juba harjumuspärane sügismeloodia.

Hardo Aasmäe, Tallinna eksi-
 linnapea, on uuringute vastu
 Äripäev, 20.09.2007

toimetuse seisukoht | kommentaarid

Äp **PALJU ÕNNE!**

REEDE

Mart Siiman 61
 Eesti Olümpiakomitee president
Aivar Ojastu 46
 Thulema juhatuse liige
Jaak Ennuste 43
 IT Grupi nõukogu esimees

Rene Naptal 39

Eesti Vesiehituse juhatuse liige
Ivar Siimar 38
 Arco Vara Teenindusdivisjoni nõukogu liige
Alexander Neiland 33
 BE Group tegevdirektor

LAUPÄEV

Rene Tobbi 51
 Märjamaa Tarbijate Ühistu juhatuse esimees
Peeter Urman 43
 Põlva Tarbijate Ühistu juhatuse esimees
Madis Sander 40
 EBS Juhtimiskoolituse Keskuse tegevdirektor

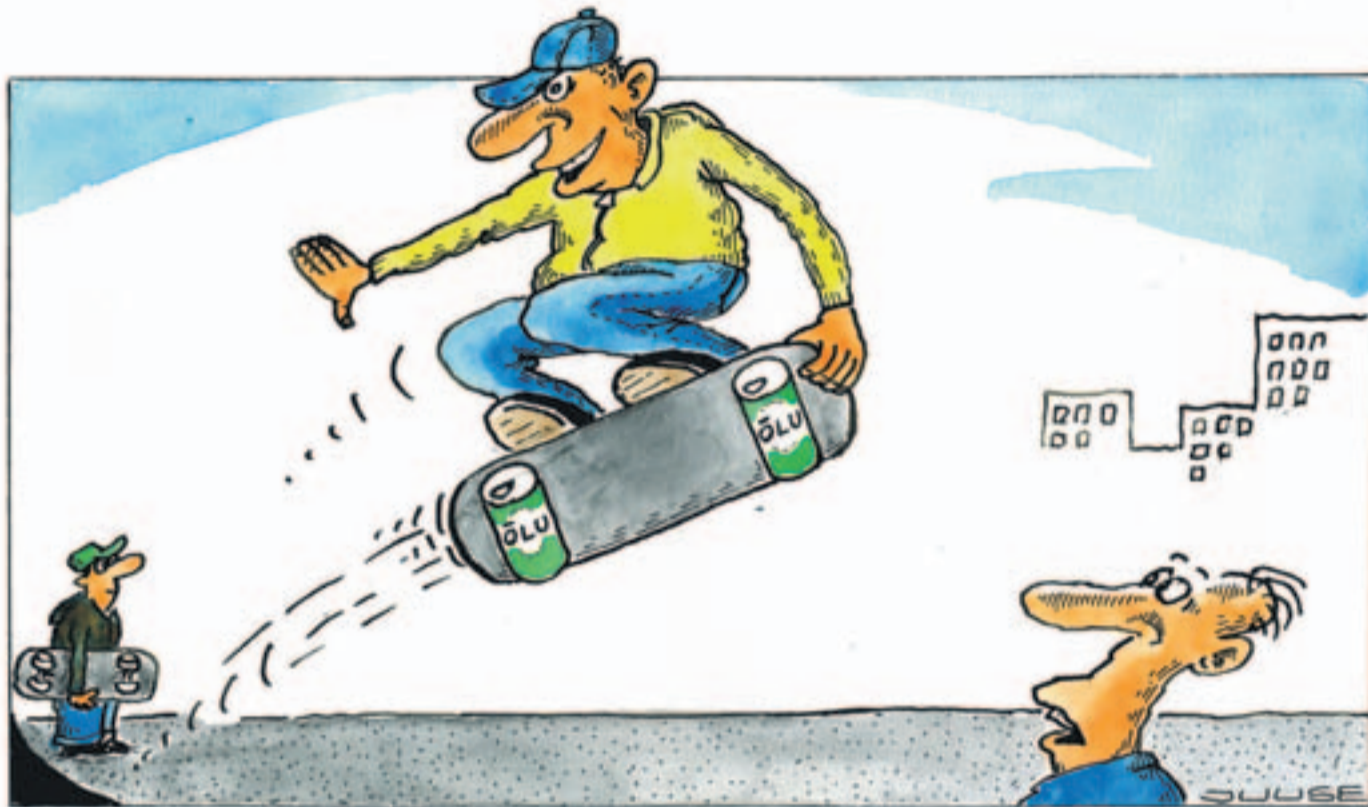
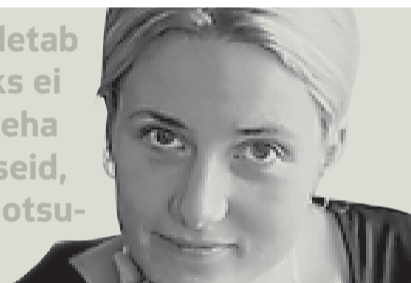
PÜHAPÄEV

Marika Merilai 54
 Eesti Kaupmeeste Liidu tegevdirektor
Kalle Rannu 48
 Greif juhatuse esimees
Ivar Dembovski 42
 Rait juhatuse esimees
Edmund Smolarek 41
 Balti Spooni tegevjuht

Äp **TOIMETAJA VEERG**

Kristina Traks

See seletab ka, miks ei saa valitsus teha ebapopulaarseid, ent vajalikke otsuseid.

Välk lõi juulis, mürin alles nüüd

Valitsuse põhitöö: püsida võimul

Andrus Ansipi valitsuse põhitööks näikse olevat jaanalinna kombel loota, et kui silmad kõvasti kin- ni suruda ja pea liiva alla toppida, siis lahenevad keerulised olukorrad isenesest. Enne tähtsate ja/ või ebapopulaarsete otsuste tegemist tabab valitsust justkui kangustus või suubub otsustamine nii tavalistesse poliitilistesse kämlustesse.

Värskem näide on Nord Stream. Vaadates viimaste päevade eufooriat, tekib paratamatult küsimus: kus olid otsustajad ministrid varem? Pakun vastuseks, et varem oli soe suvi ja septembri lõpp tundus nii kaugel-kaugel. Kes ikka viitsib tulikuuma suvepäeval mõelda hüpoteetilise gaasitoru peale...

Või kurikuulsad vee- projektid, mis üliaeglase

asjaajamise tõttu on läinud kordades kallimaks ja nõuavad lõpetamiseks kõvasti lisaraha – õigemini nõudsid lisaraha juba aasta tagasi. Valitsus pidi juba ammu otsustama, mil viisil projektide rahastamine toimub, sest pooleli jätta neid ei saa.

Muidu tabab Eestit mitte just

kõige väiksem trahv EList. Mida kauem venitada, seda kallimaks asi läheb. Ent midagi ei toimu, ministrid lükkavad vastutust kuuma kartulina üksteisele edasi.

Sellist käitumismustrit jälgides tundub küll, et Ansipi praeguse (ja ka eelmise) valitsuse põhitöö on lihtsalt võimul püsimine. Iga hinna eest. See seletab ka, miks ei saa valitsus teha ebapopulaarseid, ent vajalikke otsuseid: nõnda võib ju magusa võimupiruka juurest eemale libiseda.

Äripäev ei soovi, et Tallinna linnavõim korraldaks Prisma Peremarketist näidishukkamise. Me oleme nõus, et alkoholi ei tohi päris kindlasti alaealistele müüa, ent siinses juhtumis on tegu linna ülereageeringuga.

Toome oma põhjendused. Et mujal kauplustes või vabaõhuüritustel poleks alaealistele alkoholi müüdüd, seda ei usu keegi.

Markantne, suisa krestomaatiline näide on Öllesummeri purjus alaealised.

Varasematel aastatel on näiteks SL

Õhtuleht teinud testoste. Kas alaealine saab õlletopsi kätte? Saab küll.

Öllesummeri teemast on räägitud kaua, ent seda üritust kaitseb linna propagandamasin nagu emalõvi.

Teiseks, miks alles nüüd? Välk lõi üle kahe kuu tagasi, mürin jõudis alles nüüd kohale. Õigusrikkumine leidis aset 12. juulil, kohe pärast Öllesummerit.

Põhjendused stiilis, et politsei nii kaua juhtumit uuris, ei veena. Sellistel juhtumitel reageeritakse tavaliselt kohe. Kui tahetakse.

Põhja Politseiprefektuurist saadud andmetel viidi väärteomenetlused läbi konkreetse müüja suhtes ning Pris-

Äp **JUHTKIRI**

Põhjendused stiilis, et politsei nii kaua juhtumit uuris, ei veena. Sellistel juhtumitel reageeritakse tavaliselt kohe. Kui tahetakse.

ma Peremarketit menetlustesse ei kaasatud. Prisma sai asjast teada alles 14. septembril, ka on konkreetne müüja Prisma üle kuu tagasi lahkunud.

Politsei uurimismaterjale kauplusele ei näita.

Kui kassipojal nina kohe pissiloiku suruda, saab ta aru, mille eest on teda karistatud. Tõsi, Prisma Peremarket saab samuti aru, mille eest teda karistada tahetakse, aga nii pika aja möödudes on raskem, vähemalt kauplusele, juhtumit asjaolusid selgitada. Pedagoogiline efekt, mida ilmselt saavutada tahetakse, jääb väiksemaks, küll aga tekib protest.

Kas proportsionaalsem poleks raha-

trahv, kuivõrd varasematest samalaadsetest rikkumistest Prisma Peremarketis pole kuulda olnud?

Lõpuks vandenõuteooriaga: Viru hotelli laiendus, nn Viru Poeg, on nüüd kohtus saanud rohelise tee. See on linnavalitsusele valus kaotus – eelkõige mainemõttes. Aga Viru hotelli opereerib Prisma Peremarketite omanik, Soome kontsern SOK.

Kas linnavõimul tuli soov SOKile teisel rindel ära teha? Viru hotelli endine direktor Yrjö Vanhanen ei välista niisugust seost.

Alaealistele alkoholi müümine ja üldised alkoholimüügi piirangud on küll ise asjad, aga mõlemas on tunda Tallinna linnavõimu kuidagi tõmblevat käitumist.

Aimub soov olla mingi üldrahvaliku liikumise – karskusliikumise? – algataja, aga sammud ei ole kõige paremini läbi mõeldud või välja kukkunud.

Äp **LOE ÄRIPÄEVAST**

"Savisaar tahab keelata Kristiine Prisma alkoholi"

► lk 6, 20.09

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel

Väljaandja: **AS Äripäev**
 Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
 telefon: (372) 667 0195, (372) 667 0222,
 faks: (372) 667 0265, (372) 667 0165
 Trükk AS Kroonpress

Toimetuse:

e-post: aripaev@aripaev.ee
 tel: (372) 667 0111, faks: (372) 667 0265
 Korrespondendid: **Tartus** Väinu Rozental, vainu.rozentel@aripaev.ee, **Washingtonis** Kertu Ruus, kertu.ruus@aripaev.ee, **Riias** Harry Tuul, harry.tuul@aripaev.ee

Reklaamiosakond:

e-post: reklaam@aripaev.ee,
 tel: (372) 667 0105, faks: (372) 667 0200
Seminarid ja käsiraamatud:
 tel: (372) 667 0207, faks: (372) 667 0290
Raamatuklubi ja infolehtede toimetuse:
 tel: (372) 667 0207, faks: (372) 667 0290

Tellimine ja levi:

e-post: register@aripaev.ee,
 tel: (372) 667 0099, faks: (372) 667 0300
 Tiraaž: **25 600**
 Tellimine internetis www.aripaev.ee/tellimine
 Tellimishind 12 kuuks 3062 kr
Äripäev veebis: www.aripaev.ee

Toimetuse võtab endale õiguse kirju ja kaastõid vajaduse korral lühendada. Toimetuse kaastõid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikud, poliitilised või religioossed teemad) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASI Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võtte pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

ÄP LAAST

Eile elasime paremini kui täna. Täna elame paremini kui homme; homme paremini kui ülehomme. Elu nagu sotsialismiaja lõpus.

► Akadeemik Endel Lippmaa on varemgi oma väljaütlemistega furoori tekitanud.

ÄP LIIALDUS

Meie oma parun Münchhausen

Ilmselt pingutas akadeemik Endel Lippmaa veidi üle, kui võrdles võimalikku gaasitoru plahvatust 50 tuumapommi võimsusega. Aga öeldud oli see kahtlemata kuuma südamega.

Varem on Lippmaa kinnitanud, et ka veeaur on kasvuhooaeg, millega võidelda

on naurus; et tuul ei ole 100% taastuv ressurss, kuna elektrituulid pidurdavad, ehkki vähe, Maa pöörlemist; et kui kogu Põhjapooluse jää ka ära sulaks, ei tõuseks maailma-ookeani tase, sest Põhjapooluse jää ujub vee peal. Kindel see, et ilma Lippmaa teadusvimekadeta oleks igavam.

Meil pole mingit põhjust oma ravikindlustuse üle nuriseda

Oles veetnud enam kui pool aastat Ameerika Ühendriikides ja olude sunnil kokku puutunud siinse tervishoiusüsteemiga, julgen kindlalt väita, et Eesti ravikindlustussüsteem toimib hästi ja eestlastel ei ole põhjust nuriseda ega pahanada. Olen viimastel aastatel ka Eesti ravikindlustussüsteemiga kokku puutunud nii patsiendina kui ka Haigekassa finantsosakonna juhataja ja juhatuse liikmena töötades.

USA ravikindlustussüsteem toimib küll erinevatel alustel, kuid patsiendi seisukohast vaadates on ju oluline saada kvaliteetne teenus võimalikult mugavalt ja selle eest ülemäära maksmata.

USA töandjate pakutavad ravikindlustusplaani erinevad oma kaetuse, teenuste ja hindade poolest. Kuid kui võtta näitena minu töandja pakutav kindlustus, siis iga kuu maksan ma ravikindlustuseks oma palgast ligikaudu 1,8% (ja seda protsenti on tõstetud igal aastal ligi 5% võrra).

Lisaks maksab töandja 5,4% ehk panuste suhe on 1:3. Seega kokku ligikaudu 7,2%, mida pole liiga palju, kui võrrelda Eesti 13 protsendiga. See kindlustus võimaldab mulle vastavalt tervishoiuteenuste nimekirjale raviteenuseid (tuleb tödeda, et eriti palju see Eesti omast ei erinegi), retseptiravimeid ja hambaravi. Kuid loomulikult mitte piiramalt.

Raviteenuste osas on omavastutus 200 dollarit aasta kohta ja edasi kannab patsient alati 20% kuludest ise. Seega tegelikult pole patsiendi jaoks kulu mitte 1,8% töötasust, vaid märkimisväärselt rohkem.

Arsti juurde pääsemine on siin palju keerulisem kui Eestis ja järjekorradki kohati pikemad. Tõsi, olen siin elanud lühikest aega ja oma arstide võrgustik on välja kujunenud. Kuid nagu Eestiski on siin vaja sageli eriarsti juurde pääsemiseks perearsti suunamist.

Perearstide nimekirjad on samamoodi nagu Eestis mahulised piirangud ning mul tuli mitmeid arste läbi helistada, et leida enda-

ÄP VAHENDAB

► Eliko Pedastsaar, IMFI eelarvekonsultant, endine Haigekassa juhatuse liige

Siin USAs tundub arst pühendavat patsiendile võimalikult vähe aega – enamuse ajast istub patsient kabinetis arsti ootel või siis tegeleb temaga öde. Kuid see ei takista neil saatmast hiigelsuuri raviarveid!

le perearst. Tema vastuvõtule pääsemiseks pidin ootama enam kui nädala – kolme-tööpäevasest ooteajast võisin ainult unistada.

Nii nagu Eestiski, on siin teatud eriarstide juurde pääsemisel pikad järjekorrad. Mulle ei olnud oluline, kelle juurde nimeliselt pääseda, soovisin vaid saada dermatoloogi vastuvõtule. Kõige lähem ooteaeg, mida mulle üldse pakuti, oli kuus nädalat! Silmaarsti vastuvõtule saamist ootas kolm nädalat. Eestis saab üldjuhul palju kiiremini, kui ei ole soovi konkreetse arsti juurde minna.

Teiseks on arsti vastuvõtule kummaline süsteem. Ühel ja samal vastuvõtuajal kutsutakse mitu inimest ja üsna täpselt kutsutakse sind ka arstikabinetti – pannakse istuma ja öde teatab, et arst tuleb mõne hetke pärast.

Ainult et see hetk võib vabalt olla 15 minutist 45 minutini. Ja see on tingitud sellest, et ühel arstil on üldjuhul mitu kabinetti (minu silmaarstil oli näiteks kuus) ja enam kui pooltes on patsient, kes ootab temaga tegelemist.

Ja nii see arst vaeseke siis rallib patsientide vahel ning püüab neid kuulata ja diagnoosida. Perearst pühendas mulle seitse minutit pärast 45minutilist ooteaega ja saatis vereanalüüse tegema.

Nii on minu arsti juures käigud veninud mitmetunnisteks. Minu kogemused põhinevad kolme arsti külastusel ja ka minu kolleegidel on sarnased kogemused. Siin tundub arst pühendavat patsiendile võimalikult vähe aega – suurema osa ajast istub patsient kabinetis arsti ootel või siis tegeleb temaga öde. Kuid see ei takista neil saatmast hiigelsuuri raviarveid!

Kolmandaks on arsti suhtumine hoopis teistsugune kui Eestis. See napp aeg, mille arst patsiendile pühendab, on üsna pealiskaudne. Võimalikult vähe küsimusi ja siis saadetakse igasuguseid proove tegema, mille tulemused teatatakse telefoni teel.

Veel märkasin, et kui arst on tuttav või oled tema juu-

res pikemalt käinud, siis võtab ta vaevaks eriarsti aeg sulle kiiremini saada ehk siin toimib ideaalselt onupoliitika. Minu perearstiks juhtus mees, kes oli Moskvas pärit ja Eestiski käinud, ning kui ma mainisin oma raskusi dermatoloogi juurde aja saamisega, siis järgmisel hommikul helistas ta mulle ise ja teatas, et järgmiseks päevaks on aeg olemas.

Neljandaks on teenuste hinnad siin palju, palju kordi kõrgemad kui Eestis. Samuti sõltuvad hinnad sellest, kas arst kuulub sinu ravikindlustuse plaani või mitte. Kui ei, on teenuse hind kohe kõrgem. Arstidel on täielik vabadus ravikindlustusplaani liituda või sellest välja astuda.

Sageli on aga patsient harjunud kindla arsti juures käima – oluline on ju varasem ajalugu, usaldus – ning see tähendab patsiendi jaoks, kes oma arstist loobuda ei taha, suuremaid kulusid.

Siinsed arstid armastavad väga ka igasuguseid analüüse ja protseduure teha ning seetõttu võivad ka tavalise arstikülastuse kulud osutada hiigelkõrgeteks. Näiteks ühe tavalise pinna väljavõtmise kulud traumapunktis võivad ulatuda tuhande dollarini.

Iga ravikindlustusplaani on erinev ja samas on väga palju kriteeriume, mida tuleb jälgida – patsient peab olema üliteadlik, mida talle konkreetne plaan võimaldab ja mida mitte ning kogu selles süsteemis orienteerumiseks läheb vaja eraldi koolitust. Minu arvamus on kirjutatud eelkõige ajendatuna siinsest kogemusest, et kinnitada eestlastele, et põhjust nurisemiseks pikkade järjekordade ja arstide suhtumise üle pole.

Eesti ravikindlustussüsteem on ülimalt kuluefektne ja võimaldab piiratud ressursi tingimustes patsientidele väga heal tasemel ravi. Ma ei taha väita, et Eesti süsteemis on kõik hästi, kuid hinnakem seda, mida me oleme selle lühikese perioodiga saavutanud ja püüdkem konfliktsete situatsioonide tekitamise asemel suunata energia koostööle.

Ve Las Tu
Anda üürile külmoone laoruumid
 * -21° C
 * kesklinnas
 * suurusega kuni 500 m²
 Velastu Ladu OÜ,
 Tuukri 1A, Tallinn 10151
 juri@velastu.ee Tel 56 677 670

Valmisfirma (OÜ, AS)
 kätte 1 päevaga!
 Äriühingud alates 5900 kr
 Tõnismägi 3a
 Tel 646 3760
 info@altius.ee
 www.altius.ee

Valmisfirmade müük, äri- ja mittetulundusühingute asutamine
 Firma kätte 24H jooksul! Suur nimevalik

 www.wasp.ee
 info@wasp.ee
 Tel. 6 77 01 55
 Mob. 51 12 061

KINNISVARA TEATMIK

ilmub 2. oktoobril

KÜSITLUS:
 Kui palju arendusprojektid hinda on langetanud?

PIIRKOND:
 Tartu ümbruse uued arendusprojektid

INTERVJUU:
 Ain Kivisaar, Metro Capital Management AS

KOLUMN:
 Mis saab kinnisvaraturust sügisel?

PROBLEEM:
 Kui palju sõltuvad büroopinna üüritingimused pinna suurusest?

Reklaami broneerimine 21. septembrini

Reklaamimüügi projektijuht **Ander Sibrik**
 ander.sibrik@aripaev.ee • tel 667 0110

Äripäev

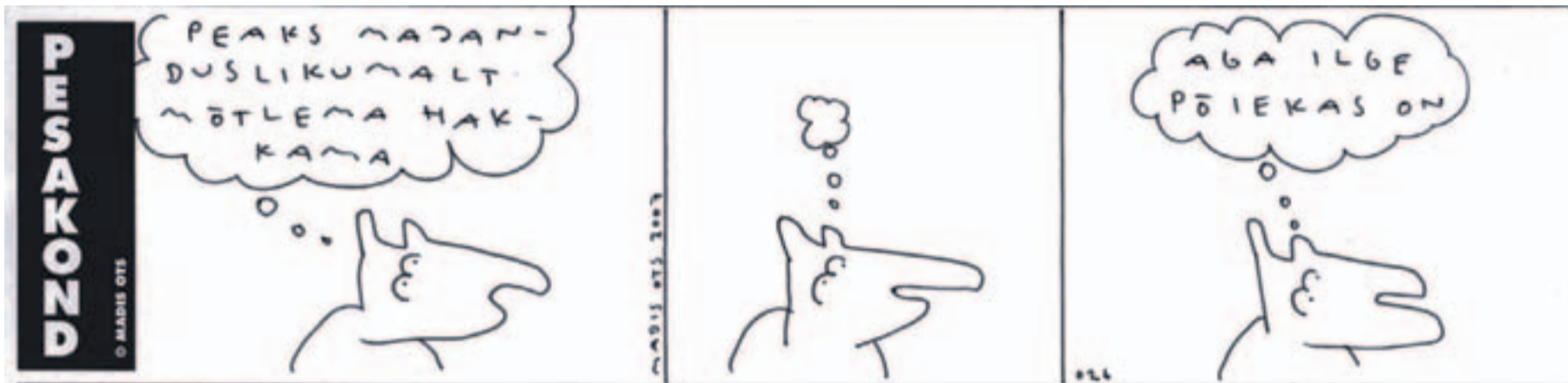
ÄRAPÄEV

Äp MÖTLEB

Tööst ärge rääkige. Ma naudin praegu rahva toetust.

| Pesakonna ärid | Äraudised |

Äp NOVAATOR

► TTÜ teadlased tutvustavad täna avalikkusele esimest korda katsejärest. Katsejänes on täiskasvanud isasloom ja suudab teha tunnis enam kui 40 katset. Tema meelisalad on molekulaarbioloogia, termotuumaanergaetika ja kvantmehaanika. Doktorikraad on kaitsitud ka porgandite spektraalanaluüsis.

Äp NUMBER

89

► sentimeetrist laiemaid abieluvoodeid on alates 1. jaanuarist keelatud Eestis toota ja turustada. Viimaste aastate majandusliku olukorra paranemine on avardanud võimalusi soetada endale järjest suuremaid voodeid, mis teevad järjest raskemaks üksteise ülesleidmise, teatab valitsuse pressiteade. Kui voodi laiust vähendada, tekib võimalus, et abielus inimesed voodis tihedamini kottuvad ja on suurem võimalus, et nad võtavad ette rahva taastootmisega otseselt seotud aktiviteete.

Kuumal troonil Tallinna linnapea Edgar Savisaar

Kalevipoege vahetab oma asukohta

Äp Rohke Debelakk arapaev@aripaev.ee

Härra Tallinna linnapea Edgar Savisaar, Te tulite ise esimest korda meediaväljande toimetusse keset tööpäeva, ilma kutsumata, palumata, kiirest jooksust pisut hingeldades, mis on juhtunud?

See, et tere! Ja-jah. Te televisoorit olete viimasel ajal ikka vaadanud?

Natuke nagu...

Just! Siis te olete sealt peamiselt näinud meie välisministrit, kes räägib seda joru, vabandust, seda toruasja. Ta on viimase kahe ööpäeva jooksul ainult intervjuusid andnud. Ma ei kujuta ette, kuidas ta silulise külje pealt üldse keskenduda saab? Vähemalt Ansip on tasemel. See tähendab vait. Aga Paet: kui inimene ainult räägib, siis ta samal ajal ei saa ju midagi teha!

Teie nüüd siis tahate ka

► Oma rahval õnne tooma, Eesti põlve uueks looma.

Foto: Raul Mee

mitte midagi teha, et tulite intervjuud peale suruma.

Ärme kalambuuri teha, et tulite intervjuud peale suruma. Ärme kalambuuri teha, et tulite intervjuud peale suruma. Ärme kalambuuri teha, et tulite intervjuud peale suruma.

või mitte ja kas pärast seda tuleb kindlasti ehitamist lubada, kuna uurida lubatud juba on ja siis nagu pole soliidne, et uurida lubasime, aga ehitada ei luba, aga kuna me lubame ja...

Kas me konkreetsemaks saaksime minna? Mida Teie välja pakute?

Keskerakonnal on alati ole-

mas kõikide olukordade lahendamiseks stsenaarium ja tehtud korralik eeltöö. Sõnaga, kogu loo võti on Kalevipoege.

Kalevipoege?!

Tauno Kangro "Kalevipoege"! Nagu kõik teavad, pidi see tulema Tallinna lahte. Kui nüüd aga Eesti teatakse, et kahjuks on see maa-ala, kuhu gaa-

sitrassi plaanitakse, juba ammu-ammu meie riigil reserveeritud meie rahvuseepose kangelase mälestuseks püstitatavale ausambale. Ja kahjuks on plaan meil teha ta umbes 300 meetrit kõrge ja neli kilomeetrit lai ja ta võtab kogu ruumi ära nii, et mingisugust toru sinna küll enam ei mahu. Selline matsakas postament. See plaan ei ole mitte 10 aastat, vaid 100 aastat vana.

Siis nagu jumal masinast?

Ega Venemaa ju ei taha tegelikult Saksamaale gaasi müüa, vaid lihtsalt oma sõjalaevadega mööda Läänemerd sõita.

Ja meie nüüd pakumegi välja, et Nord Stream saab uurida merepõhja, et rajada Kalevi-poja kuju. Kangro saaks oma kuju, tallinlased sellest kujust vabaks, venelased ja sakslased aga saaksid tasuda meie rahvale oma ajaloolise võla kõikide meile läbi ajaloo põhjustatud kannatuste eest. Ma vean kihla, et te seda juttu ära ei trüki!

Aga vaat kui trükime, mis siis?

KODUKLIIMA SALONG

SOOJUSPUMBAD

TALLINNAS
Vesse keskus
Peterburi tee 62a
60 54 533
60 54 534

TALLINNAS
Keskladu ja esindussalong
Veerenni 53a/Töökoja 1
646 22 30

TARTUS
Sepa keskus
Turu 45b
77 511 60
77 511 36

PÄRNUS
ESPAK
Papiniidu 4
442 78 28
443 22 99

JÕHVIS
Jõhvi kaubanduskeskus
Keskväljak 6, 0 korrus
337 67 79

VILJANDIS
Leviahituse vastas
Leola 58
433 83 32

HULGIMÜÜK
Veerenni 53a/Töökoja 1
priit.parn@abckliima.ee gsm: 50 79 299

www.abckliima.ee